

ΤΙΜΗ: ΔΡΧ. 300

ΔΑΥΛΟΣ

ΜΙΑ ΑΠΑΝ
ΛΥΣΗ ΓΙΑ
ΤΟΝ ΕΦΙΑΛΤΗ
ΤΟΥ ΝΕΦΟΥΣ

Ἑκλογές καὶ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα

Ὁ χορὸς τοῦ Δαιδάλου-Ἰκάρου («Χορὸς τοῦ Ἀετοῦ») τῶν Ἰνδιάνων

ΝΕΕΣ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟ-ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΟΝ ΕΙΡΗΝΙΚΟ

Τὸ θαυμάσιο διπλὸ γράμμα «Ψ»

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό
Κυδαθηναίων 29, Πλάκα
105 58 Αθήνα
τηλ.: 3223957 ή 9841655.

Τα Γραφεία του Περιοδικού
λειτουργούν πρωινές ώρες
9.30-13.30 καθημερινώς.

Ίδιοκτήτης: Εκδότης
— Διευθυντής:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ
Αχιλλέως Μουσών 51
Παλαιό Φάληρο.

Φωτοστοιχειοθεσία: Ατελιέ:
«Ν. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ & ΣΙΑ ΕΠΕ»
Μάγερ 11, Αθήνα, τηλ. 5221792.
Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία:
«ΒΑΣΙΛΑΚΟΣ & ΣΙΑ ΕΠΕ»
Καλλιθέρας 10
Μπουρνάζι, τηλ. 5726819.

— Τιμή αντίτυπου: 300 δρχ.
— Έτήσια συνδρομή: 3.000 δρχ.
— Οργανισμών κ.λπ.: 5.000 δρχ.
— Φοιτητών: 2.000 δρχ.
— Εξωτερικού: 50 δολλ. ΗΠΑ.

Οι συνδρομές προκαταβάλλονται
τόν μήνα Ίανουάριο κάθε χρόνου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφο-
νται.

Όλες οι συνεργασίες και τα
ταχυδρομικά έμβασματα στη
διεύθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ, Μουσών 51
175 62, Π. Φάληρο, Αθήνα.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
που αλλάζουν διεύθυνση, να το
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 5076:

Συμβάντα, συμβαίνοντα και συμβησόμενα

Δ.Ι.Λ.

ΣΕΛΙΣ 5077:

Τò θαυμάσιο διπλό γράμμα «Ψ»

΄Οριστική ανασκευή της «συμβατικότητας»

ΗΛΙΑΣ Α. ΤΣΑΤΣΟΜΟΙΡΟΣ

ΣΕΛΙΣ 5085:

Με έκμετάλλευση τῶν φυσικῶν ἀνέμων

ή ὀριστική καταπολέμηση τοῦ νέφους

Δρ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Θ. ΠΑΠΠΑΣ

ΣΕΛΙΣ 5093:

«Ταξίδι» πρὸς τὴ λέξη «πατήρ»

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Κ. ΓΑΤΣΙΑΣ

ΣΕΛΙΣ 5101:

΄Ο μῦθος τῆς ναπολεόντειας μεγαλωσύνης

ΔΕΙΝΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΣ

ΣΕΛΙΣ 5107:

Νέες ἐνδείξεις γιὰ τὴν προϊστορική

παρουσία τῶν Ἑλλήνων στὸν Εἰρηνικό

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΩΡΓΑΝΑΣ

ΣΕΛΙΣ 5114:

Δημοτική: Πόττειον κακόν... (VI)

Σ.Γ.Γ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΣ

ΣΕΛΙΣ 5123:

΄Επιλογή ἐπιστολῶν ἀναγνωστῶν

**ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΙΑΡΑΜΠΑΛΗΣ, ΦΩΤΗΣ ΜΠΟΥΖΑ-
ΝΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ, ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑ-
ΠΑΤΖΙΜΑΣ**

ΣΕΛΙΣ 5130:

΄Ιπεκτσήδες καὶ «χειρώνακτες»

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 5131:

Διάλογος καὶ ΄Επιστήμη

*

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΠΟΙΗΣΗ

΄Αλκιβιάδης Μπεναρδής, Σταῦρος Μελισσινός, Στέρ-
γιος Δημούλης, Σοφία Βεράκου-Φωτοπούλου.

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΜΕΤΕΩΡΙΣΜΟΙ: σελ. 5083 • ΑΚΡΟΒΟΛΙΣΜΟΙ: σελ.
5106 • ΔΙΗΓΗΜΑ: σελ. 5128 • ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙ-
ΤΑ: σελ. 5089 • Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ: σελ. 5131.

Συμβάντα, συμβαίνοντα και συμβησόμενα

Δέν υπάρχει συμβαίνον του παρόντος, πού νά μήν συναρτάται μέ συμβάν του παρελθόντος. Καί δέν υπάρχει συμβησόμενο του μέλλοντος, πού νά μήν εἶναι αἰτιατό γεγονότων του παρόντος καί του παρελθόντος, Ἡ ἀλληλουχία (στή φύση καί τήν ἱστορία) δέν ἀποτελεῖ ἀπλῶς χρονική συνέχεια ἀλλά αὐστηρῶς λογική (καί πραγματική) συνέπεια. Ὅσοι προσπαθοῦν νά ζοῦν καί νά δροῦν τώρα ἐν «ἀνεξαρτησία» πρὸς τή ζωή καί τήν δράση του παρελθόντος συγκρούονται ὄχι μόνο μέ τήν ἱστορία ἀλλά καί μέ τήν ἴδια τή γονιδιακή τους ὑπόσταση, ἡ ὁποία ἔχει προσκτηθῇ καί «φέρει» ὅλα τὰ πρὸ τῆς γεννήσεώς της συμβάντα στοῦ γενεαλογικὸ DNA της. Συνεπῶς ὅσοι ἐπιχειροῦν νά μηδενίσουν τὸ παρελθόν (στή ζωή, τήν ἱστορία ἢ τή φύση) ἀπλῶς ματαιοπονοῦν.

Αὕτη ἡ ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων μάταιη, ἡ παράφρων ἀπόπειρα μηδενισμοῦ του παρελθόντος ἀποτελεῖ τὸ κύριο σύμπτωμα τῆς παρούσης βαρύτατης Ἑλληνικῆς Νόσου. Εἴμεθα μάρτυρες ἑνὸς θεάματος ἀπίστευτου: Τὸ σημερινὸ ἑλληνικὸ «πνεῦμα», ἡ σημερινή ἑλληνική «πολιτική», ἡ σημερινή ἑλληνική «ἐπιστήμη», «κοινωνία», «ἐκτενὴς τάξη», «μᾶζα», «διανόηση», «οἰκονομία»... ζοῦν καί δροῦν ἐρήμην πάσης ἱστορικῆς μνήμης. Λές καί τὸ κέντρο τοῦ ἑλληνικοῦ ἐγκεφάλου, ὅπου συγκεντρώνονται καί ἐδράζονται τὰ «σημάδια» τῶν συμβάντων, ἔχει λοβοτομηθῇ χειρουργικῶς. Ὅ,τι προδιέγραψε τὸ Ἑλληνικὸ Παρὸν ἀπερρίφθη εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον. Γλῶσσα, πολιτισμός, ἱστορικὰ συμβάντα, τρόπος ἀντιλήψεως τῆς ζωῆς καί τοῦ κόσμου, ὁλόκληρη ἡ μεγαλειώδης κι ὁλοζώντανη ἑσᾶει πλημμυρίς τοῦ Ἑλληνικοῦ Προτύπου (πού εἶναι τὸ θεμέλιο ὄχι μόνο τοῦ σημερινοῦ «δι-

κοῦ μας» ἀλλὰ — καί μὴ γελιέστε! — ὁλοκληρου τοῦ Παγκόσμιου Πολιτισμοῦ) δέν σημαίνει τίποτε στήν σημερινή «Ἑλλάδα». Οἱ πάντες ἀσχολοῦνται μέ τήν οἰκονομία, τὰ εἰσοδήματα, τήν ΑΤΑ, τὰ ἐπιτόκια, τίς τιμές αὐτοκινήτων, τήν δίψα ἐπιβολῆς, τά... Τίποτε δέν θυμίζει ὅτι ὁ Τόπος, ὁ Λαὸς καί ἡ ἡγεσία τοῦ σύγχρονου «Ἑλληνισμοῦ» ἀποτελοῦν τοὺς ἀποδοχείς καί κληρονόμους ἑνὸς γιγαντιαίου, οἰκουμενικῆς ἀξίας καί σὲ παγκόσμια κλίμακα μοναδικοῦ τρόπου θεωρήσεως τῆς ζωῆς. Ἡ ἱστορικὴ μας μνήμη μποροῦμε νά θεωρήσωμε — βάσει τῶν «ἐνδείξεων» πού μᾶς προσφέρουν οἱ ἀναφορὲς τῆς «ἐκτενὴς τάξεως» μας — ὅτι ἐξικνεῖται τὸ πολὺ μέχρι τὸν Γοργοπόταμο καί τὸ Κιλελέρ...

Ὅσο μπορεῖ νά ἀποδειχθῇ μέσα στὰ πλαίσια ἑνὸς μικροῦ ἐκδοτικοῦ σχολίου, κατεφάνη στήν ἀρχὴ τοῦ παρόντος σημειώματος, ὅτι ἡ ἐπιχείρηση πλήρους ἀποσυνδέσεως τῶν συμβαινόντων ἀπὸ τὰ συμβάντα εἶναι μάταιη μανιοκαταδιωτικὴ ψύχωση παραφροῶν. Καμμία δύναμη δέν θά καταργήσῃ τὸν χαλύβδινο νόμο τῆς φυσικῆς, βιολογικῆς καί ἱστορικῆς συνέπειας καί ἀλληλουχίας. Τὰ συμβάντα εἶναι ὁλοζώνταντα καί προδιαγράφουν αὐστηρῶς τὰ συμβαίνοντα. Ἀς μὴν αὐταπατᾶται λοιπὸν ἡ ἐξουσιαστικὴ παράνοια τοῦ καιροῦ μας. Τὰ «συμβαίνοντά» της, κατὰ τὸ μέτρο πού εἶναι ἀσυνάρτητα πρὸς τήν ἑλληνικὴ ἱστορία, εἶναι πλαστά, εἶναι φανταστικά, εἶναι ἀπλῶς ψευδαισθήσεις της. Ἀλλὰ ἄς μὴ αὐταπατᾶται καί σὲ κᾶτι ἀκόμη, ἴσως πῶς σημαντικό: Οὔτε τὰ συμβησόμενα θά εἶναι ἀποσυναρμολογημένα ἀπὸ τὰ συμβάντα. Τὸ Ἑλληνικὸ Μέλλον θά εἶναι τέκνο-διάδοχος τοῦ Ἑλληνικοῦ Παρελθόντος.

Δ.Ι.Α.

Η. Α. ΤΣΑΤΣΟΜΟΙΡΟΣ

Τὸ φάσμα τῶν σημασιῶν τοῦ «Ψ»

ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΕΥΗ ΤΗΣ «ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ»

Ψ

Ξεκινούμε την ανάλυσι τοῦ διπλοῦ αὐτοῦ γράμματος-συμβόλου, συνθέτου ἐκ τῶν χειλεοφώνων «Π» ἢ «Φ» μετὰ τοῦ «Σ», δηλαδή Π+Σ ἢ Φ+Σ, ὅπως τὸ συναντοῦμε πρὸ τοῦ 403 π.Χ. στοὺς Αἰολεῖς.

Ἔχουμε ἤδη ἐρμηνεύσει ἢ ἀποκωδικοποιήσει τὶς σημασίες αὐτοῦ τοῦ συμβόλου διὰ τῆς ἀναλύσεως τῶν σημασιῶν τῶν γραμμάτων Π, Φ («Δαυλός», τεῦχος 86/1989) καὶ «Σ» («Δαυλός», τεῦχος 75/1988) πού τὸ συνθέτουν. Ὁ σχηματισμὸς ἐπομένως ἐνὸς νέου συμβόλου γιὰ τὴν «προσωδία» ΠΣ, ΦΣ ὡς καθαρὴ ὑπόθεση ἀφορῶσα ἴσως στὴν ἀνάπτυξι κοινῆς γραφῆς θὰ μπορούσε νὰ μὴ μᾶς ἀπασχολήσῃ ἐδῶ. Ἐν τούτοις μᾶς δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ ἐξετάσουμε ἐρμηνευτικῶς τὶς λέξεις ἐκεῖνες, πού ἐκ τῶν μεταγραφῶν πλέον ἔχουν περιλάβει στὴ δομὴ τῶν τὸ νέο σύμβολο «Ψ».

Σημειῶνω ὅτι τὸ γράμμα-σύμβολο «Ψ» τὸ βρίσκουμε στὶς δωρικὲς ἐπιγραφές τῶν περίφημων αἰγυπτιακῶν μνημείων μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου καταρράκτου τοῦ Νείλου, πού περιλαμβάνουν τὸν μεγάλο ναὸ τοῦ Ἀμμωνος-Ρᾶ καὶ τοὺς τέσσερις κολοσσούς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τοῦ Ραμσή Β', ὅπου καὶ οἱ πολῦτιμες δωρικὲς ἐπιγραφές. Σὲ ποιά χρονολογία ἐγράφησαν αὐτές; Ἡ ἀπάντηση εἶναι ἀσφαλῶς: μετὰ τὴν τοποθέτησι τῶν κολοσσῶν.

Στὴν Αἴγυπτο τέλος μὲ τὸ ὄνομα «Ραμσής» βασιλεύσαν δέκα τρεῖς Φαραῶ. Ὁ σπουδαιότερος ἀπὸ αὐτοὺς ὑπῆρξε ὁ Ραμσή Μείαιμον ὁ Β' (Σέσωστρις, ὁ ὁποῖος καὶ ἐβασίλευσε μεταξὺ τοῦ 1324 καὶ 1258 π.Χ.), γιὸς καὶ διάδοχος τοῦ Σεθώσιος. Τώρα, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἔχουμε δωρικὲς ἐπιγραφές ἐπὶ τοῦ κολοσσοῦ μὲ τὸ γράμμα «Ψ», ἀνύπαρκτο στὰ σημεϊτικὰ ἀλφάβητα καὶ πότε ἐγράφησαν αὐτές οἱ ἐπιγραφές, τὰ ἀφῆνω στὴν ἀνθαιρεσία τῶν «τρανῶν». Γιὰ ἐμὲ τὸ ἐλληνικὸ ἀλφάβητο εἶναι τόσο μοναδικὸ καὶ τόσο παλαιό, πού δὲν ἔχει ἀνάγκη ἐπιβεβαιώσεων τῶν Φοινικιστῶν! Ἡ συγκράτησι τέλος τῆς παλαιᾶς (πρὸ τοῦ «Ψ») γραφῆς «ΠΣ» ἢ «ΦΣ» ὑπὸ τῶν Αἰολέων, π.χ. *Πέλοπς* ἢ *Ἀραπς*, ὅπως φαίνονται στὶς καταγραφεῖσες ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου τῆς Κορίνθου ἐπιγραφές (1150 μ.Χ.), εἶναι ἓνα ἀκόμη στοιχεῖο ἀποδεικνύον τὴν διπλὴ σύνθεσι τοῦ συμβόλου «Ψ». Ἄς ἐρμηνεύσουμε ὅμως ἐκ τῶν γνωστῶν μας ἤδη κωδικῶν σημασιῶν τῶν «Π», «Φ» καὶ «Σ» τὸ νοηματικὸ περιεχόμενο τοῦ συμβόλου (Ψ).

Σημειῶνω, ὅτι καὶ οἱ δύο γραφές ΠΣ, ΦΣ περιέχουν τὸ γράμμα-σύμβολο «Σ». Τὸ γράμμα «Σ» («Δαυλός», τεῦχος 75/1988) συμβολίζει τὴν παλινδρομοῦσα κίνησι, ἡ ὁποία ἐν προκειμένῳ προκαλεῖται ἐκ τῆς σχετικῆς πνοῆς τοῦ ἀνέμου «Π» («Δαυλός», τεῦχος 86/1989) ἢ ἐκ τῆς βίαιης ἐκτονώσεως τοῦ ἀέρος πού προκαλεῖ ὁ ἄνθρωπος (φύσημα) διὰ τῶν πνευμόνων του μέσω τῆς κοιλότητος τοῦ στόματός του («Δαυλός», τεῦχος 86/1989), ὅταν προσπίπτῃ ἡ μικρὴ μᾶζα τοῦ ἀέρος, σχετικῇ πάντοτε πρὸς τὴν ἰκανότητα τοῦ φορέως (ἄνεμος-ἄνθρωπος), ἐπὶ πραγμάτων

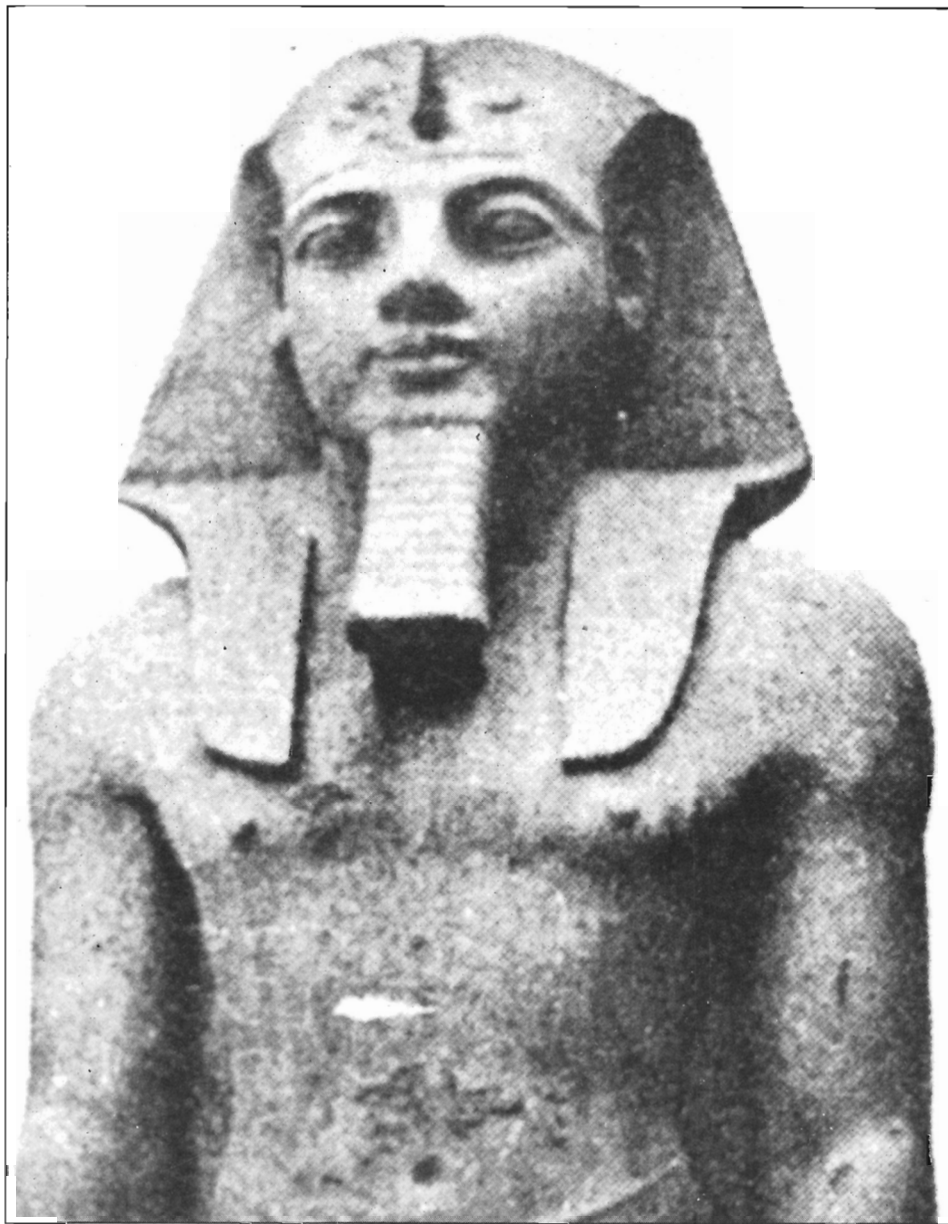
σταθερής βάσεως αλλά ἐλαστικῶν, ὥστε νὰ παλινδρομοῦν ἐπανερχόμενα στὴν «βάσι» τῶν (δένδρα-φύλλα δένδρων-χλόη, ἀλλὰ καὶ ἡ φλόγα τῆς φωτιᾶς, ἡ ὁποία μᾶς δίδει τὴν ὀπτική ἐντύπωσι τῆς ἐπανόδου τῆς μὲ τὸ πέρας τῆς πνοῆς — ἀνέμου ἢ ἀνθρώπου — ἐπ' αὐτῆς).

Αὐτὸ τὸ ὀπτικοακουστικὸ ἐρέθισμα προσπάθησε ὁ ἔλλοψ-ἄνθρωπος τοῦ ἐλληνικοῦ χώρου νὰ τὸ μιμηθῇ διὰ τῶν φωνητικῶν του ὀργάνων, προκειμένου νὰ διεγείρῃ δι' αὐτοῦ τὸ ἀπομνημονευθὲν ἀπ' ὅλους αἴτιο πού ἔδιδε τὸν ἀντίστοιχο ἤχο - εἰκόνα, ὥστε νὰ ἐπέλθῃ συνενόησι. Αὐτῇ, ὅπως ἀρκετές φορές ἐπανελάβα, εἶναι ἡ θεμελιώδης διαφορὰ μεταξὺ τῆς αἰτιώδους σχέσεως, τὴν ὁποία καὶ ἀποδεικνύω διὰ τῆς παρουσίας ἀποκωδικοποιήσεως τῶν γραμμάτων τοῦ ἐλληνικοῦ ἀλφαβήτου, καὶ τῆς συγχρόνου γλωσσολογίας, ἡ ὁποία θέτουσα ὡς ἀρχὴ τὸ μὴ αἰτιώδες, δηλαδὴ τὴν «συμβατικότητα», θεωρεῖ ὅτι: «*ἤχοι δὲν θὰ ὑπῆρχαν δίχως τὰ φωνητικὰ ὄργανα... Δὲν μπορούμε — λέγει ὁ F. de Saussure — νὰ ὑποτάξουμε τὴν γλῶσσα στὸν ἤχο οὔτε νὰ ξεχωρίσουμε τὸν ἤχο ἀπ' τὴ στοματικὴ ἀρθρωση*» (ἔκδοσις «Παπαζήση», σελὶς 37).

Εἶναι ὅμως φανερὴ ἡ σχέσι τοῦ ἤχου πού ἀρθρώνουμε μὲ τὶς ἀκουστικὰς ἐντυπώσεις τοῦ περιβάλλοντος, πού γίνονται ἀντιληπτὰς ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινο αὐτί. Αὐτοὶ οἱ ἤχοι (καὶ εἰκόνες) τοῦ συγκεκριμένου περιβάλλοντος καὶ ἡ μίμησι καὶ ἀπομνημόνευσι αὐτῶν ἀπετέλεσαν τὸ φυσικὸ ὑπόστρωμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίχθηκε ἡ κοινὴ ἀκουστικὴ καὶ ὀπτικὴ συνείδησι τῆς ομάδας ἢ τῶν ομάδων τοῦ ἰδίου περιβάλλοντος, μὲ ἀποτέλεσμα τὸν σχηματισμό, διὰ τῆς μιμήσεως αὐτῶν, τῆς πρώτης ἀρχέγονης γλώσσας. Κάθε ομάδα ἀνθρώπινη — ἔγραψα —, ὅπου κι' ἂν παρουσιάσθηκε ἐπὶ τοῦ πλανήτου, σχημάτισε κάποια γλῶσσα, κάποια ὑποτυπώδη γραφὴ, κάποιο σύστημα ὁμιλίας, ἀνάλογα μὲ τὸν γεωγραφικὸ τῆς χώρου καὶ τὸ φυσικὸ τῆς περιβάλλοντος καὶ βεβαίως καὶ ἀπὸ τὶς ἰδιαιτέρες ἱκανότητες μὲ τὶς ὁποῖες πάλι ἐκ τῆς φύσεως εἶχε προικισθεῖ.

Ἐὰν ἡ δική μου ἔρευνα περιορίσθηκε στὴν γένεσι τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας, ὀφείλεται στὴν δική μου ἀδυναμία νὰ ἀνιχνεύσω τὰ ἴδια στοιχεῖα στὶς ἄλλες γλῶσσες· ἐτόνισα ὅμως ὅτι ἡ οἰκουμενικότης τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἡ ὁποία καὶ δικαιολογεῖ τὴν γονιμοποίησι πολλῶν ἄλλων γλωσσῶν, εἶναι ἴσως καὶ τὸ αἴτιο τῆς ἀνευρέσεως πολλῶν ἐλληνικῶν λέξεων σ' ὅλες σχεδὸν τὶς εὐρωπαϊκὰς γλῶσσες, πρᾶγμα πού προκαλεῖ καὶ τὴν ἀδυναμία συσχετισμοῦ αὐτῶν πρὸς ἄνθρωπο ξένο τοῦ ἀρχικοῦ (μητρικοῦ) φυσικοῦ τους περιβάλλοντος. Γιὰ τὸν ἴδιο ὅμως λόγῳ ἐθεώρησα ὅτι ἡ ἀνίχνευσι τοῦ τρόπου γενέσεως τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας μᾶς δίνει χρήσιμα πορίσματα γιὰ τὴν διαδικασίαν ἐνσωματώσεως τῶν ἐλληνικῶν λέξεων στὶς ἄλλες γλῶσσες τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης. Εἶναι ἐπομένως εὐεξήγητη ἡ ἀδυναμία τῶν Εὐρωπαίων γλωσσολόγων νὰ συμπεράνουν τὴν αἰτιώδη σχέσι μεταξὺ περιβάλλοντος καὶ ἀνθρώπου, ὅταν ἔλαβαν καὶ χρησιμοποιοῦν λέξεις ξένες πρὸς τὸ περιβάλλον τους καὶ τὸν πολιτισμὸν τους. Αὐτὲς οἱ λέξεις γι' αὐτοὺς εἶναι ὄντως «συμβατικὲς». Μὲ τὴν μικρὴ αὐτὴ ὑπόμνηση πρὸς τοὺς ἀναγνώστες προχωρῶ στὴν ἀνάλυσι τοῦ «Ψ».

Ὅπως τόνισα στὴν ἀρχὴ τοῦ παρόντος ἀρθρου, θεωρῶ ἀναγκαίαν τὴν ἐρμηνείαν τῶν λέξεων ἐκείνων πού «κάποτε» μεταγράφηκαν μὲ τὸ νέο σύμβολο «Ψ». Εἶναι τὸ μόνο πού μπορούμε νὰ προσθέσουμε στὴν ἔρευνα αὐτοῦ τοῦ συμβόλου. Θὰ ὑπενθυμίσω ὅτι ἐξετάζω μόνο λέξεις ἐκ τῆς *Θεογονίας* τοῦ Ὁμήρου καὶ τοῦ Ἡσιόδου. Ἀρχίζω μὲ τὴ λέξι «*Ψάμαθος*».

Τὸ πανάρχαιο κολοσσιαῖο ἄγαλμα τοῦ Φαραὼ Ραμσῆ τοῦ Β΄ (ὁ Μεϊᾶμουν ἢ Σέσωστρις τῶν Ἑλλήνων), στὴ βάση τοῦ οὗοίου βρέθηκαν οἱ περίφημες «δω-
ρικὲς ἐπιγραφές», ὅπου ὑπάρχει ἡ ἀρχαιότερη, ἐξ' ὅσων βρέθηκαν, μορφή τοῦ
γράμματος «Ψ». Ὁ κολοσσὸς τοῦ Ραμσῆ Β΄ ἀνηγέρθη τὸν 13ο αἰῶνα πρὸ
Χριστοῦ.

Ψάμαθος= ή παρὰ τὴν θάλασσαν ἄμμος, ή τῆς παραλίας ἄμμος. Στὴ λέξη αὐτὴ τὸ ἀρκτικό γράμμα «Ψ» τὸ ἀντικαθιστῶ μετὸ αἰολικό «ΠΣ».

Στὴν Ὀδύσεια (Ξ 136) τὸ βρίσκομε πράγματι μετὴ σημασία τῆς ἄμμου, ποὺ ή θάλασσα συγκεντρώνει στὴν ἀκτὴ: «ὅστέα δ' αὐτοῦ/κεῖται ἐπ' ἠπείρου ψαμά-θω εἰλυμένα πολλῇ» [τὰ κόκκαλα δὲ αὐτοῦ εἶναι ριγμένα στὴ στεριά καὶ σκεπά-σμένα ἀπὸ πολλῇ ἄμμο]. Μεταφορικῶς ή ιδιότης τῆς ἄμμου νὰ εἶναι ἀσταθῆς καὶ εὐκολοανακατευόμενη χρησιμοποιοῦντο καὶ ὡς ἔννοια τῆς διαλύσεως πραγμά-των ποὺ στηρίχθηκαν ἐπὶ σαθρῶν ἐπιχειρημάτων ή ἀκόμη ὅταν θέλῃ νὰ δηλώσῃ κανεὶς κάτι τὸ ἀδύνατο νὰ ὑπολογισθῇ, ὅπως καὶ σήμερα τὸ λέμε: «σὺν τὸν ἄμμο τῆς θάλασσας»· «... ἔρειπε δὲ τεῖχος Ἀχαιῶν/ ρεῖα μάλ' ὥς ὅτε τις ψάμαθον παῖς ἄγχι θαλάσσης,/ ὅς τ' ἐπὶ οὖν ποιήσῃ ἀθύρματα νηπίεσιν,/ ἄψ αὐτὶς συνέ-χευε ποσὶν καὶ χερσὶν ἀνθρώπων/») [Ἰλ. Ο 362-364: καὶ γκρέμισε τὸ τεῖχος τῶν Ἀχαιῶν/ μᾶλλον εὐκολα, ὅπως τὸ παιδί τὸν ἄμμο στὴ θάλασσα κοντὰ/ ποὺ σὺν φτειάξῃ τὰ παιχνίδια του μ' αὐτὸν μετὸ παιδικὸ πνεῦμα/ πίσω πάλι τὰ σκορπὶ-ζει μετὰ τὰ πόδια του καὶ τὰ χέρια του]· «οὐδ' εἴ μοι τόσα δοίῃ ψάμαθός τε κόνις τε» [Ἰλ. Ι 385: οὔτε κι' ἂν μοῦδινε τόσα ὅσοι οἱ κόκκοι τοῦ ἄμμου καὶ τῆς σκό-νης].

Ἀναλύω ἀμέσως τὴ λέξι: Ψ=Π+Σ, ποὺ σημαίνει ὅτι ή πνοή τοῦ ἀνέμου (Π), ή ὁποία προκαλεῖ τὸ φαινόμενο τῆς παλίνδρομης κινήσεως (Σ) στὴν ἀκτὴ τῆς θάλασσας, ἄγει, ὁδηγεῖ, φέρει, μεταφέρει διὰ τῆς ἁλὸς μητρὸς (ΑΜ) [σημ.: ὡς γνωστόν, ή ἄμμος εἶναι προϊόν τοῦ ὑγροῦ στοιχείου, τῆς θάλασσας] στὴν ἀ-κτὴ τοὺς σωροὺς τῆς ἄμμου (θίνας) (ΑΘ), ὅπως ἐπίσης ἀποκαλεῖται ή στὴν ἀκτὴ συγκέντρωση αὐτοῦ τοῦ θαλάσσιου προϊόντος ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου: «παρὰ θῖν' ἀ-τρυγέτοιο» [Ἰλ. Α 326: δηλαδὴ στὸν γήϊνο χῶρο (Ο)]. Ἔτσι διὰ τῆς λέξεως «ψά-μαθος» μᾶς δίνεται ή ἐρμηνεία, ὅτι αὐτὸ ποὺ παρατηροῦμε στὴν ἀκτὴ τῆς θά-λασσας εἶναι προϊόν αὐτῆς καὶ μεταφέρεται ἐκ τοῦ κόλπου αὐτῆς στὸ φῶς διὰ τῶν παλινδρομικῶν κινήσεων τῶν κυματισμῶν ποὺ προκαλοῦν οἱ ἄνεμοι στὴν ἐ-πιφάνεια τῆς θάλασσας, οἱ ὁποῖοι πηγαίνουν πρὸς τὴν ἀκτὴ καὶ ἐπιστρέφουν (ἀ-ντιμάμαλο) πρὸς τὴν θάλασσα.

Θὰ σταθῶ στὸ σημεῖο αὐτό, γιὰ νὰ δώσω μιὰν ἀπάντησι σὲ ἓνα ἐρώτημα ἀνα-γνώστου τοῦ «Δαυλοῦ». Ἐρωτᾷ ὁ ἀναγνώστης: Τὰ «Μουσεῖα Λόγων» πῶς κατα-σκεύαζαν τὶς νέες λέξεις; Ὑπῆρχε κάποιο προηγούμενο λεξιλόγιο, ἐκ τοῦ ὁ-ποίου δανείζονταν τὶς παλαιᾶς λέξεις καὶ ἐξ αὐτῶν κατασκεύαζαν τὶς νέες; («Δαυλός», τ. 87).

Ὅπως ἔλεγα στὴν ἀρχὴ τοῦ ἄρθρου, ή ἑναρξὶ ἐγίνε διὰ τῶν «φθόγγων μετὰ ση-μασία», ποὺ ἐξελίχθηκαν στὰ ἀρχέγονα ὀνόματα (μορφήματα) τῶν πραγμάτων. Ἡ γλῶσσα ὡς σύστημα ὁμιλίας ἀκολούθησε κατ' ἀρχὴν τὸν δρόμο της, δηλαδὴ ἐξελίσσετο ἐκ τῆς πίεσεως τῶν ἀναγκῶν σὲ συνθετώτερες ἐκφράσεις ἐκ τῶν πρῶ-των ἀρχηγόνων ὀνομάτων, ποὺ ή φύσι (περιβάλλον) εἶχαν διδάξει στὸν ἄνθρωπο ὅπως καὶ ή δραστηριότης αὐτοῦ (ὅπλα-ἐργαλεῖα). Ἐπ' αὐτῶν ἤδη ἔχω μιλήσει στὴν ἀρχὴ τῆς δημοσιεύσεως. Αὐτὴ ή γλῶσσα, ἀπολύτως αἰτιώδης στὴν σχέσι της μετὰ τὴν φύσι τοῦ περιβάλλοντος (ἦχος-εἰκόνα) ἀλλὰ καὶ ἀπολύτως αἰτιώδης μετὰ τὶς ὑποστασιακὲς ἐκδηλώσεις τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἐπίσης καὶ τῆς δραστηριότη-τός του (ἦχος-εἰκόνα ἐργαλείων καὶ ὅπλων), μᾶς ἔδωσε, ἄ γ ν ω σ τ ο μέχρι ποίου βαθμοῦ, ἓνα πρῶτο λεξιλόγιο. Ἡ ἀποκωδικοποίησι τῶν γραμμάτων μετὰ τὶς ἐμφυ-

καὶ Αἰγαῖον ἀργότερα τὸ «κατσκοπέλαγος»] καὶ ἐπιστρέφει στὴ θάλασσα.

Ἡ θάλασσα στὸ φαινόμενο αὐτὸ τῆς ἄμμου, πού, ὡς γνωστόν, βρίσκεται κάτω τῆς ἐπιφανείας τῆς, θὰ μπορούσε νὰ χαρακτηρισθῇ καὶ γεννήτωρ (μητέρα) αὐτῆς, διότι δι' αὐτῆς ἡ ἄμμος μεταφέρεται ἀπὸ τὴν κοιλότητα στὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Εἶναι δὲ γνωστὸ στοὺς νησιῶτες τουλάχιστον ὅτι μετὰ ἀπὸ μιὰ φουρτούνα μπορεῖ νὰ δῆς στρωμένη μιὰ ἀπὸ βότσαλα παραλία μὲ ἄμμο καὶ σὲ μιὰ ἄλλη στιγμή ἡ ἄμμος αὐτὴ νὰ ἐπιστρέφῃ πίσω στὴ θάλασσα. Τὸ γράμμα («ά») πού τονίζεται τὸ ἐρμήνευσα ὡς ἄλς (τὴν λέξι αὐτὴν τὴν θεωρῶ ὡς τῆς πρώτης περιόδου τῆς ὀνοματοποιίας), πού ταυτοχρόνως ἀποτελεῖ καὶ ἐκδήλωσι τοῦ ἀνθρώπινου θαυμασμοῦ («ά!..») πρὸς τὸ σπουδαιότερο γιὰ τὴ ζωὴ φυσικὸ στοιχεῖο, ὅπως εἶναι ἡ θάλασσα. Ἐκ τῶν Ὠκεανῶν ἡ ζωή. Τὸ «Μ» θεωρῶ ὡς τὸ σύμβολο τῆς μητέρας («Δαυλός», τεῦχος 82/1988)· καὶ γιὰ τὴν θάλασσα οὐδεὶς, νομίζω, ἀμφισβᾷλλει ὅτι δικαίως μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ μητέρα τῆς ζωῆς τοῦ πλανήτου, στὸ δὲ συγκεκριμένο φαινόμενο τῆς ἄμμου ἡ παρομοίωσι εἶναι φανερὴ. Τὰ γράμματα πού ἀκολουθοῦν: «Α», τὸ ἐρμήνευσα ὡς ἀκτὴ ἢ αἰγιαλὸς ἢ ἀκόμη τὸ ἄ-κρον σημείον πού δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ φθάσῃ ἐπισκεπτόμενος τὸ ὑγρὸ στοιχεῖο. Δὲν εἶμαι σὲ θέσι νὰ βεβαιώσω ὅτι ἴσως μιὰ ἄλλη λέξι ὑπηρετεῖ, ἀλλὰ ἂν ὑπάρχῃ μὲ ἀρκτικὸ γράμμα τὸ «Α», αὐτὸ δὲν ἀνατρέπει τὴν θέσι τῆς ἔρευνας, ἀπλῶς μπορεῖ νὰ διορθώσῃ καλύτερα τὸν ὀρισμὸ.

«Ψαύω» (συγγενὲς τοῦ *ψάω*) μὲ τὴ σημασία ἐγγίζω, ἐφάπτομαι τινός. Ἡ ρίζα ΨΑ-, ἐκ τῆς ὁποίας παρήχθη ἡ λέξι, ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου (Ἰλ. Ψ 519): «τοῦ μὲν τε *ψαύουσιν ἐπισσώτρου τρίχες ἄκρας οὐραῖαι*» [τοῦ μὲν (Μενελάου) ἐγγίζουσιν ἐλαφρὰ τὰ ἔξω τῶν τροχῶν σιδηρὰ κύκλα (*ἐπίσωτρον* ἢ *ἐπίσσωτρον*) οἱ τρίχες τῆς οὐρᾶς τοῦ ἀλόγου]. Ἐκ τῆς Ὀμηρικῆς αὐτῆς περιγραφῆς βλέπουμε ὅτι τὸ ὀδηγούμενο ὑπὸ τοῦ Μενελάου ἄρμα ἔτρεχε καὶ προκαλοῦσε μιὰ κίνησι ἀντιθέτου φορᾶς ἀέρος, ὁ ὁποῖος ἔκανε τίς οὐρὲς τῶν ἀλόγων νὰ ἀνεμίζουσιν καὶ νὰ ἀκουμποῦν μὲ μιὰ κίνησι παλίνδρομη τὰ ἔξω τῶν τροχῶν σιδηρὰ «κύκλα».

Στὴ λέξι (ρῆμα) *ψαύω* ἡ κίνησι αὐτὴ τοῦ ἀνέμου (ΠΣ) αἰτιολογεῖ ὡς ἀρκτικὸ γράμμα τὸ «Ψ». Τὸ ἐπόμενο γράμμα «Α» μᾶς δίνει τὸν χαρακτήρα αὐτῆς τῆς κινήσεως πού προκαλεῖ ὁ ἄ-ήρ, ὁ ὁποῖος *ἄ-πτεται* (ἐγγίζει), ἔρχεται σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν ὑπ' αὐτὸν χῶρο, ἐπιφάνεια σ' ὅλη τὴ γῆ. Τὸ γράμμα-σύμβολο «Υ» σημαίνει τὸ «κοῖλον», ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπὸ τὴν ἐπιφάνεια κοιλότητα ὅπου συγκεντρώνεται τὸ ὑγρὸν στοιχεῖον (Ἰδρύα, κΥλιξ, κΥπελον, ἸΥλίκη, ρΥτόν κ.λπ., «Δαυλός», τεῦχος 84/1988). Τὸ γράμμα Ὠμέγα, γιὰ τὸ ὁποῖο θὰ μιλήσω στὸ ἐπόμενο τεῦχος, εἶναι σύνθετο ἀπὸ δύο Ο,Ο. Ὅπως δὲ ἀνέλυσα στὸ 83/1988 τεῦχος, τὸ Ο-μικρὸν εἶναι σύμβολο τοῦ χώρου καὶ τὸ Ω-μέγα δύναται νὰ ἐκφράζῃ τὸν χῶρο τῆς γῆς ἀλλὰ καὶ τὸν οὐράνιο (*ωρανός*).

Ἦδη ὁ ἀναγνώστης πρέπει νὰ ἔχῃ ἀντιληφθῇ τὴν διαδικασία ἀποκωδικοποιήσεως τῶν λέξεων μὲ βάσι ὅχι μόνον τὴν ἐτυμολογικὴ τους δομὴ ἀλλὰ τὴν ἀνάλυσι τοῦ πυρῆνος τοῦ περιεχομένου ἐντὸς τῶν γραμμάτων-συμβόλων πού σχηματίζουν τὴ λέξι.

[Στὸ ἐπόμενο: τὸ γράμμα Ω-μέγα].

ΜΕΤΕΩΡΙΣΜΟΙ

Ἑκλογές καὶ ἐλληνικὴ γλῶσσα

Ὁ «Δαυλὸς» ἔχει ἐπανειλημμένως σημειώσει τὴν πεντακάθαρη — γιὰ ὅσους ἔχουν ἐμβαθύνει στὴν ἱστορία — ἀλήθεια ὅτι ἡ διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἐλληνικὴ «σταθερά» εἶναι ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα. [Τὸ ἐλληνικὸ κράτος, ἡ ἐλληνικὴ οἰκονομία, ἡ θρησκεία κ.λπ. εἶναι «μεταβλητές», ἀφοῦ κατὰ περιόδους εἴτε ἐξαφανίζονταν ἐντελῶς εἴτε ἄλλαζαν]. Ἄν ὑπῆρχε πάντοτε καὶ ὑπάρχει καὶ σήμερα συνεπῶς Ἑλλάδα, τοῦτο ὀφείλεται στὸ γεγονός ὅτι ὑπῆρχε πάντοτε καὶ ὑπάρχει καὶ σήμερα ἐλληνικὴ γλῶσσα.

Ἄν πολιτικὴ ἡγεσία μιᾶς ὁμάδος σημαίνει ἀρχηγία, τῆς ὁποίας ρόλος εἶναι ἡ ἐπιβίωση καὶ προαγωγή τῆς ὁμάδος (καὶ δὲν μπορῶ νὰ φαντασθῶ ἄλλο ρόλο γιὰ οἰαδήποτε κατὰ φύσιν ἡγεσία, ἐκτὸς ἂν πρόκειται γιὰ τὴν σημερινὴ ἔκτροπη, διάστροφη καὶ παρὰ φύσιν μορφὴ τῆς, τὴν ἐξ-ουσία), τότε ἡγεσία τῆς ὁμάδος πού λέγεται Ἑλληνισμός σημαίνει πρῶτιστα τοὺς ταγοὺς ἐκείνους τοῦ Ἑλληνισμοῦ πού κατὰ κύριο λόγο φροντίζουν, μεριμνοῦν καὶ ἀσκοῦν (ἐκτὸς τῶν δευτερευουσῶν δραστηριοτήτων τους, ὅπως οἱ οἰκονομικές, διπλωματικές, κοινωνικές κ.λπ.) τὴν πολιτικὴν γιὰ τὴν ὑπαρξὴ καὶ καλλιέργεια τῆς ἐλληνικῆς γλῶσσας. Ἡ ἱστορία μᾶς ὁδηγεῖ μαθηματικῶς στὸ αἶτημα ἢ τὸ ἱστορικὸ ἀξίωμα, ἂν θέλετε, αὐτό.

Παρακολουθῶ τίς προεκλογικὲς δραστηριότητες τῶν ἐκατοντάδων πολιτικῶν ὄλων τῶν κομμάτων (λό-

γους, δηλώσεις, ἐξαγγελίες, διακηρύξεις, προγράμματα καὶ τόσα ἄλλα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐπιχειροῦν νὰ πείσουν τὴν Ὁμάδα ὅτι εἶναι κατάλληλοι, γιὰ νὰ τῆς ἐξασφαλίσουν τὴν ἐπιβίωση καὶ τὴν προαγωγή τῆς), ἀκούω νὰ ἀναφέρωνται σ' ὅλους τοὺς τομεῖς τοῦ ἐπιστητοῦ καὶ νὰ ἐπαγγέλλωνται ὅλα ὅσα θά... μᾶς σώσουν, ἀλλά... Ἀλλὰ δὲν ἄκουσα (ἐκτὸς μιᾶς μονολεκτικῆς ἀναφορᾶς στὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα ἐκ μέρους ἐνὸς ἀρχηγοῦ μικροῦ κόμματος) οὔτε λέξη, οὔτε νύξη, οὔτε ὑπαινιγμὸ γιὰ τὸ τί σκέπτονται καὶ τί θὰ κάνουν γιὰ τὸ πρῶτιστο καὶ μέγιστο καὶ ζωτικώτατο θέμα τῆς (καταστρεφόμενης, συρρικνούμενης, κακοποιούμενης, λησμονούμενης καὶ κυριολεκτικὰ ἀπειλούμενης μὲ ὀριστικὴ ἐξαφάνιση) ἐλληνικῆς μας γλώσσας. Τί συμβαίνει μὲ τοὺς ἀνθρώπους αὐτούς; Δὲν ἐπικοινωνοῦν μὲ τὴν πραγματικότητα, δὲν ἔχουν ὑποτυπώδη αἴσθησι τῆς ἱστορίας, δὲν καταλαβαίνουν τίποτε; Ἡ καταλαβαίνουν καὶ μᾶς τὸ κρύβουν; Τὸ τεράστιο (πολιτικό, πολιτικώτατο!) θέμα πού λέγεται ἐλληνικὴ γλῶσσα εἶναι γι' αὐτοὺς «τέρρα ἰνκόγκνιτα» — γιὰ νὰ τοὺς κάνω τὸ χατήρι, χρησιμοποιώντας μιὰ λατινικὴ φράση τῆς «μόδας» ἀντὶ μιᾶς, μισητῆς γι' αὐτοὺς, ἐλληνικῆς — ἢ μήπως «ἀπηγορευμένος καρπός»;

Τὶ νὰ πῶ κι ἐγώ, φίλε ἀναγνώστη... Μακάρι νὰ εἶμαι ἄδικος, ἀλλὰ ὅλο αὐτὸ τὸ θέαμα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ παρελθὼν βίος καὶ πολιτεία

τῶν ταγῶν μας, πὺλ μόνο κατὰ τὴν τελευταία δεκαετία κατέφεραν διὰ δύο νόμων τὰ δεινότερα πλήγματα ἀπ' ὅσα ἔχει ὑποστῇ διὰ μέσου τῶν αἰῶνων ἡ γλῶσσα μας, μὲ ὑποχρεῶνουν νὰ διατυπώσω τὴν φρικτὴ ὑποψία μου: Τεῖνω νὰ πεισθῶ ὅτι ἡ ἑλληνικὴ μας ἡγεσία, κατὰ τὸ μέτρο πὺλ τὴν χαρακτηρίζει τουλάχιστον ἡ γλωσσικὴ τῆς πολιτικῆς, δὲν εἶναι ἑλληνικὴ. Ξέρω, ὅτι εἶπα μιὰ βαρεῖα φράση, ἀλλὰ τὸ θέμα γλῶσσα εἶναι τόσο ζωτικόν, ὥστε δὲν ἐπιτρέπεται πια νὰ «μασᾶμε τὰ λόγια μας».

Ὑποψιάζομαι, ὅτι ὁ «ἀπηγορευμένος καρπός» γιὰ τὴν ἡγεσία μας, πὺλ λέγεται ἑλληνικὴ γλωσσικὴ πολιτικὴ, βρίσκεται ἀποκλειστικῶς στὴν (καταστρεπτικὴ) διάθεση μιᾶς ἄλλης πολιτικῆς, ἀόρατης ὅσο καὶ ἀδίστακτα καθοριστικῆς, πὺλ κρατᾷ τὸν ἀπόλυτο ἔλεγχο τοῦ τομέως ἑλληνικὴ γλῶσσα. Μπορῶ νὰ παραδεχθῶ, ὅτι οἱ πλεῖστοι μοχλοί, μέσω τῶν ὁποίων ἐφαρμόζεται καὶ ἀσκεῖται ἡ ἀπόκρυφη αὐτὴ γλωσσικὴ πολιτικὴ (πολιτικοί, ἐκπαιδευτικοί, διανοούμενοι κ.λπ.), εἶναι μοχλοὶ ἀσυναίσθητοι, εἶναι ἀπλῶς θύματα τῆς μωρίας τους. Ἀλλὰ σὲ καμμιὰ περίπτωσι δὲν μπορῶ νὰ δεχθῶ, ὅτι στέκουν τὰ γνωστὰ ἐπιχειρήματα ὅτι χάριν τοῦ λαοῦ ἀπλοποιεῖται (= καταστρέφεται) ἡ γλῶσσα, ἀφοῦ ποτὲ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς δὲν ζήτησε τέτοιο πρᾶγμα· ὅτι ἐξ αἰτίας τῆς ξеноμανίας μας καταργοῦμε βασικὰ ἱστορικὰ στοιχεῖα τῆς γλῶσσας μας, ἀφοῦ ὅλοι οἱ ξένοι σέβονται ὡς ἱερὰ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ὅπως π.χ. τὴν ἱστορικὴ-μὴ φωνητικὴ ὀρθογραφία τῶν γλωσσ-

σῶν τους· ὅτι χάριν τῆς προόδου ἀπορρίπτομε στὸν κάλαθο τῆς ἀχρηστίας τὸν τεράστιο πλοῦτο τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς καθαρεύουσας, ἀφοῦ πτώχευσι τῆς γλῶσσας ὅχι μόνον δὲν εἶναι πρόοδος ἀλλὰ εἶναι ἀλογία -ζόφος- σκοταδισμός-μεσαιωνισμός· δὲν μπορῶ, λέω, σὲ καμμιὰ περίπτωσι νὰ δεχθῶ αὐτὲς τίς ἡλίθιες δικαιολογίες τῆς διδασκαλικῆς μωρίας (ἡ, ἂν θέλετε, τῆς σατανικῆς παραπληροφόρησης τῶν διεστραμμένων ἐγκεφάλων πὺλ κατευθύνουν τοὺς μωροὺς τοῦ ἐπιστημονισμοῦ).

Ἐπαναλαμβάνω λοιπὸν τὴν βαρεῖα φράση, ὅτι ἡ (ἀνομολόγητη) γλωσσικὴ πολιτικὴ τῆς ἡγεσίας μας μὲ πείθει ὅτι δὲν εἶναι ἡγεσία ἑλληνικὴ. Καὶ βέβαια θέλω νὰ καταλήξω μὲ μιὰ ἀκόμη ἐπισήμανσι ἡ καὶ πρόβλεψι, πὺλ ἀπορρέει, ἐπίσης μαθηματικῶς, ἀπὸ τὴν ἱστορία: Ἡ ἐπίβωσι τῆς ἑλληνικῆς γλῶσσας δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ὁποιαδήποτε πολιτικὴ ἡγεσία, εἴτε ρωμαϊκὴ εἴτε τουρκικὴ εἴτε ρωμῆικὴ εἴτε ἄλλη τις, κρυφὴ ἢ φανερὴ. Ἐνέχει ἡ γλῶσσα αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ τὴν ἀθάνατη ζωτικότητά της. Ζῇ καὶ θὰ ζῇ ὅχι μόνον στὰ στόματα καὶ στὶς πέννες τῶν κατοίκων τοῦ τόπου αὐτοῦ ἀλλὰ (παραλλαγμένη καὶ ἐκβαρβαρισμένη, ἔστω) στὶς γλῶσσες ὄλων τῶν λαῶν καὶ σ' ὅλες τίς ἐποχές. Ἄν ἐξαλειφθῇ, θὰ ἐξαλειφθῇ μαζί της ὁ παγκόσμιος πολιτισμός. Οἱ ἔρευνες τῶν λαμπρῶν ἐρευνητῶν τοῦ «Δαυλοῦ» ἀπέδειξαν περίτρανα τὴν ἀκρίβεια τῆς ἐκτιμῆσεως καὶ τῆς προβλέψεως αὐτῆς.

Μετεώρος

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Θ. ΠΑΠΠΑΣ*

Μὲ ἐκμετάλλευση τῶν φυσικῶν ἀνέμων ἢ ὀριστική καταπολέμηση τοῦ «νέφους»

Ὁρισμὸς τοῦ νέφους ρύπανσης: Τὸ νέφος σχηματίζεται, ὅταν ἡ ταχύτητα εἰσόδου τῶν ρυπαντῶν σὲ μία περιοχὴ ξεπερνάει τὴν ταχύτητα ἐξόδου τῶν ρυπαντῶν ἀπὸ τὴν περιοχὴ.

Τὸ νέφος τῶν Ἀθηνῶν καταγράφηκε ἐπίσημα τὸ 1977. Ἀναδρομικὰ ὑπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι εἶχε κάνει τὴν ἐμφανισὴ του ἀπὸ τὸ 1975. Τὸ 1975 θεσπίσθηκε στὴν Ἑλλάδα γιὰ πρώτη φορὰ ἡ θερινὴ ὥρα, ποὺ ἔφερνε τὶς ἀνθρώπινες δραστηριότητες καὶ ρύπους μία πολιτικὴ ὥρα νωρίτερα ἀπὸ τὴν ἡλιακὴ ὥρα. Τὸ 1977 ἄρχισε νὰ θεσπίζεται τὸ πενθήμερο τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν (ἀπὸ 1/1/81), μὲ ἀποτέλεσμα τὸ ἐξαήμερο τῶν 40 ὥρῶν νὰ συμπτυχθεῖ στὸ πενθήμερο τῶν 40 ὥρῶν. Γιὰ νὰ γίνῃ αὐτὸ στὴν Ἑλλάδα, λόγῳ τῆς παραδοσιακῆς περιόδου μεσημβρινῆς ἡσυχίας, ἡ ὥρα ἐνάρξεως τῶν μετακινήσεων καὶ δραστηριοτήτων, καὶ συνεπῶς τῶν ρύπων, ἄρχισε νὰ μετατίθεται πολὺ πιὸ νωρὶς τὸ πρωί, ὅπως ἀκριβῶς ἐγίνε μὲ τὴν θερινὴ ὥρα. Δηλαδή ἀπὸ τὸ 1977 ἀρχίσαμε νὰ ἔχουμε δύο μεταθέσεις πρὸς τὸ πρωί, συνολικὰ περὶ τὶς δύο ὥρες νωρίτερα. Ἡ μετάθεση αὐτὴ ἀποκορυφώθηκε 31/12/1980. Ἡ πρωινὴ περίοδος εἶναι ἡ περίοδος μὲ πολὺ μικρὴ ἔξοδο ρύπων ἀπὸ τὸ λεκανοπέδιο τῶν Ἀθηνῶν λόγῳ συστηματικῆς ἐλλείψεως ἀνέμων. Δηλαδή τὸ πρωί φυσιολογικὰ εὐνοεῖται ἡ συγκέντρωση τοῦ νέφους ἀπὸ τὴν φύση. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἀπλᾶ ἡ ἀφίξη τοῦ νέφους στὴν Ἀθήνα, ποὺ προκλήθηκε ἀπὸ ἄγνοια τοῦ κράτους καὶ μόνο.

Ὁ μετεωρολογικὸς παράγοντας εἶναι ὁ παράγοντας ποὺ ρυθμίζει κατὰ κύριο λόγο τὸ νέφος στὴν Ἀθήνα. Πράγματι, ἐνῶ περίπου ἔχουμε τὸν ἴδιο ἀριθμὸ ρύπων ποὺ ἀποβάλλονται καθημερινά, δὲν ἔχουμε τὴν ἴδια συγκέντρωση νέφους καθημερινά. Οἱ αὐξομειώσεις τοῦ ἀνέμου ἔχουν τρομακτικὸ εὖρος, ποὺ κυμαίνεται ἀπὸ 0 ἕως 10.000 φορές, ἐνῶ οἱ αὐξομειώσεις τῶν ἀποβαλλομένων ρύπων ἔχουν σχετικὰ μικρὸ εὖρος, ποὺ κυμαίνεται ἀπὸ 0 ἕως περίπου τὸ πολὺ 10 στὶς περιόδους μεγάλων ἀργιῶν, ὅπως στὶς γιορτὲς τοῦ Πάσχα, Χριστουγέννων κ.λπ. Ἔτσι ἐξηγεῖται, γιὰτὶ ἔχει παρουσιασθεῖ πολὺ περισσότερὴ ρύπανση καὶ νέφος κατὰ τὶς ἀργίες αὐτὲς ἀπὸ ἀντίστοιχες ἡμέρες ἐντατικῆς ρυπογόνου δραστηριότητος, ποὺ ἐπικρατοῦσαν ὅμως ἰσχυροὶ ἄνεμοι. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι ὅσο καὶ ἂν ἐλαττώσουμε τὰ αὐτοκίνητα καὶ τὶς ρυπογόνους δραστηριότητες, πρακτικὰ τὸ νέφος θὰ ρυθμίζεται ἀπὸ τὸν μετεωρολογικὸ παράγοντα.

* Ὁ δρ. Παναγιώτης Θ. Παππᾶς εἶναι φυσικὸς καὶ μαθηματικὸς. Εἶναι ὁ ἐπιστήμων, ποὺ σὲ συνεργασία μὲ Ἀμερικανούς καὶ Εὐρωπαίους ἐρευνητὲς πέτυχε τὴν μέτρηση ταχυτήτων πολὺ μεγαλυτέρων τῆς ταχύτητας τοῦ φωτός (βλ. «Δαυλὸν», τ. 86).

Μήπως αυτό σημαίνει, ότι δεν υπάρχει έφικτη λύση για την 'Αθήνα, άλλη από το να καταργήσουμε αυτή την πόλη; 'Η 'Αθήνα με τον παγκοσμίως διακεκριμένο 'Αττικό ουρανό είναι καταδικασμένη περισσότερο από κάθε άλλη πόλη; 'Ο περίφημος 'Αττικός ουρανός όφειλε κατ' αρχήν την υπεροχή του στον καθαρό και διαυγή αέρα. Αυτό σημαίνει ότι ή φύση έχει ιδιαίτερα εύνοήσει την συστηματική ανανέωση του αέρα κάτω από τον 'Αττικό ουρανό περισσότερο από κάθε άλλη, λίγο πολύ, πόλη.

'Η εξαέρωση της πόλης γίνεται κατὰ βάση με δύο τρόπους: από ανέμους μεγάλης κλίμακας, δηλαδή από ανέμους που κινούνται σε μία μεγάλη περιοχή στην οποία συμπεριλαμβάνεται και ή 'Αθήνα και, δεύτερον, από ανέμους μικρής κλίμακας, που λαμβάνουν χώρα στην περιοχή των 'Αθηνών μόνο. Τέτοιος άνεμος είναι ή θαλασσία αύρα, γνωστή εδώ και τρείς χιλιάδες χρόνια. Θεωρητικά δεν λείπουν ποτέ οι άνεμοι από την 'Αττική, και ήταν αυτό που προσέδιδε την χαρισματική ιδιαιτερότητα στον 'Αττικό ουρανό. 'Εν τούτοις αντί της θαλάσσιας αύρας κατά την περίοδο χωρίς ανέμους μεγάλης κλίμακας κάνει την εμφάνισή του το νέφος των 'Αθηνών. Γιατί γίνεται αυτό; 'Απλούστατα ή ανάπτυξη της θαλασσίας αύρας απαιτεί κάποιο χρόνο, μέχρι να ξεσταθεί ή ξηρά σε σχέση με την θάλασσα, να δημιουργηθούν ανοδικά ρεύματα πάνω από την 'Αθήνα και να εισχωρήσει καθαρός αέρας από την θάλασσα. 'Η πρωινή αποβολή ρυπαντών πριν την δημιουργία οποιουδήποτε ανέμου έχει το εξής μετεωρολογικό αποτέλεσμα: Δημιουργείται μια «κουβέρτα» από ένα στρώμα ρύπων, που επιδρά με δύο κυρίως τρόπους στην κατανομή της θερμοκρασίας του αέρα. Πρώτον, περιορίζει σημαντικά τη θερμοκρασία του εδάφους, δεύτερον, θερμαίνεται το ίδιο το ρυπογόνο στρώμα από δύο διελεύσεις ήλιακού φωτός και θερμότητας, μία από την κατερχόμενη ακτινοβολία και μία από την ανερχόμενη. Και οι δύο τρόποι καταλήγουν στο ίδιο αποτέλεσμα: στην δημιουργία θερμοκρασιακής αναστροφής, που αναστέλλει τα ανοδικά ρεύματα και κατὰ συνέπεια δεν επιτρέπει την ανάπτυξη ανέμων μικρής κλίμακας. 'Η παράταση της έλλειψης ανέμου έχει σαν αποτέλεσμα την ακόμη μεγαλύτερη συγκέντρωση ρύπων και τον περιορισμό των ανέμων. Αυτό είναι το μοιραίο αποτέλεσμα του νέφους, που δημιουργήθηκε όχι γιατί θα έλειπε ό άνεμος κάτω από τον 'Αττικό ουρανό, αλλά γιατί του δώσαμε έμεις την ευκαιρία να αναπτυχθεί νωρίς το πρωί, για να περιορίσει τους ανέμους και ένδεχομένως να εγκατασταθεί για μία ή περισσότερες ήμέρες.

'Ο φαῦλος κύκλος της ρύπανσης αντιμετωπίζεται με την μετάθεση των ρυπογόνων δραστηριοτήτων στην περίοδο της ήμέρας με άνεμο που έτσι ή άλλως πάντα υπάρχει μετά τις 9.30, εάν και εφόσον δεν είχαμε ένωριτερα ρύπανση. Σαν όριστική λύση κατὰ του νέφους προτείνεται ή κατάργηση της θερινής ώρας και ή μετάθεση του κυρίου όγκου των ώραρίων μετά τις 9.30 — δηλαδή να εφαρμοσθεί ή «λύση του Λονδίνου» για τα ώράρια. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα την εξαίλειψη των πρωτογενών ρυπαντών (κυρίως καπνού) και κατὰ συνέπεια και των δευτερογενών, καθώς και, το κυριώτερο, την ανεμπόδιση ανάπτυξη των ανέμων, που θα έγγυάται την απομάκρυνση όλων των ρυπαντών. 'Η λύση αυτή έχει κόστος μηδέν (ίσως γι' αυτό δεν αποτέλεσε αντικείμενο καμμιās μελέτης στο παρελθόν): είναι θέμα διοικητικής απόφασης, που με την προηγούμενη έννημέρωση του κοινού θα γίνει άμέσως αποδεκτή. Σαν επιβοηθητικός παράγοντας προτείνε-

ται ή συνεχής και ανεμπόδιστος κίνηση των αυτοκινήτων αντί της ανακοπτόμενης από τους φανοστάτες, ή κατάργηση του δακτυλίου και έν γένει ή βελτίωση του κυκλοφοριακού, που αυτή την στιγμή εύρίσκεται σε απaráδεκτα χαμηλό βαθμό απόδοσης.

Θά πρέπει νά εξαλειφθεῖ ἡ παραπληροφόρηση γύρω ἀπό τὸ νέφος, καὶ τὸ κοινὸ θά βοηθήσει μὲ ἰδιαίτερη προθυμία. Ἡ ρύπανση εἶναι συνυπεύθυνη γιὰ τὸν καύσωνα. Εἶναι υπεύθυνη γιὰ τὴν ἄπνοια, τὸ φαινόμενο θετικῆς ἀνάδρασης καὶ φαύλου κύκλου μεταξύ ἀνέμων καὶ ρύπανσης. Ἡ εἴσοδος ὅλων τῶν ρύπων σὲ σχέση μὲ τὴν ἀπομάκρυνση ὅλων τῶν ρύπων καθορίζουν τὴν ρύπανση. Τὸ νέφος καθορίζεται ἀπὸ τὶς ἀρχικὲς συνθήκες ποὺ ἐπιβάλλονται.

Ἡ θερινὴ ὥρα εἶναι ἡ μεγαλύτερη βλακεία καὶ ἔγκλημα σὲ ὅλη τὴν Ἑλληνικὴ Ἱστορία. Μὲ τὴν θερινὴ ὥρα ἔχουμε τὰ ἐξῆς ἐπιζήμια ἀποτελέσματα: Ζημιώνει ἡ ΔΕΗ, διότι ἀνάβουν τὰ φῶτα καὶ οἱ ἠλεκτρικὲς θερμάστρες τὸ πρῶι καὶ μετὰ συνήθως ξεχνιοῦνται νά σβήσουν γιὰ ἀπροσδιόριστο χρόνο. Οἱ ἡλιακοὶ θερμοσίφωνες δὲν προλαβαίνουν νά ζεσταθοῦν ἀπὸ τὸν ἥλιο. Λόγω τῆς ρύπανσης ποὺ προκαλεῖ καὶ τὴν συμβολὴ τῆς στὴν ὑγρασία, τὸν καύσωνα καὶ τὸ αἶσθημα καχεξίας λειτουργοῦν κλιματιστικὰ μηχανήματα καὶ βλάπτονται ποικίλα ἄλλα πράγματα. Μετὰ τὴ θερινὴ ὥρα οἱ Ἕλληνες γρήγορα ἀλλάζουν συνήθειες, ἔτσι ποὺ νά μὴν γίνεται ἡ ὑποτιθέμενη ἐξοικονόμηση ἡλιακοῦ φωτὸς καὶ ἐνέργειας (π.χ. ἡ νοουμένη ὥρα μετὰ τὴν ὁποία κάποιος μπορεῖ νά τηλεφωνήσει χωρὶς νά ἐνοχλήσει, ἐνῶ ἦταν ἡ πέμπτη ἀπογευματινὴ, μετὰ τὴν θερινὴ ὥρα ἔχει γίνει ἡ ἕκτη ἀπογευματινὴ). Τηλεφωνικὲς ἐπικοινωνίες μὲ ὅλες τὶς δυτικὲς χῶρες, ΕΟΚ, Ἀμερικὴ κ.λπ. θά διευκολύνονταν χωρὶς τὴν θερινὴ ὥρα (π.χ. θά ὑπῆρχε σύμπτωση τῆς ὥρας Ἑλλάδος καὶ Δυτικῆς Εὐρώπης). Ἡ θερινὴ ὥρα δημιουργεῖ τὴν ὄψη χειμῶνα, ἀντιστρατεύεται τὴν ἀνοιξὴ καὶ κατὰ τὴν ἐπαναφορά τῆς τὸ φθινόπωρο. Αὐτὸ ἐξηγεῖ γιὰτὶ χάθηκαν οἱ δύο αὐτὲς ἐποχὲς κατὰ γενικὴ ἐντύπωση. Ἡ θερινὴ ὥρα δημιουργεῖ καὶ συντηρεῖ τὴν συννεφιά, τὴν χαμηλὴ νέφωση, τὴν «κουφόβραση» καὶ τὴν δυσφορία, ἀλλοιώνει τὸ κλίμα, δημιουργεῖ βίαια καιρικὰ φαινόμενα ἀπὸ τὴν ἀνατροπὴ τῆς θερμοδυναμικῆς ἰσορροπίας, ποὺ ἔχουν προκαλέσει κατὰ καιροὺς καύσωνα, ἀνατρέπει τὸν βιολογικὸ ρυθμὸ, ἀνατρέπει τὴν μονάδα μέτρησης τοῦ χρόνου, δημιουργεῖ ἀσυνέχεια καὶ ἀσυνέπεια μετρήσεων στὴν ΕΜΥ, ΠΕΡΠΑ καὶ ἄλλους ὁργανισμοὺς. Ἡ ΕΟΚ ζήτησε τὴν κατάργησὴ τῆς, ἀλλὰ ἡ Ἑλλάδα ἐπιμένει στὴ διατήρησὴ τῆς. Προηγουμένως τὸ ὅτι τὴν θερινὴ ὥρα ἐφάρμοσε ἡ ΕΟΚ ἀποτελοῦσε τὸ ἐπιχείρημα γιὰ τὴν ἐδῶ ἐφαρμογὴ τῆς, παρ' ὅλο ποὺ ἡ Ἑλλὰς εἶναι νότια χώρα καὶ ἡ διακύμανση στὸ χρόνο τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου εἶναι συγκριτικὰ πολὺ μικρότερη, ἔτσι ποὺ δὲν δικαιολογεῖ τὴν θερινὴ ὥρα, ἀλλὰ καὶ ποὺ δὲν ὑπάρχει γιὰ τὴν Ἑλλάδα τὸ περιθώριο ἐκεῖνο μεταξύ ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς ἀναπτύξεως ρυπογόνων δραστηριοτήτων, μὲ ἀποτέλεσμα τὰ συντριπτικὰ ἀποτελέσματα στὴν ἀναστολὴ τῶν ἀνέμων καὶ τὴν ρύπανση στὴν Ἑλλάδα. Ἡ θερινὴ ὥρα δὲν ἔχει κανένα πλεονέκτημα, ἔχει μόνο καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα. Ἐπαναλαμβάνουμε, ὅτι ἔχει ἀποτελέσει τὸ μεγαλύτερο φόρο βλακείας, ἐπιστημονικῆς ἀδιαφορίας καὶ ἐγκληματικῆς διαστροφῆς σὲ ὅλη τὴν Ἑλληνικὴ Ἱστορία.

Ἡ κατάργηση καὶ μόνο τῆς θερινῆς ὥρας θά ἐξαλείψῃ τὸ νέφος κατὰ 95% ἕως 100% τὸ καλοκαίρι, τὸ ὁποῖο εἶναι ἡ περίοδος τῶν ἰσχυρότερων ἀνέμων.

‘Ο Άνθρωπος

●●● ‘Η δυστυχία και οί συμφορές τών ανθρώπων αποτελοῦν πηγή ἐμπνευσης γιά τοὺς συγγραφεῖς και πλουτισμοῦ γιά τοὺς ἐμπόρους.

●●● Στό παρελθόν μπροστά σὲ κάθε τίμιο ἄνθρωπο σὰν πιὸ βασικὸ καθήκον πρόβαλε ἡ «σωτηρία τῆς ἀνθρωπότητας». Σήμερα ἐπιτακτικὸ προβάλλει τὸ καθήκον τῆς σωτηρίας τοῦ πλανήτη μας ἀπὸ τὴν ἀνθρωπότητα.

●●● Χρειαζόνται ἄφθονα ροῦχα και φτιασίδια, γιά νὰ καλυφθεῖ κάπως ἡ ἀσχήμια τοῦ σώματος. Χρειαζόνται ἕνα σωρὸ παχειὰ λόγια, γιά νὰ ἀποκρυβεῖ ἡ πνευματικὴ ἔνδεια.

●●● Δικαίωμά σου εἶναι νὰ πιστεύεις σ’ ὅποιον θεὸ σοῦ ἀρέσει. “Ὅμως μὴ λησμονεῖς νὰ ρίχνεις καμμιά φορὰ και κανένα βλέμμα στό ἡλιοβασίλεμα, νὰ θυμᾶσαι ποῦ και ποῦ τὸν πόνο ποὺ μοιράζονται τὰ πλάσματα τοῦ κόσμου, νὰ στηνεῖς τ’ αὐτί σου στό γλυκὸ κελάδημα τ’ ἀηδονιοῦ.

●●● ‘Η γῆ ἀνήκει στοὺς ἀγρότες ποὺ τὴν φροντίζουν, κι ὁ οὐρανὸς στοὺς ποιητὲς ποὺ τὸν νοσταλγοῦν. Δυὸ ράτσες δημιουργῶν ἀπὸ παλιὰ περιφρονημένες.

●●● Τὰ πρόσωπά μας εἶναι νεκρικὲς μάσκες τῆς δολοφονημένης ἀθωότητας.

●●● Γιά τὸν Γαλιλαῖο ἔχουν πεῖ ὅτι μετέβαλε τὴν τάξη τοῦ Σύμπαντος. Πολὺ σοβαρότερα ὅμως ὑπῆρξαν τὰ “side effects” τῆς διδασκαλίας του. ‘Ο ἀνθρώπινος ἐγωῖσμός κουτσουρεύτηκε, ἐκτέθηκε ἡ συνείδηση τῆς ράτσας μας γιά τὴν ὑπερτροφικὴ τῆς αὐταρέσκεια. ‘Ο ἄνθρωπος ἐκτοπίστηκε ἀπὸ τὸ κέντρο τῆς Δημιουργίας, ὅπου ὁ ἴδιος εἶχε τοποθετήσῃ τὸν ἑαυτὸ του και ἐκσφενδονίστηκε στὶς ἐσχатиὰς τοῦ ‘Απειρου. ‘Ο γίγαντας μεταμορφώθηκε σὲ νᾶνο, ποῦ ἀπὸ τότε διαρκῶς συρρικνώνεται, ὅσο ἐπεκτείνονται τὰ ὅρια τοῦ ὁράτου Σύμπαντος. ‘Ο Γαλιλαῖος και οἱ συνεργάτες του, οἱ πρὶν και οἱ μετὰ ἀπ’ αὐτόν, κατάφεραν ἕνα καίριο πλῆγμα στὴν προαιώνια αὐταπάτη τοῦ ἐπηρμένου εἴδους μας.

●●● Θὰ ἦταν στ’ ἀλήθεια ἕνας παράδεισος τοῦτος ὁ τσιμεντόκοσμος, ἂν στὶς φλέβες μας κυλοῦσε ἀντὶ γιά κόκκινο κοχλαστὸ αἷμα τοῦτο τὸ διαβολεμένο ἀνακάτεμα ἀπὸ γκρίζα σκόνη, χαλίκι και ἄμμο, ποὺ ἔκρυνε ἀπὸ τὰ μάτια μας τὸ γαλανὸ οὐρανὸ τών πατέρων μας πίσω ἀπ’ τὴν ἀδιαπέραστη κρούστα του.

●●● Σ’ ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ἀσήμαντης ζωῆς μας δὲν κάνουμε τίποτ’ ἄλλο, παρὰ νὰ ἀπλώνουμε συνεχῶς τὸ ἀρπαχτικὸ χέρι μας πάνω σ’ ὅ,τι βρίσκεται γύρω οὐρλιάζοντας ἄγρια: «Δικό μου»! Μὰ τίποτα δὲν μᾶς ἀνέκει στὴν πραγματικότητα. Οὔτε κἂν αὐτὸ τὸ γυμνὸ, εὐαίσθητο σαρκί, ποὺ μᾶς παραχωρεῖται γιά λίγο, γιά νὰ ἀποδοθεῖ κακοποιημένο και παραμορφωμένο στό σκληρὸ δανειστή μας, ὅταν αὐτὸς ἀποφασίσει ὅτι εἶναι ἡ κατάλληλη στιγμή γιά τὴν ἐξόφληση τοῦ δανείου.

●●● Πότε οἱ ἄνθρωποι θὰ καταλάβουν τοὺς φιλοσόφους; Τότε ποὺ οἱ φιλόσοφοι θὰ καταλάβουν τὸν ἄνθρωπο.

Χρήστος Τσαγκαρίδης

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ

Κράτος - «τραβεστί»...

Ἰδρύθη σωματεῖο μέ ἔδρα τὴν πόλι τῶν Ἀθηνῶν καὶ μέ σκοπὸ κατὰ τὸ κα-
ταστατικὸ του (ἄρθρ. 3) τὴν.... «**προβολὴ τῆς ὁμοφυλόφιλης ἐκφράσεως**», δηλαδή
τὴν διάδοσι τῆς ὁμοφυλοφιλίας. Τίτλος τῆς ἡθοπλαστικῆς αὐτῆς ἐταιρείας εἶναι:
«**Ἑλληνικὴ Ὅμοφυλόφιλη Κοινότητα**». Σχεδὸν ἀμέσως μέ τὴν ἵδρυσί του ὑπέ-
βαλε αἴτησι στὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν γιὰ οἰκονομικὴ του ἐ-
νίσχυσι. Ἡ αἴτησι ἔγινε ἀμέσως δεκτὴ καὶ ἀμέσως εἰσέπραξε 300.000 δρχ. —καὶ
ἔπεται ἡ συνέχεια.

Προσφάτως ἡ κυρία Μελίνα Μερκούρη ἀρνήθηκε νὰ βοηθήσῃ ἐπιστήμονες
γιὰ τὴν ἀποκρυπτογράφησι τῆς Γραμμικῆς Γραφῆς Α — καὶ ἐδέχθη νὰ χρημα-
τοδοτήσῃ κίναιδους. Ἐπειδὴ εἶναι ὑπουργός, ἀσφαλῶς ἐφαρμόζει κυβερνητικὴ
πολιτικὴ, πᾶγμα πού σημαίνει, ὅτι καὶ τὰ ἄλλα ὑπουργεῖα θὰ συμπαρασταθοῦν
στὴν «**ὁμοφυλόφιλη κοινότητα**» στὰ πλαίσια τῶν ἀρμοδιοτήτων τους. Παραδείγ-
ματος χάριν τὸ «Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Ἀμυνας» θὰ προσκαλέσῃ ἐκπροσώπους
τῆς «ὁμοφυλόφιλης κοινότητος» γιὰ τὴν «προβολὴ τῆς ὁμοφυλόφιλης ἐκφρά-
σεως» στὸ στρατὸ μέ διαλέξεις καὶ ἐνδεχομένως σχετικὲς «ἐπιδείξεις». Γιατί ὄχι;
τὰ ὑπουργεῖα συνεργάζονται μεταξύ των στὴν ὑλοποίησι ἐνὸς κρατικοῦ προ-
γράμματος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀποδεδειγμένως εἰσῆχθη ἡ προβολὴ τῆς ὁμοφυλο-
φιλίας, ἡ ὁποία ἡθικῶς καὶ χρηματικῶς ἐνισχύεται ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο Πολιτι-
σμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν.

Ἐπειδὴ οἱ ὑποστηρικτὲς τῆς ὁμοφυλοφιλίας παριστάνουν τὸν προοδευτικόν,
θὰ μεταφέρωμε καὶ ἐμεῖς ἐδῶ ἓνα προοδευτικὸ κείμενο περὶ ὁμοφυλοφιλίας. Ἡ
«Παγκόσμια Σοβιετικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια», πού εἶναι «**κρατικὴ ἐπιστημονικὴ ἐκ-
δοσὴ τῆς ΕΣΣΔ**» (τόμος 8ος, σελ. 474, λ. «Ὅμοφυλοφιλία»), θεωρεῖ τὴν ὁμοφυ-
λοφιλίαν «**ἀφύσικη σεξουαλικὴ τάση**», ἀποτέλεσμα «**διαφθορᾶς**» καὶ γράφει καθα-
ρὰ τὴν ἄποψιν τοῦ μαρξισμοῦ γι' αὐτήν: «**Στὴ σοβιετικὴ κοινωνία ἡ ὁμοφυλοφιλία
σάν σεξουαλικὴ διαφθορὰ θεωρεῖται ἐξευτελιστικὴ καὶ ἐγκληματικὴ. Ἡ σοβιετι-
κὴ ποινικὴ νομοθεσία προβλέπει κολασμὸ τῆς ὁμοφυλοφιλίας**». Δηλαδή στὴ Ρω-
σία οἱ ὁμοφυλόφιλοι θὰ ἐτιμωροῦντο, ἐνῶ στὸ νεοελληνικὸ κρατὶδὶο ἐπιχορηγοῦ-
νται ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν!..

Ἕνας Γερμανὸς ἱατρός, γνωστὸς μέ τὸ ψευδώνυμο Kertbeny, τὸ 1889 χρησι-
μοποίησε στὴν ψυχopaθολογίαν τὸν ὄρο «**homosexualismus**» («ὁμοφυλοφιλία»),
διὰ τοῦ ὁποίου δηλοῦται ἡ σαρκικὴ προσέλκυσι μεταξύ ἀνδρῶν ἢ μεταξύ γυναι-
κῶν. Οἱ εἰδικοὶ ἐπιστήμονες συμφωνοῦν, ὅτι ἡ ὁμοφυλοφιλία ἀποτελεῖ «**γενετή-
σιον διαστροφῆς**» καὶ τὴν συγκαταλέγουν στὰ συγγράμματά των στὸ κεφάλαιο
περὶ διαστροφῆς. Οἱ ἱατροδικαστὲς τὴν θεωροῦν «**διαταραχὴν τῆς ταυτότητος τοῦ
σεξουαλικοῦ ἐνστίκτου**» (καθ. Π. Ἐπιβατιανός: «**Ἰατροδικαστικὴ**», Θεσσαλονί-
κη 1988, σελ. 141).

Ἡ ὁμοφυλοφιλία εἶναι φαινόμενο **ἀντικοινωνικό**, διότι ἡ κοινωνία ἔχει ὡς
κύτταρο τὸ ζεῦγος (ἄρρεν-θῆλυ), διὰ τοῦ ὁποίου καὶ μόνο ὑπάρχει, ἀναπτύσσεται

καὶ ἐξελίσσεται. Οἱ ἐρωτικοὶ συνδυασμοὶ ἄρρενος-ἄρρενος ἢ θήλεος-θήλεος δὲν διαιωνίζουν τὸ εἶδος καὶ ἀντιβαίνουν στὴν οἰκογένεια, προϋπόθεσι τῆς κοινωνίας. Εἶναι συνεπῶς ἀντικοινωνικοί, καὶ γι' αὐτὸ τὸν λόγο καταδικασμένοι. Ἡ ὁμοφυλοφιλία εἶναι γεγονὸς **ἀφύσικο**, διότι κάθε ὄργανο τοῦ σώματος ἐκ τῆς φύσεως εἶναι προωρισμένο γιὰ κάποιο σκοπὸ. Τὰ γεννητικὰ ὄργανα εἶναι ἐκεῖνα, ποὺ ὡς φυσικὸ προορισμὸ ἔχουν τὴν συνουσία καὶ κατ' ἐπέκτασιν τὴν διαιώνισι τοῦ εἶδους. Ἡ ἐκτροπὴ τοὺς ἀπὸ τὸν φυσικὸ ἔρωτα χαρακτηρίζεται ἀνωμαλία. Ἡ ὁμοφυλοφιλία εἶναι **ἀνήθικη** συμπεριφορὰ, διότι κατὰ τὴν μὲν εὐρεῖα ἔννοια τοῦ ὅρου τὸ φυσικὸ εἶναι καὶ ἠθικόν, κατὰ τὴ στενὴ δὲ ἔννοια ἡ ὁμοφυλοφιλία διαφθείρει χαρακτῆρες. Ἡ ὁμοφυλοφιλία εἶναι ἐκδήλωσι **ἐκφυλιστική**, διότι ἡ τεχνητὴ καὶ προσποιητὴ μετάπτωσι ἐκ τοῦ ἑνὸς φύλου στὸ ἄλλο ἐκφυλίζει σωματικῶς καὶ ψυχικῶς τὸν ὁμοφυλόφιλο. Ἡ ὁμοφυλοφιλία, τέλος, κατ' ἀπόλυτον ἀναγνώρισιν, εἶναι **ψυχικὴ ἀσθένεια**. Ἐξαιρουμένων βεβαίως τῶν σπανίων περιπτώσεων τῶν ἐρμαφροδίτων, ἡ ὁλότης τῶν ὁμοφυλοφίλων ἀνήκει στὴν ψυχοπαθολογία.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ὁμοφυλοφιλία ἡ πορνεία δὲν εἶναι γεγονὸς ἀφύσικο, διότι κατ' αὐτὴν συντελεῖται συνουσία, μάλιστα ἡ ὕπαρξι γυναικῶν πορνῶν ἀποτρέπει κατὰ ἓνα ποσοστὸ τὴν ἀνάπτυξι τῆς ὁμοφυλοφιλίας, οὔτε εἶναι ἐκδήλωσι ἐκφυλιστικὴ, ἀφοῦ δὲν ἐπιδιώκεται τεχνητὴ μετάπτωσι ἐκ τοῦ φύλου, οὔτε ἀντικοινωνικὴ, ἀπεναντίας μᾶλλον ἐξυπηρετεῖ ὠρισμένες κοινωνικὰς ἀνάγκες, οὔτε αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἀποτελεῖ διαστροφή. Θεωρεῖται ὅμως ἀνήθικη συμπεριφορὰ ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς πόρνης, διότι χρηματίζεται ἐκ τοῦ ἔρωτος. Μολαταῦτα καὶ μόνον ἐκ τοῦ λόγου τῆς ἐλλείψεως ἠθικοῦ ἐρείσματος τὸ σύνολο τοῦ λαοῦ δὲν θὰ ἀπεδέχετο τὴν χρηματοδότησι ἐκ μέρους τοῦ κράτους ἑνὸς σωματείου ὑπὸ τὸν τίτλον «Πορνικὴ Κοινότης Ἑλλάδος», μὲ σκοπὸ νὰ καταστήσῃ θεμιτὸ τὸν ἔρωτα μὲ πόρνες.

Ἄρα, ἀφοῦ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς καταδικάζει τὴν οἰκονομικὴ ἐπιχορήγησι καὶ ἐπομένως τὴν κρατικὴ ἀναγνώρισι ἑνὸς σωματείου πορνῶν, ἀσφαλῶς πολὺ περισσότερο θὰ καταδικάζῃ τὴν οἰκονομικὴ ἐπιχορήγησι καὶ κρατικὴ ἀναγνώρισι ἑνὸς σωματείου ὁμοφυλόφιλων, ποὺ ἐκτὸς ἀπὸ ἀνήθικο εἶναι καὶ ἀφύσικο, ἀντικοινωνικόν, ἐκφυλιστικόν καὶ διεστραμμένο.

Ἡ «Ὁμοφυλόφιλη Κοινότης» σκοπὸν ἔχει κατὰ τὸ καταστατικὸ τῆς (ἄρθ. 4) τὴν «**ἀλλαγὴ στάσεως καὶ συμπεριφορᾶς τοῦ κοινοῦ πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς κατανοήσεως τῆς ὁμοφυλοφιλίας ὡς θεμιτῆς ἐκφράσεως**». Θεμιτὸς σημαίνει: «ὁ ὑπὸ τῆς **Θέμιδος ἐπιτρεπόμενος, νόμιμος, δίκαιος**» (Μεγάλη Ἑλλ. Ἐγκυλ. «ΠΥΡ-ΣΟΣ», τόμος IB', σελ. 496, λ. «θεμιτός»). Καὶ ποιά ἦτο ἡ Θέμις; Κατὰ τὴν Ἀρχαιοελληνικὴ θρησκευτικὴ ἀντίληψιν «**ἡ θεὰ Θέμις ἦτο προσωποποίησις τῆς φυσικῆς καὶ ἠθικῆς τάξεως**» (ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 492). Θέλουν λοιπὸν οἱ ὁμοφυλόφιλοι νὰ κάνουν τὸ κοινὸ νὰ ἀποδεχθῇ τὴν διαστροφή τους ὡς «**θεμιτὴ ἐρωτικὴ ἔκφρασι**», δηλαδὴ ἐρωτικὴ ἔκφρασι σύμφωνη πρὸς τὴν φυσικὴ καὶ ἠθικὴ τάξι! Τὶ νὰ πῇ κανεὶς;

Ἐρχεται ὅμως τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν καὶ χρηματοδοτεῖ ἓνα σωματεῖο, ποὺ σκοπὸν ἔχει νὰ καταστήσῃ θεμιτὸ τὸ ἀντικοινωνικὸ φαινόμενον, τὸ ἀφύσικο γεγονὸς, τὴν ἀνήθικη συμπεριφορὰ, τὴν ἐκφυλιστικὴ ἐκδήλωσι, τὴν ψυχικὴ ἀσθένεια καὶ τὴν διαστροφή τῆς ὁμοφυλοφιλίας. Τὸ πρόβλημα βεβαίως δὲν εἶναι ποὺ ἡ κ. Μερκούρη-Ντασσέν χάρισε 300.000 δρχ. στοὺς ὁμοφυ-

λοφίλους, αλλά ότι η έπιχορήγησι αυτή σημαίνει έγκρισι, έπιδοκιμασία και άποδοχή εκ μέρους του κράτους του σκοπού του όμοφυλόφιλου σωματείου. "Αν ή γνωστή για τὸ ήθος της 'Υπουργός έδινε τὰ χρήματα έξ ιδίων, ούδόλως θά μās άπησχόλει. 'Εφ' όσον όμως ενισχύει τούς όμοφυλόφιλους δαπάναις τών 'Ελλήνων φορολογουμένων, δέν μπορούμε νά μένωμε αδιάφοροι. "Ένα κράτος μέ στοιχειώδες ήθικό έπίπεδο αντιμετώπιζει τήν όμοφυλοφιλία άνθρωπιστικώς, μέ συμπόνια, ως ψυχική ασθένεια και γενετήσια διαστροφή, αλλά ποτέ του δέν τήν προβάλλει, ούτε χρηματοδοτεί τήν «θεσμοποίησί» της.

Ευτυχώς όμως λειτουργοῦν οί άγραφοί αλλά πανίσχυροι ήθικοί νόμοι τής κοινωνίας. 'Η 'Ελληνική κοινωνία δέν παρήκμασε. Δέν άποδέχεται τήν όμοφυλοφιλία. "Αν ή κυρία Μερκούρη άμφιβάλλη, τότε ας τολμήση νά έμφανισθῇ στην τηλεόρασι και νά πληροφορήση τόν 'Ελληνικό λαό, ότι χρηματοδοτεί τούς όμοφυλόφιλους. "Ας τολμήση, έστω, ένα διάλογο — και θά δῇ τὰ αποτελέσματα. 'Εκτός κι αν ντρέπεται νά ανακοινώση αυτό πού δέν ντρέπεται νά κάνη.

Αἴσα

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΕΛΙΣΣΙΝΟΣ
'Ισοκράτης πρὸς Δημόνικον

(ς' 48-59)

'Υπόψη νά 'χεις, στοὺς κακοὺς εἶν' όλα ἐπιτρεπτά,
γιατ' ἔχουν στὴ ζωὴ τους βάλει τέτοια ἀχρεΐα βάση.
Μὰ στὸν ἐνάρετο ἡ τιμὴ του χαλινοὺς βασιτᾶ,
ὥστε τὸ τέθριππο - ἀρετὴ τροχιά ποτὲ μὴ χάσει.

'Τι ἀπ' τοὺς ἐνάρετους ἂν λείψει κάποτε ἡ ἀρετὴ,
βγαίνει πολλῶν ἐπικριτῶν μίσος πολὺ ἀπ' τὰ χεῖλῃ.
Κι οὔτε παρεκτρεπόμενοι δέν πρέπει νά 'ναι αὐτοὶ
πού πρέπει καὶ κοσμιότητας κι εὐπρέπειας νά 'ναι οἱ στυλοὶ.

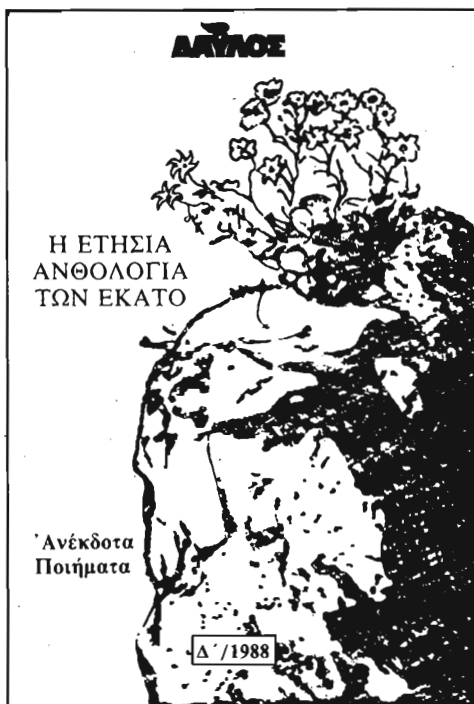
Γιατὶ στοὺς ψεῦτες — μέ τὰ λόγια — ἂν στρέφουμε τὴν πλάτη,
'κείνους πού κάθε μιὰ ἔκφραση τοῦ βίου τους καὶ πράξη
φαῦλη καὶ ποταπὴ 'ναι, ποιοὶ νά τοὺς ἀντέξει μάτι
καὶ ποιοὶ τὴν περιφρόνησή του νά μὴν τοὺς φωνάζει;

'Ορθά, λοιπόν, ἂν τὸ σκεφτοῦμ' ἐμεῖς, θά ποῦμε τέλος,
καταστροφεῖς τοῦ εἰναι τοῦ οὐ τοῦ οἱ κακοὶ εἶναι μόνοι,
μὰ καὶ κατὰ τῆς τύχης τους γίναν αὐτοὶ προδότες,
τῆς μοίρας τὸ μεράδι τους οἱ ἴδιοι ἀφοῦ κάναν σκόνη.

'Τι ἀφοῦ τύχη τοὺς πρόσφερε γῆς πλάτη πλουτοφόρα,
δόξα καὶ χρήματα καὶ φίλους καὶ κάθε εὐκαιρία,
ἀνάξιοι στάθηκαν τῆς τύχης νά δεχτοῦν τὰ δῶρα,
κι ἀπὸ ὕβρι πρὸς τὴ θεΐα δωρεά δέχονται τιμωρία.

Η ΕΤΗΣΙΑ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ 100

Ἡ 5η «ΕΤΗΣΙΑ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΚΑΤΟ» τοῦ «Δαυλοῦ» θὰ ἐκδοθεῖ στὶς ἀρχὲς τοῦ προσεχοῦς Δεκεμβρίου καὶ θὰ περιέχει ἀποκλειστικῶς ἀνέκδοτα ποιήματα 100 ζώντων Ἑλλήνων ποιητῶν, ποὺ θὰ ἐπιλεγοῦν εὐθύνη τοῦ Περιοδικοῦ μὲ κριτήρια καθαρῶς ποιητικά, ἀντικειμενικά καὶ ἀπροσωπώληπτα.

Ἄν γράφεις ποίηση, μὴ διστάσεις καθόλου, εἴτε εἶσαι γνωστὸς καὶ καταξιωμένος εἴτε ἄγνωστος καὶ νέος, νὰ ἐμπιστευθεῖς τὸν «Δαυλό» καὶ νὰ συμμετάσχεις στὴν κρίση τοῦ 1989: Ἡ «ΕΤΗΣΙΑ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΚΑΤΟ» τοῦ «Δαυλοῦ» ἔχει ἤδη δημιουργήσει ἀναμφισβήτητη παράδοση ἀντικειμενικότητας, δικαιοκρισίας καὶ ἀπροσωποληψίας στὸ χῶρο τῆς σημερινῆς Ἑλληνικῆς Ποιήσεως.

Ὁ «Δαυλός» δέχεται ἀπὸ τώρα συμμετοχές.

- 1) Ἀνώτερος ἀριθμὸς ὑποβαλλομένων ποιημάτων: Τρία (3).
- 2) Ὑπεύθυνη δήλωση τοῦ ποιητῆ ὅτι τὰ ποιήματά του δὲν ἔχουν δημοσιευθεῖ καὶ δὲν θὰ δημοσιευθοῦν μέχρι τέλους τοῦ 1989.
- 3) Σύντομο αὐτοβιογραφικὸ σημεῖωμα, ὄχι μεγαλύτερό τῶν 10 γραμμῶν γραφομηχανῆς, γραμμένο σὲ α' πρόσωπο.

Τὰ ποιήματα, οἱ δηλώσεις καὶ τὰ αὐτοβιογραφικά νὰ ταχυδρομοῦνται στὴ διεύθυνση:

Δημ. Ι. Λάμπρου, Ἀχιλλέως-Μουσῶν 51
175 62 ΠΑΛΑΙΟ ΦΑΛΗΡΟ, μὲ τὴν ἐνδειξη
«Γιὰ τὴν Ἀνθολογία τοῦ ΔΑΥΛΟΥ»

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Κ. ΓΑΤΣΙΑΣ

«Ταξίδι» πρὸς τὴ λέξι «πατήρ»

α) Ὁ πρῶτος σταθμὸς τοῦ ταξιδιοῦ

Πρὶν ἄρκετὰ χρόνια μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς του ἑνας Βορειοηπειρώτης, ὑπότροφος τῆς Ἀλβανικῆς Κυβερνήσεως σὲ κάποιο εὐρωπαϊκὸ κράτος, μοῦ ἐνεχείρισε τὸ ὀγκῶδες βιβλίον (στὰ ἑλληνικὰ) τοῦ Σπύρου Ν. Κόντα, φιλόλογου, ἀποφοίτου τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ποὺ ἐξεδόθη στὰ Τίρανα τὸ 1962. Πρόκειται γιὰ μιὰ πολὺ ἐνδιαφέρουσα μελέτη γραμμένη στὴν «καθαρεύουσα» — καὶ μάλιστα θέλω νὰ τονίσω ἐδῶ κάτι κατ' ἐμὲ πολὺ συγκινητικό: ὁ συγγραφεὺς ζητᾷ τὴν κατανόηση καὶ τὴν συγγνώμη τῶν ἀναγνωστῶν, ἐπεὶδὴ «τὸ τυπογραφεῖον δὲν διαθέτει τὰ στοιχεῖα α, η καὶ ω μεθ' ὑπογεγραμμένης». Αὐτὸ γιὰ μένα εἶναι ἄρκετό, γιὰ νὰ διαπιστώσω τὴν εὐαισθησίαν ἑνὸς πραγματικοῦ φίλου τοῦ λόγου καὶ μάλιστα τοῦ καθαροῦ Ἑλληνικοῦ Λόγου. Τὸ βιβλίον αὐτὸ τυπώθηκε σὲ 800 ἀντίτυπα στὸ τυπογραφεῖο «ΦΙΛΙΑ» ἐν Ἀργυροκάστρῳ. Ἡ σπανιότητά του εἶναι ἀνάλογη τῆς σπουδαιότητάς του. Τίτλοφορεῖται «Οἱ Ἀλβανοὶ καὶ τὸ Πελασγικὸν πρόβλημα». Ἐχῶ δεῖ δὲ ὁ ἴδιος ἐκτεταμένους ἀναφορὰς στὸ βιβλίον αὐτὸ ποὺ ἔκανε ὁ ἡγέτης τῆς Ἀλβανίας Χότζα (Θεὸς σχωρέσ' τον) στὸ δικό του βιβλίον *“Two friendly Peoples”* / «Δυὸ φιλικὸὶ λαοί», προκειμένου περὶ τῶν σχέσεων Ἑλλήνων καὶ Ἀλβανῶν διαχρονικῶς. Τὸ παράδοξον εἶναι ὅτι ὁ Κόντας ὑπῆρξε στενὸς φίλος τοῦ Χότζα. Ἴσως δὲ ἡ φιλία αὕτη νὰ ἐπέτρεψε στὸν Κόντα νὰ ἐκδώσῃ τὸ τόσο σπουδαῖον, ἄσχετα μ' ὅτιδήποτε ἄλλο, πόνημά του. Τώρα, ἐπισημαίνω, οὔτε στὴν Ἀλβανίαν δὲν εἶναι εὐκόλῳ νὰ βρεθῇ πιά αὐτὸ τὸ βιβλίον. Τὰ λίγα τοῦ ἀντίτυπου στὶς ταραχμῆνες ἐποχὰς ποὺ ἀκολούθησαν παρεδόθησαν τῷ πυρί. Ὁ φιλόλογος Κόντας λοιπὸν δίνει τὴν σημασίαν «πατήρ» στὸ *per* — τῆς ἀλβανικῆς λέξεως *perendia*. Ὁ δὲ Χότζα σὰν φιλόλογος (τῆς Ἀγγλικῆς), γνώστης τῆς Ἑλληνικῆς ἀλλὰ καὶ σὰν Ἀλβανὸς ποὺ ἦταν, ἔχοντας «ἐλέγξει» τὸ ἔργον αὐτό, δὲν βρῆκε «λάθος» τὴν ταυτότητα τοῦ *per* πρὸς τό: πατήρ. Παραθέτω στὴν κρίση τῶν ἀναγνωστῶν μερικὰ κομμάτια ἀπ' τὸ ἔργον τοῦ Κόντα, ποὺ ἀναφέρονται σ' αὐτὸ τὸ *per*, προτοῦ προχωρήσω σὲ ἄλλους σταθμοὺς τοῦ ταξιδιοῦ μου μέσα στὴ σημασιολογικὴ θάλασσα τῆς λέξεως «πατήρ».

Ὁ Κόντας λοιπὸν στὴν σελ. 28, μεταξὺ ἄλλων, ἀναφέρει: «... ἂν ἀπὸ τὴν λέξιν Διπάτυρος ἀφαιρεθῇ τὸ ἑλληνικὸν πρόσφυμα -ος, ἀπομένει τὸ στέλεχος: Διπάτυρ / *di-patur*. Τὸ Διπάτυρ τοῦτο εἶναι σύνθετον ἀπὸ τὴν λέξιν Δι καὶ πάτυρ. Καὶ τὸ μὲν Δι=Di=De, τὸ δὲ πάτυρ=*pater*. Ἐπομένως τὸ Διπάτυρ=*depater*=*o de* (ἔστι μοι) πατήρ. Τὸ *depater* ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ *pater-de*. Τὸ *pater*=*per*, τὸ *de*=*di*. *Per-di*=*perënd* ὁ Θεὸς (Ἀλβανιστί). Ὡστε οἱ Πελασγοὶ καλοῦντες τὸν θεὸν Διπάτυρον εἶναι ὡς ἐὰν ἔλεγον: “Ὁ Γέος (ἢ Γῆ) ἔστι μοι πατήρ” (πρὸ τῆς θεοποιήσεως τῆς Γῆς). Μετὰ δὲ τὴν θεοποίησιν, “Πατήρ μου εἶναι ὁ θεοποιηθεὶς *de*”, ἡγοῦν, ἢ θεοποιηθεῖσα Γῆ (ὑπὸ ἀρσενικὸν τύπον: Γέος). Ἡ λέξις Διπάτυρος, εἶναι ἢ αὕτη μὲ τὴν σημερινὴν ἀλβανικὴν λέξιν *perendi*=θεός, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐν τῇ λέξει Διπάτυρος προηγεῖται ὁ *di*, ἥτοι ὁ Γέος (ἢ Γῆ) πρὸ τῆς θεοποιήσεως καὶ μὲ τὴν σημα-

σίαν τοῦ “θεός” μετὰ τὴν θεοποίησιν, καὶ ἔπεται ἡ λέξις πατήρ. Ἐνῶ ἐν τῇ ἀλβανικῇ λέξει *perendi* προηγεῖται ἡ λέξις *per=pater* καὶ ἔπεται ἡ λέξις *di=de=Θεός*. Ἦτοι *per-di*: πατήρ (ἔστι μοι) ὁ θεός. Ἡ φράσις αὕτη *de-πάτερ*, ἥτοι τὸ Διπάτυρος τοῦ Ἑσυχίου τοῦ Ἀλεξανδρέως, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὸ ἀλβανικὸν *pater de = per-di*, ἀπαντᾷ σχεδὸν πάντοτε παρ’ Ὀμήρῳ, ὑπὸ τὸν τύπον “Ζεῦ πάτερ”, ὅπου προηγεῖται τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἔπεται ἡ λέξις πάτερ, ἡ δηλοῦσα τὴν ιδιότητα τοῦ Θεοῦ. Σπανίως δὲ ἀναγράφεται ὁ τύπος Πάτερ Ζεῦ, οὐχὶ ὁμως παρ’ Ὀμήρῳ. Παραδείγματα: “ὦ Ζεῦ, πάτερ (Ζεῦ), θεῶν Ὀλυμπίων πάλμυ”. (Βλέπε *Anthologia Lyrica*, Λειψία, 1813, σ. 58, *Fragmentum* 26,2)...».

Παρέθεσα αὐτὸ τὸ ἐκτεταμένο ἀπόσπασμα ἀπ’ τὸν Κόντα (ὁ ὁποῖος φυσικὰ ἀφιερώνει καὶ πολλὰς ἄλλας σελίδες στὸ θέμα), γιὰ νὰ διώξω τοῦλάχιστον ἀπὸ πάντων μου τὴν πρώτη εὐθύνη γιὰ τὴν ἀντιστοιχία τοῦ ἀλβανικοῦ *per* πρὸς τὸ ἐλληνικὸν πατήρ· ἂν καὶ δὲν χρειάζονταν ἴσως τόση φασαρία, ἀφοῦ καὶ σήμερα στὴν συγγενεστάτη πρὸς τὴν ἀλβανικὴν, λατινογενῆ γαλλικὴν γλῶσσαν, ὁ πατέρας λέγεται πέρ. Ὅποιοδήποτε λεξικὸ τῆς γαλλικῆς καὶ ἂν ἀνοίξετε στὴ λέξη *père*, θὰ διαπιστώσετε ἀφ’ ἑνὸς μὲν τὴν προφορὰ τῆς ὥς «πέρ», ἀφ’ ἑτέρου τὴν σημασία τῆς ὥς πατήρ. Φαντάζομαι δὲ ὅτι ἓνα καλὸ ἐτυμολογικὸ λεξικὸ τῆς γαλλικῆς θὰ ρίχνῃ ἅπλετο φῶς στὸ ἐν λόγω ζήτημα. (Πῶς δηλαδὴ κατάντησε τὸ «πατήρ» “*père*”). Ὡστόσο, ἔτσι γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ πράγματος, θὰ ἤθελα νὰ ἐπισημάνω ἐδῶ ὅτι δὲν ἀγνοῶ ἓνα τεράστιο πλῆθος ἐρμηνειῶν ποὺ ἐδόθησαν κατὰ καιροὺς καὶ ἀπὸ διάφορους σεβαστοὺς κατὰ τὰ ἄλλα μελετητὲς στὴ λέξη *perendia*. Ἀπλῶς ἐγὼ θεώρησα πιὸ ἐπιτυχῇ τὴν ἐτυμολογικὴ ἀναγωγὴ τοῦ ἀλβανικοῦ *per* στὸ ἐλληνικὸν πατήρ ποὺ ὑπέδειξε ὁ Κόντας.

Ἀλλὰ, γιὰ τὴν «τιμὴ τῶν ὀπλων», ἃς ποῦμε μερικὰ πράγματα ἀκόμη γιὰ τὸ *perendia*. Ὁ ἀκούραστος Ἰάκωβος Θωμόπουλος λοιπὸν στὸ μνημειῶδες ἔργο του «Πελασγικά», Ἀθῆναι 1913, στίς σελ. 16, 177 καὶ 848, κάνει λόγο γι’ αὐτὴ τὴ λέξη. Στὴ σελ. 16 παραθέτει μιὰ πρόταση ἀπ’ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη στὰ ἀλβανικά: «Ἐδὲ φρύμα-ε Περενδίσε σίλει μβί φάκετ τε ὕϊεραβετ». Αὐτό, στὰ ἐλληνικά, εἶναι τὸ Γεν. α’ 2: «καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐφέρετο ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων». Τὸ ἴδιο σὲ πιὸ ἀρχαία γλῶσσαν θὰ ἦταν: «ἡδὲ φρὴν ἡ Θεοῦ (σ)ἰαλλε...». Ἐδῶ λοιπὸν ὁ Θωμόπουλος (σημ. 3) λέει τὰ ἐξῆς γιὰ τὸ *perendia*: «Ὁ Θεός. Παράγουσί τινες τὴν λέξιν ἐκ τοῦ λατινικοῦ *imperator*. Παρὰ τοῖς Ὀσκοῖς *embratur*, ὅπερ ἀποδίδεται ἐν τῇ ἀλβανικῇ διὰ τοῦ μβερέτι, μβερέτι. Πρβλ. τὰ ὀσκιὰ βράτωμ, *bratom* καὶ *umbrateis*, ἅπερ ὁ Mommsen σχετίζει πρὸς τὸ *embratur* ἴσον *imperator*. Ὁ Meyer (ΜΕΑ 328) ἀνάγει τὸ ἀλβανικὸν Περενδί-α πρὸς τὸ λατινικὸν *imperantem*. Σημειοῦμεν ὅτι ἡ Πέμπτη, ἡμέρα τοῦ Διός, λέγεται ἀλβανικά: ἔντε-ια, ὁ δὲ Ζεὺς ἔντε (Χρ. Πρξ. 14, 12) ἢ Ἐῖτες (Ro.λ. 333 ὁ Ζεὺς καὶ ὁ ἀστερισμός). Ἄρα γε —διερωτᾶται ὁ Θωμόπουλος— τὸ Περενδί-α ἰσοῦται πρὸς τὸ Περ-έντε-ια, ἀνάλογον πρὸς τὸ ἐλληνικὸν Ὑπερίων; ἢ ἔχει ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὸ σανσκριτικὸν *purandhi* ἐκ τοῦ *puran - dhi* ἥτοι: Ὁ πόρον δίδων, εὐπορίαν παρέχων, ἐπίθετον τῶν Θεῶν καὶ ὄνομα Ἰνδικοῦ θεοῦ; Πρβλ. τὸ ζενδικὸν *parendi*: εὐπορία, θησαυρός, ὁ δαίμων τῶν θησαυρῶν. Ἰδὲ Fick I, 252. Ὁ Fick 1,34 ἀνάγει τὸ ὀσκιὸν *bratom* εἰς ρίζαν Ἰνδογερμανικὴν *gera*—, γεραίρειν, τιμᾶν, ὅθεν τὰ ἐλληνικά: γέρας, γεραίρω, γερα-ρός, ἀ-γέραστος. Τῇ αὐτῇ ρίζῃ ἀνήκει καθ’ ἡμᾶς καὶ τὸ ἀλβανικὸν μβερέτι (ἥτοι βερέτι), ὃ ἐστίν αὐτὸ τοῦτο τὸ μακεδονικὸν βερέτης (ἐν τῷ ὑπερ-βερεταίῳ μὴν τῷ καθιερωμένῳ Διτ τῷ ὑπερ-βερέτῃ) σημαῖνον τὸν γερανόν».

Πιὸ ἀναλυτικὰ κάπως, στὴ σελ. 177, ὁ Θωμόπουλος ἐξετάζει τὸ *perendia*: Συμφωνεῖ κατὰ βάσιν μὲ τὴν γνώμη τοῦ Hahn, ὁ ὁποῖος «τὸ παρὰ τοῖς ἀλβανοῖς συνηθέστερον ὄνομα τοῦ θεοῦ Περενδία θεωρεῖ συνιστάμενον ἐκ δύο συστατικῶν, ὧν τὸ μὲν δεύτερον «δία» ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ Διός, τὸ δὲ πρῶτον «Περν» σχετίζεται πρὸς τὴν θεὰν τῶν Ῥωμαίων *Anna Perenna*, ἣν εἰκάζει ὡς θεὰν τῆς Σελήνης ἀναφέρων τὸ Ῥωμαϊκὸν «Ἀννα εἰς τὸ ἀλβανικὸν *Ηέννε-α, Hάννε-α, «σελήνη»* ἤτοι πανσέληνος. Τὸ δὲ Περενδία κατὰ ταῦτα: ὁ ἐντελής, ὁ τέλειος θεός. Τὸ ἀλβανικὸν ῥῆμα *περενδοῖ* λεγόμενον περὶ τοῦ δύνοντος ἡλίου θεωρεῖ παραγόμενον ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, σημαῖνον δὲ ὅτι ὁ ἥλιος δύνων συμπληροῖ τὴν τροχίαν αὐτοῦ. Τὸ ῥῆμα *περενδὸν* ἢ *περενδοῖ*: «*βασιλεύειν*», λέγεται μόνον ἐπὶ δύσεως ἡλίου: «*περενδοῖ δῖε*», ἐβασίλευεν, ἔδυσεν ὁ ἥλιος, τὸ καὶ ἄλλως «*ῥᾶ δῖε*», ἔπесεν ὁ ἥλιος λεγόμενον. Τὸ ἡμέτερον «*βασιλεύει ὁ ἥλιος*», ἀντὶ τοῦ «*δύει*», καὶ τὸ ἀλβανικὸν «*περενδὸν δῖε*» ἀνήκουσι εἰς τὸν αὐτὸν κύκλον δημωδῶν μυθολογικῶν παραστάσεων. Τὸ ἀλβανικὸν ῥῆμα *περενδὸν*: *βασιλεύειν*, ὡς καὶ τὸ *περενδί-α*: ἡ βασιλεία, *περενδύαρ-ι* ἢ *περενδὸρ-ι*: *βασιλεύς*, αὐτοκράτωρ, ἀναφέρονται πιθανῶς πρὸς τὸ λατινικόν: *imperator*, μὴ ἔχοντα ἴσως ἄμμεσον σχέσιν πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ Περενδία...».

Αὐτὸ ἀκριβῶς λέω κι ἐγώ. «Ὅτι τὸ Περενδία εἶναι ταυτὸν μὲ τὸ Πέρ-δι, τὸ Πατήρ Δί-ας ἢ Ζεῦς Πατήρ, *Juppiter, Dayaus-pita* κ.τλ. («*Δαυλός*», τ. 82).

β) «Ἕνας μικρὸς περίπλους γύρω ἀπ' τὸ νησάκι «πατήρ»

Εἶναι νησάκι ἄραγε ἢ μιὰ ὀλόκληρη ἥπειρος; Εἶναι ἀποκλειστικότητα τῶν αἰνδογερμανῶν ἡ λέξις πατήρ μὲ τίς διαφορὲς μορφές της ἢ μήπως μιὰ κοινὴ ἐτυμολογικὴ ρίζα προσδίδει διαστάσεις παγκοσμιότητος σ' αὐτὴ τὴν πανάρχαια πρωτοελληνικὴ λέξι; Πρὸς τὸ παρὸν «δὲν μᾶς φτάνουν τὰ καύσιμα», γιὰ νὰ πᾶμε πιὸ μακριά. Θ' ἀνιχνεύσουμε λοιπὸν τὰ ἔχνη τῆς λέξεως «πατήρ» μέσα στὸν κόσμον «ταμποῦ» τῶν «Ἀρίων». «Ὅσοι ἀπὸ μᾶς πῆγάμε σκολεῖο πρὶν ἀπ' τὴν καταραμένη ἐχπαιδεφτικὴ μεταρρύθμιση τοῦ Ῥάλλη, διδασχτήκαμε στὴ γραμματικὴ — πού τότε δὲν διδάσκεται — τὴν κλίση τοῦ ὀνόματος: πατήρ / πατρός / πατρί / πατέρα / πάτερ καὶ πληθυντικός: πατέρες / πατέρων / πατράσι / πατέρας / πατέρες.

Ὅταν οἱ Γερμανοὶ μιλοῦσαν καθαρὰ Ἑλληνικά, ἔτσι λέγαν αὐτὴ τὴν λέξι: π-α-τ-ῆ-ρ. Καθὼς διάβαιναν τὰ χρόνια, ξεχνοῦσαν ὅλο καὶ περισσότερο τὴν σωστὴν προφορά της καὶ τὴν ἔκαναν: π-α-τ-έ-ρ. Κι ἄλλα χρόνια πέρασαν, πιὸ βάρβαροι ἔγιναν, ἄλλαξαν τὸν τονισμό της: π-ά-τ-ε-ρ. Στὸν κατήφορο πού εἶχαν πάρει τοὺς σταμάτησε ἡ γραφή. Τότε ἀκριβῶς πού ἔκαναν τὴν τελευταία λοξοδρόμηση ἀπ' τὸν ἀρχέτυπο πού τοὺς εἶχαν διδάξει οἱ Ἕλληνες: φ-ά-τ-ε-ρ. Ἦταν ἡ ἀλλαγὴ τοῦ «π» μὲ τὸ «φ» ἢ μᾶλλον τὸ «β», διότι στὴ γραφὴ διετήρησαν τὴν ὀρθογραφία Vater. Κι ὁμως, δὲν κατόρθωσαν νὰ μείνουν μῆτε «ὡς ἐδῶ». Πῆραν «παρέκει». Ἦδη προφέρουν τὸ Vater σήμερα: φ-ά-τ-α!

Κι οἱ Ἑγγλέζοι, πού συναγωνίζονται σὲ βαρβαρισμὸ τοὺς Γερμανούς, κατάντησαν τὸ πανάρχαιο «πατήρ», πού τοὺς δώρησαν οἱ Πρωθέλληνες, φ-ά-δ-α! Χιλιετίες ὥστόσο πρὶν ἀπὸ δαύτους ἄλλοι λαοὶ δὲν ὑστέρησαν νὰ πράξουν τὸ ἴδιο κατόρθωμα. Οἱ ἀρχαῖοι Ἰνδοὶ ἔκαναν τὸν πατέρα: *πιτᾶ*. Οἱ Ἀρμένιοι ἀκόμα πιὸ παράξενα: *h-air* (ἐνικός) καὶ *har-k* (πληθυντικός). Οἱ Λατῖνοι, πιὸ συμμαζεμένοι, μείναν περισσότερο κοντὰ στὸν ἀρχέτυπο τῶν Ἑλλήνων: *pater*, γενικὴ *patris*. Οἱ ἀρχαῖοι Ἰρλανδοὶ κουτσούρεψαν τὴν λέξι ὡς: *athir*. Οἱ Γότθοι ἀντιθέτως τὴν ἔκαναν πιὸ «βαρειὰ»

ώς: *fadar*. Οί ἀρχαῖοι λεγόμενοι «ἄνω» Γερμανοὶ μαρτυρεῖται ὅτι εἶχαν τὴν λέξη
ὡς: *fater*.

Οἱ ἐπαγγελματίες «ἰνδοευρωπαϊολόγοι» βγάζουν τὴν ἀρχέγονη λέξη πατήρ ἀπὸ
τὸ «πάππα» ποὺ ψελλίζουν τὰ πιτσιρίκια. Κι ἔτσι νᾶναι ὅμως, πάλι δικό μας εἶναι
αὐτὸ τὸ «πάππα» ἢ «πάπα». Ὁ Ἡσύχιος δηλώνει σαφῶς στὸ πολύτιμο λεξικό
του: «πάπας· πατρός ὑποκόρισμα». Ἦδη στὸν Ὅμηρο συναντοῦμε στὴν κλητικὴ ἐ-
νικοῦ τὴ λέξη «πάππα». Συγκεκριμμένα στὴν Ὀδύσσεια σ 57. Τὸ ὑποκοριστικὸ γιὰ
τὸν πατέρα «πάππα», στὸν Ὅμηρο, εἶναι ἐπίσης καὶ ὡς: «ἄττα» ἢ καὶ «τέττα».
Τοῦτο τὸ ὁμηρικὸ «τέττα» ἴσως νὰ εἶναι ὁ μακρυνὸς πρόγονος τῆς λέξης «ντάντυ»,
μὲ τὴν ὁποία καλοῦν τὰ μικρὰ ἐγγελαζάκια τὸν μπαμπᾶ τους. Στὸν Ὅμηρο ἀκόμη
(π.χ. Ἰλιάς Δ412) ἡ λέξη «ἄττα» ἔχει τὴν ἔννοια «παπάκι, παπούλι». Στὸ Ὀμη-
ρικὸν Λεξικόν του δὲ ὁ Π. Λορεντζᾶτος, σελ. 69, ἐπισυνάπτει στὴ λέξη ἄττα καὶ τὸ
παραπλήσιον «...ὑποκορισμὸς τοῦ πατῆρ, πβ. τέττα, σήμερον ταττά καὶ μαμμά ὑ-
ποκορ. τοῦ μήτηρ: παπάκι, παππούλι. Ὀδ. π31».

Τὸ «φωνάζω τὸν μπαμπᾶ» οἱ ἀρχαῖοι τὸ ἔλεγαν: παππάζω. Ἀς σημειώσουμε
ἀκόμη ἀπὸ τὴ λέξη πάππος (παπποῦς) ὅτι προῆλθε καὶ ἡ λατινικὴ *pappus*. Συνα-
φεῖς καὶ οἱ λέξεις: πρόπαππος, παππεπίπαπος, παππίας, παππίδιον. Καὶ τὸ λατι-
νικὸν *pappo/pappere*, «τρώω», ἀπ' ἐδῶ ἔλκει τὴν καταγωγὴ του. Πρβλ. τὸ νεοελ-
ληνικὸ «παππάρα». Στὰ νέα ἄνω γερμανικὰ *pappe* ἢ σούπα, ὁ χυλὸς καὶ *pappen*
σημαίνει τρώω...

Ἀπ' αὐτὸ τὸ «πά(π)πας» οἱ ἰνδοευρωπαϊολόγοι δὲν ἐτυμολογοῦν μόνον τὸ «πα-
τήρ» ἀλλὰ καὶ τὰ: πάτριος, γερμανικά: *vaterlich*, προφορὰ φέτερλικ, λατινικά: *pa-
trius*, ἀρχαῖα ἰνδικά: *pitryah* προφορὰ: πίταργιας. Ἐπίσης τὸν ἀδελφὸ τοῦ πατέ-
ρα: ἑλληνικά πάτρως, γενικὴ πάτρω(F)ος, γερμανικά: *Vatersbruder*. Ἀρχαῖα ἰνδι-
κά: *pitryyah* (πίταρβγιας), λατινικά: *pitruus*, ἀρχαῖα ἄνω γερμανικά: *fatureo* (ἀ-
πὸ ἀμάρτυρο ἀρχαῖο γερμανικὸν τύπο: *fadurfsja-*), ἀρμενικά: *yaureay* ὁ μητρυιὸς/
πατρυιός. Ἐπίσης: πατρώιος (πατρικός) μὲ μετατοπισμένη τὴν θεμελιώδη ση-
μασία, πρβλ. ἐπίσης: Ἀπατούρια / *Apaturien* ἀπὸ (πιθανὸ) *Sm*-πατορ-*Fia*: ὁμο-
πάτωρ, ὁμοπάτριος (ὁ ποῦχει τὸν ἴδιο πατέρα). Τὸ αὐτὸ στ' ἀρχαῖα περσικά: *ha-
ma-pitar-* καὶ στ' ἀρχαῖα νορδικά: *σαμφέρδ*, τὸ ἴδιο. Πρβλ. ἀκόμη ὁπατρος. Ἐπί-
σης στὴν ἔννοια τῆς πατρίδας: ἰωνικά: πάτρη, ἄττικά: πάτρα καὶ πατρίς, πατρίδος
(ὑπάρχει καὶ τύπος «μητρίς»). Λατ. *patria*.

Ὁ Γιούλιους Ποκόρνυ στὸ Ἰνδογερμανικὸ του Λεξικὸ στὴ λέξη «ἄππα», ποὺ
σημαίνει μπαμπᾶς, δίνει καὶ τοὺς ὅμοιους τύπους ἀπὸ τὸν Θεόκριτο: ἀπφά, ἀπφα,
ἀπφῶς. Ἐπίσης ἀναφέρει τῆς τοχαρικῆς β' τὸν τύπο γιὰ τὸν πατέρα: ἀππάκκε, ὅ-
που τὸ -(α)κκε συναντᾶται καὶ στὸ ἀμμάκκι /μήτηρ τοχαριστὶ β'. Στούς Σκῦθες ἔ-
χουμε γιὰ τὸν Δία τὸν χαρακτηρισμὸ Ζεῦς Παπαῖος, τέλος, ποὺ εἶναι ἀντίστοιχος
τύπος τοῦ Ζεῦς Πατῆρ / *Juppiter*/.

γ) Προσεγγίζοντας σ' ἓνα Φοινικικὸ λιμάνι

Στ' ὁμορφο ταξίδι μας καὶ τ' ἀλαργινὸ συναντᾶμε ἓνα ἐμπορεῖο Φοινικικόν. Γιὰ
νὰ δοῦμε λοιπὸν πόσο «σημιτικὴ» εἶναι ἡ λέξις πατήρ στοὺς λεγόμενους «σημίτες».
Ὁ Ἰωσήφ Γιεχοῦντα στὸ ἐπαναστατικὸ καὶ ἀποκαλυπτικὸ πόνημά του: *"Hebrew
is Greek"*, Ὁξφόρδη 1982, δὲν παρουσιάζει μόνον, καὶ μάλιστα ἀναλυτικὰ, τὴν μέ-
θοδο ἀποκωδικοποιήσεως τῆς λεγομένης ἐβραϊκῆς γλώσσας, ἡ ὁποία καὶ ἀποδεικνύ-

εται ξεκάθαρα ὅτι εἶναι καμμουφλαρισμένη Ἑλληνική, ἀλλὰ παραθέτει ἐν ταυτῷ κι ἓναν πελώριο *"catalogue of general homologies"* ὄλων σχεδὸν τῶν θεωρουμένων (κακῶς) ἐβραϊκῶν λέξεων, πρὸς τὶς ἐλληνικές. Στὴν σελ. 433 λοιπὸν βλέπει κανεῖς ὅτι ἡ ἐβραϊκὴ λέξις «*אַב*» ἢ «*אַבִּי*» ὁμολογεῖ πρὸς τὴν ἐλληνικὴν «*ἀγός*». Ἀπὸ τὸ *ἄγω*: ὁδηγῶ, διευθύνω (leader, chief). Κυριολεκτικά: βαγός. Ἀλλὰ ἡ λέξις αὕτῃ ἔχει καὶ τὶς παρακάτω κύριες σημασίες: πατήρ, πάππος (εἰδικῶς ὡς ἐπίθετον τοῦ Διός), ἔκφραση σεβασμοῦ ὅταν ἀπευθυνόμαστε σ' ἓναν μεγαλύτερό μας, καὶ μεταφορικῶς: πατήρ, αὐθεντία. Ἀκόμη: πατήρ (τῆς πόλεως), στὸν πληθυντικὸ: πατέρες, πρόγονοι, γονεῖς.

Εἶναι τάχα ἄστοχο νὰ ὁμολογήσουμε τὸ ἐβραϊκὸ *ἄμπ* μὲ τὸ ἐλληνικὸ πασίγνωστο μπ-αμπ-ᾶς; Μία ἀναφορά μας στὴν *Βίβλο* θὰ ἦταν πολὺ διαφωτιστικὴ: Ὁ Ἡσαΐας, στὸ 63,16 λέει: «...γιατὶ ἐσὺ εἶσαι ὁ μπαμπᾶς μας, ἀφοῦ ὁ Ἀβραὰμ δὲν μᾶς ξέρει κι οὔτε τὸ Ἰσραὴλ μᾶς γνωρίζει. Ἐσὺ Ζεῦ — Πᾶτερ ἡμῶν εἶσαι ὁ λυτρωτὴς μας. Τὸ ὄνομά σου εἶναι αἰώνιο». Στὸ σημεῖο αὐτὸ τὸ ἀντίστοιχο μασσοριτικὸ κείμενο ἔχει αὐτολεξεί: «Κι ἀτᾶ ἀβίνουν κι Ἀβραχὰμ λὸ γιεδαάνου βέ-Γισραὲλ λὸ γιακιράνου. Ἀτᾶ Γιεχοβᾶ ἀβίνου γκοαλένου. Μεωλὰμ σιεμέχια»: «Ὅπως βλέπετε ἀντιστοιχεῖ μιὰ χαρὰ τὸ «*Ζεῦ Πᾶτερ ἡμῶν*» στὸ «*Γιεχοβᾶ ἀβί-νου*».

δ) Κάπου στὴ «Μεσόγειο»

Ὁ ἐπιστημονικὸς οἶκος εἶναι μιὰ πολὺ σπάνια ἀρρώστια. Μὲ πιάνει συχνὰ στὸ ταξίδι μου —ἀντὶ γιὰ ναυτία— καὶ μάλιστα γιὰ λογαριασμὸ «ἄλλων». Μὲ ἀηδιάζει ἡ παράδοση ποὺ ἔχει διαμορφωθεῖ στοὺς Ἕλληνες γλωσσολόγους νὰ θάβουν ὅ,τιδήποτε τὸ ἐλληνικόν. Μιμοῦνται σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο τοὺς ξένους «φιλέλληνες». Στὸ ἐξαίσιον βιβλίον τοῦ ποὺ μοῦ χάρισε ὁ καθηγητὴς γλωσσολογίας κ. Χ. Συμεωνίδης *"Der Vokalismus der griechischen Lehnwörter im türkischen"*, δηλ. ὁ φωνηεντισμὸς τῶν λεκτικῶν δανείων ποὺ πῆραν οἱ Τοῦρκοι ἀπ' τοὺς Ἕλληνες, Θεσ/κη 1976, γίνετα ὅμως μιὰ σειρὰ ἀποκαλύψεων, ποὺ δυστυχῶς σπανίζουν σὲ ἔργα ἄλλων «ειδικῶν» γλωσσολόγων. Ἐπειδὴ μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς ἀποκαλύψεις ἔχει σχέση μὲ τὸ θέμα μας, τὸ θέμα «πατήρ», νιώθω τὴν ἀνάγκη νὰ πῶ κι ἐγὼ ἀπὸ δῶ δὺο κουβέντες.

Ἐν πρώτοις: Αὐτὸ ποὺ λέτε «μεσογειακὴ» γλῶσσα, κύριοι —ὅποιοι κι ἂν εἴστε—, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ Πρωτοελληνικά. Τὶ θὰ πῇ ἄραγε αὐτὸ τὸ «μεσογειακὴ» γλῶσσα; Μιὰ γλῶσσα δίχως ταυτότητα; ὅπως τὸ κατασκευάσμα τῶν «ἰνδοευρωπαϊκῶν», ποὺ εἶναι ἓνα σωστὸ «ἄρτζι μπουρτζι καὶ λουλάς»; Εἰλικρινὰ αὕτῃ ἡ τακτικὴ εἶναι ποὺ μ' ἐκνευρίζει: «Ἀρκεῖ νὰ μὴν εἶναι ἐλληνικόν...». Καὶ γι' αὐτὸν τὸν σκοπὸ σας, ὅπως θέλετε «βαφτίζετε» κάτι: Μεσογειακόν, ἰνδοευρωπαϊκόν, τῶν Λαῶν τῆς Θάλασσας (!) κ.ο.κ. Κατὰ λέξη λοιπὸν ὁ καλὸς μου φίλος ἐξαίρετος κ. Χ. Συμεωνίδης, στὴν σελ. 21 τοῦ ἀνωτέρω βιβλίου του, λέει ξεκάθαρα ὅτι εἶναι ἡ ἐλληνικὴ ἡ ἀρχαιότερη γλῶσσα στὸν Μεσογειακὸ χῶρο. Γράφει: «...B) Bei lautnachahmenden wörtern: in welcher beziehung steht das türkische zu dem griechischen, das ja ältere sprache im mittel-meerraum ist; VGL. Hierzu: Agr. ἄττα "anrede des älteren (vater, bruder usw.) Von einem jüngeren" (VGL. AGR. ἄππα, ἄπφα, πάππας): MDA TU. ατα "vater" usw.». Ὅπως βλέπετε ἐδῶ, στὴν τουρκικὴ λέξη γιὰ τὸν «πατέρα», τὴ λ. ἄτα, ὑπάρχει μαρτυρούμενος ὁ ἐλληνικὸς προγονικὸς τύπος, καθαρὰ: ὡς ἄττα (πατέρας). Τὴν χαρακτηρίζει λοιπὸν δικαίως ὁ κ. Χ. Συμεωνίδης ἐλληνικῆς καταγωγῆς. Ἑλληνικῆς. Διότι ἡ ἐλληνικὴ ἢ

ταν ή ἀρχαιότερη βεβαίως γλῶσσα τοῦ μεσογειακοῦ χώρου. Κι ὄχι μόνο ή «ἀρχαιότερη», συμπληρώνω ἐγώ. Ἀλλά καί ή μοναδική.

Στὸ πολὺτιμο «Ἵλικο γιὰ ἐτυμολογικὸ λεξικὸ τῆς Τουρκικῆς Γλώσσας» τοῦ Μπέντρος Κερεσεντζιάν (1840—1909), ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, ποὺ ἐξεδόθη ἀπ' τοὺς ἀπογόνους του τὸ 1971 στὸ Ἀμστερδαμ (Philo Press), ὑπάρχουν ἓνα σωρὸ ἀτράνταχτες ἀποδείξεις τοῦ γεγονότος τῆς καταγωγῆς ὅλων τῶν γλωσσῶν ἀπὸ τὴν πανάρχαια Πρωθελληνική. Ὁ Μπέντρος Κερεσεντζιάν ἦταν ἐμπειριστὴς καὶ πολὺ θετικὸς ἄνθρωπος. Κατέγραφε μὲ αὐστηρὸ τρόπο τὶς δικές του ἀποκλειστικὰ ἐμπειρίες, καὶ στὴν «μέθοδό» του αὐτὴ ἀποτελεῖ ἓνα παγκόσμιος «παράδοξον». Τὸ ἔργο του τέλος *“Materiaux pour un dictionnaire étymologique de la langue turque”* εἶναι γραμμένο στὰ φραγκικά. Γιὰ νὰ δοῦμε τί λέει κι αὐτὸς γιὰ τὸν «πατέρα».

Εἶναι διαφωτιστικὸς (σελ. 88), ὅταν ταυτίζει τὸ τούρκικο «μπαμπᾶ» μὲ τὸ πατὴρ (père). Τὸ συσχετίζει μὲ τὸ ἑλληνικὸ «πάππος» *“grand-père”*. Τῆς αὐτῆς προέλευσης θεωρεῖ καὶ τ' ἀρμενικὸ «πάπ» καὶ τὸ λατινικὸ πάππα. Ἀστοχεῖ ἴσως, ὅταν τὸ ἑλληνικὸ «πάππας=πατὴρ τροφός / *père nourricier*», τὸ θέλει καταγόμενον ἀπ' τὸ σανσκριτικὸ «πᾶ» ποὺ σημαίνει «τρώω, τρέφω / *nourrir*». Ἐπισημαίνω ὅτι ἐδῶ ἔχουμε τὸ ἀντίθετο ἀκριβῶς. Τὰ σανσκριτικὰ εἶναι ἑλληνικὰ (Κρητικὰ) κι ὄχι τὰ ἑλληνικὰ σανσκριτικὰ. Ἔτσι, τὸ θέμα «πᾶ», μὲ τὴν ἔννοια «φαῖ» τῆς «σανσκριτικῆς», προέρχεται ἀκριβῶς ἀπ' τὴν ἑλληνικότητα λέξη φα-ί, φα-γητὸ κ.ο.κ. Πρβλ. τὸν ἀόρ. ἔ-φα-γον τοῦ «τρώω» ἢ τὸν νεοελλ. μέλλ. «θὰ φά-ω». Στους Τούρκους ἡ λέξη «μπαμπᾶ» εἶναι κι ἓνας τίτλος εὐγενείας, ὅπως π.χ. λέμε στὴν Ἑλλάδα σήμερα «πάτερ» τοὺς ἱερεῖς. Οἱ Τούρκοι λένε ἀντίστοιχα σὲ κάποιον δερβίση: «-Μπαμπᾶ Ντερβίς!», ποὺ σημαίνει «ἀξιότιμος Δερβίση» ἢ «Μπέκντι μπαμπᾶ» κτλ.

ε) Ἕνα ταξίδι γεμᾶτο σκοπέλους

Κάποιος Emilia Masson ἀντιγράφοντας τὸ «βαρὺ πυροβολικὸ» τοῦ διεθνοῦς Φοινικισμοῦ, ἦτοι: τὸ βιβλίον τοῦ Χάιντριχ Lewy, *“Die semitischen Fremdwörter im griechischen”*, Βερολῖνο 1895, ποὺ τὸ ἐπανεξέδωσαν στήν... Νέα Ὑόρκη τὸ 1970 καὶ μάλιστα ὅπως εἶχε γραφεῖ, στὰ γερμανικά, μπάς καὶ τοὺς ξεφύγει ἔνεκα μετάφρασης καμμιὰ ὀξεῖα, ἀντιγράφοντας, λέω, καὶ ἐμπλουτίζοντας αὐτὴ τὴν ἀπάτη ὁ Μασσὼν στὸ «γαλλιστὶ» ἐκεῖνος «ἔργο» του μὲ τὸν αἰσχρὸ τίτλον *“Recherches sur les plus anciens emprunts semitiques en grec”*, Παρίσιον 1967 καὶ στὴ σελ. 71, γιὰ ἀκούστε τί λέει σχολιάζοντας τὴν ἀποκαλυπτικὴ «γλῶσσα» τοῦ Ἡσύχιου: «ἀβάθ· διδάσκαλος. Κύπριον».

Ἀσύμφωνα μὲ τὴν παραδοσιακὴ ἄποψη αὐτὴ ἡ «γλῶσσα» ἀντιστοιχεῖ οὕτως ἢ ἄλλως στὸ σημιτικὸ ὄνομα γιὰ τὸν πατέρα: ἀκκαδικὰ ἀμποῦ, οὐγαριτικὰ καὶ φοινικικὰ ἄμπ, ἐβραϊκὰ ἄβ κτλ., λέει ὁ Μασσὼν καὶ παραθέτει σὲ σημείωση τοὺς θεμελιωτὲς τῆς «παραδοσιακῆς» ἄποψης: Muss-Arnolt: *“On semitic words in Greek and Latin, Transactions of the American Philological Association”* 23 (1892) σελ. 61 καὶ Λεβή (γιὰ τὸ ἔργο του «Οἱ ξένες λέξεις ποὺ ὑπάρχουν στὰ Ἑλληνικὰ προερχόμενες ἀπὸ τὰ Ἑβραϊκά», Βερολῖνο 1895, προαναφέραμε: Στίς σελ. 73—74 αὐτοῦ τοῦ ἔργου παραπέμπει ἐδῶ ὁ Μασσὼν). Ἐπίσης μᾶς παραπέμπει καὶ στὸν Γκεζίνιους, τὸν γνωστὸ συντάκτη τοῦ «σημιτικοῦ» λεξικοῦ. Μᾶς παραπέμπει καὶ στὸν Hoffmann: *“Die griechische Dialekte”* I-III, Gottingen 1891 σελ. 105 καὶ

στό ἔργο τοῦ Λ. Ζγκοῦστα: «Βέστνικ κραλόβσκιε τσεσκέ σπαλιέσνοστι ναούκ», 1950 σελ. 5. Γιὰ τὸ ἀσσυριακὸ ἄμποῦ: «*Assyr. Dict.*» I, σελ. 67 καὶ Φὸν Ζόντεν σελ. 7. Γιὰ τὸ φοινικικὸ ἄμπ, στὸ Λεξικὸ τῆς Οὐγκαριτικῆς τοῦ "Αἰστλάιτνερ, Βερολῖνο 1963, σελ. 1 καὶ Harris: «*A grammar of the phoenisian lang*», 1936 σελ. 73 καὶ Ζὰν Χόφτιττσερ «*Dict. des inscriptions semit. de l' ouest*», 1960, σελ. 1. Τέλος, γιὰ τὸ ἐβραϊκὸ ἄβ παραπέμπει στὸ λεξ. «*In veteris testamenti libros*», 1985 σελ. 1-2. Ἀς δοῦμε ὅμως τὶ λέει στὴ συνέχεια:

«Αὐτὴ ἡ λέξη, πολὺ συνηθισμένη, κατεῖχε ἐκτὸς ἀπ' τὴ βασικὴ κι ὀρισμένες ἄλλες σημασίες. Ἔτσι στὰ ἀκκαδικὰ ἄμποῦ σημαίνει ἐπίσης ὁ ἔμπειρος, ὁ δάσκαλος, ὁ ἐπιστάτης». (Παραπομπές: «*TV*» σελ. 1-2, «*Ἀσυρ. Λεξ.*» σ. 68). Συνεχίζει: «Στὰ ἐβραϊκὰ ἐπίσης τὸ ἄβ χρησιμοποιοῦνταν ὡς ὅρος σεβασμοῦ καὶ τιμητικὸς τίτλος». (Παραπέμπει: «*TV*» σελ. 2, Γκεζένιους σελ. 1). Συνεχίζει: «Αὐτό, μᾶς ἐπιτρέπει νὰ δεχθοῦμε ὅτι ὁ σημιτικὸς ὅρος, γιὰ τὸν ὁποῖο συζητᾶμε, θὰ μπορούσε νὰ ἔχῃ λίγο-πολὺ υἱοθετηθῇ στὴν Κύπρο». (Παραπέμπει ἐδῶ λέγοντας: Σ' ἄλλα περιβάλλοντα ἔδωσε γέννηση στὸ ἄββᾶ —Καινὴ Διαθήκη—, ἔπειτα στὸ ἄββᾶς κτλ., τὸ ὁποῖο προέρχεται ἀπὸ τὸ ἀραμαϊκὸ ἄμπᾶ. Βλέπε: Kittel, «*Θεολ. Λεξικὸ τῆς ΚΔ*» σελ. 4-6. Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ἔχω μίᾳ ἐρώτησιν ἐδῶ: Τὶ ἐγγυᾶται ὅτι τὸ ἐβραϊκὸ ἄβ δὲν προῆλθε ἀπ' τὸ Κυπριακὸ ἄβάθ; Εἶναι δηλαδὴ ἀδύνατο νὰ συνέβῃ τὸ ἀντίθετο ἀκριβῶς ἀπ' αὐτὸ ποὺ λέει;). Ἀς δοῦμε παρακάτω. Λέει: «...ἴσως νὰ υἱοθετήθηκε ἀπ' τὰ ἐβραϊκὰ ὁ ὅρος ἄβάθ στὴν Κύπρο, ὅπου σύμφωνα μὲ τὸν Ἡσύχιον σημαίνει τὸν διδάσκαλο. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐξηγήσουμε τὸν τύπο ἄβάθ μὲ τὸ τελικὸ σύμφωνο». (Σὲ σημείωση στὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ Μασσὼν λέει: «Δὲν παίρνουμε ὑπ' ὄψιν μας ἐδῶ τὸν τύπο (sic) —δικό του τὸ σίκ— ἄβάθων, ποὺ βρίσκεται στὸ λῆμμα τῆς ἐκδόσεως τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Ἡσυρίου ὑπὸ Κ. Latte...»). Συνεχίζει: «Μία πρώτη ὑπόθεση διατυπώθηκε ἀπ' τὸν Γκεζένιους, ὁ ὁποῖος πρότεινε μιὰ διόρθωση ὑποθέτοντας ὅτι τὸ Θ θὰ μπορούσε νὰ προέρχεται ἀπὸ μιὰ σύγχυση μὲ τὸ Ο, διαβάζοντας: ἄβά· ὁ διδάσκαλος. Κύπριοι, ἀντὶ ἄβάθ· διδάσκαλος. Κύπριοι». (Σημ. Γκεζένιους σ. 384. Σύμφωνα μὲ πολλοὺς λογίους αὐτὴ ἡ διόρθωση εἶναι ἀπλουστευτικὴ. Κυρίως ἕνας τύπος ἄββᾶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀντιστοιχῇ μ' ἕνα μοντέλο μεταβιβλικό: ἄββᾶ). Συνεχίζει: «Σκέφτηκαν ἐπίσης ὅτι τὸ ἄβάθ θὰ μπορούσε νὰ ἀντιστοιχῇ σὲ ἕνα μοντέλο σημιτικό, μὲ ἕνα — τ τελικό». (Σημ. «Ὅπως ἔκανε ὁ Ζγκοῦστα, ἀλλὰ χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι οἱ τύποι μὲ τ εἶναι πληθυντικός, δηλ. τὸ ἀκκαδικὸ ἄμποῦτι, πράγματι: ἄββοῦτου, πληθ.). Συνεχίζει «Ἀλλὰ σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσιν θὰ ἐπρόκειτο γιὰ ἕνα τύπο πληθυντικοῦ. Αὐτὴ ἡ τελευταία ἐρμηνεῖα μᾶς φαίνεται πιὸ *plausible*: εὐλογη, ἀποδεκτὴ, ἐφ' ὅσον στὰ σημιτικὰ τὸ ἄμπ θὰ μπορούσε νὰ χρησιμοποιεῖται ὡς πληθυντικός μεγαλείου γιὰ ἕνα πρόσωπο. (Σημ. Εὐχαριστῶ τὸν κ. Μ. Caquot, ὁ ὁποῖος πρότεινε νὰ ἀναγνωρίσω ἐδῶ ἕνα πληθυντικὸ μεγαλειότητος ὑπενθυμίζοντας ὡς παράδειγμα δύο βιβλικούς στίχους, Ἡσαΐας 14,21 καὶ Ψαλμοὶ 109,14, καὶ κυρίως ἕνα κομμάτι ποὺ διαβάσθηκε σὲ μιὰ φοινικικὴ ἐπιγραφή ἀπ' τὸ Καρατεπέ, ἀπ' τὸν Dahood: *Biblica* 44, 1963, σελ. 70 καὶ 291)». Συνεχίζει: «... Ἐχομε λοιπὸν τὸ δικαίωμα νὰ σκεφτώμαστε μιὰ φόρμα τοῦ τύπου ἄμπῶτ ὡς μοντέλο γιὰ τὴν γλῶσσα αὐτῆς τοῦ Ἡσυρίου. Ἄν ἦταν ἔτσι, τὸ τελικὸ -α ἀπέναντι στὸ -ω τὸ μακρὸ-τονισμένο-σημιτικὸ θὰ ἔπρεπε νὰ διορθωθῇ σὲ -ω ἢ -ο. (Σημ. Αὐτὴ ἡ διόρθωση ἐγίνε ἀπὸ τὸν Μ. Caquot. Φυσικὰ θὰ ἔπρεπε νὰ ὑποθέσῃ ἕνα ἀρχαῖο λάθος:». «*Une erreur ancienne*», λένε οἱ Ἑβραῖοι ὅ,τι δὲν τοὺς συμφέρει. Γιατὶ «ἀρχαῖο λά-

θος;» Γιατὶ «διορθώνουν» τὰ κείμενά μας; Καλὰ μᾶς κάνουν, ἀφοῦ ἐμεῖς, ὅταν δὲν κοιμόμαστε, κάνουμε ἡλίθιες ἐκπαιδευτικὲς μεταρρυθμίσεις). Καὶ τελειώνει ὁ Μασσὼν μ' ἓνα λάθος δικό τους. Λέει: «τὸ ἀβάθ/ἀβώθ, νὰ συγκριθῇ ἐνδεχομένως ὁ τύπος ἀλώθ πὺ μεταγράφει τὸν ἐβραϊκὸ ἀχλὼτ, ἀλόη (στὸ σανχεντριανὸ κείμενο) τῆς Σεπτουαγκίντα: ᾠσμα ᾠσμάτων 4,14».

Ἐπίτηδες μετέφρασα ἐδῶ ὅλα ὅσα λέει ὁ Μασσὼν γιὰ τὴν λέξη. Ὅχι τόσο γιὰ τὴν λέξη τὴν ἴδια, ἀλλὰ γιὰ νὰ δῇ ὁ ἀναγνώστης τὴν «τακτική» τους. Βάζουν χέρι στὰ ἱερὰ ἀρχαῖα μας κείμενα, κόβουν, ράβουν, λέν ὅ,τι θέλουν, φέρνουν τὰ πράγματα στὰ «μέτρα» τους. Προσέξατε ὅτι σὲ κάθε πρότασή του ὁ Μασσὼν γιὰ νὰ μᾶς «θαμπώσῃ» ἔχει ἓνα σωρὸ «σημειώσεις». Ὄντως, πρόκειται γιὰ παγκόσμια ἐπιστημονική, μᾶλλον ψευδ-ἐπιστημονική κλίκα, πὺ ξέρει καλὰ τὸ παραμῦθι της, χιλιάδες χρόνια τώρα, λέγοντάς το μὲ τὸν ἴδιο μονότονο τρόπο. Πῶς νὰ δεχτοῦν ἐξ ἄλλου τὴν μαρτυρία τοῦ Ἡσυχίου, πὺ λέει ὅτι οἱ Ἕλληνες Κύπριοι λέγαν καὶ γράφαν τὸν δάσκαλο «ἀβάθ». Καὶ ῥωτάω:

— Εἶχε κανένα συμφέρον ὁ Ἡσύχιος λέγοντάς το αὐτό; Ὅχι! Ἀπλῶς κατέγραψε μιὰ πανάρχαια λέξη, μιὰ πανάρχαια μαρτυρία τοῦ πανάρχαιου λαοῦ μᾶς.

ΣΟΦΙΑ ΒΕΚΡΑΚΟΥ—ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

Σπασμένο σχοινὶ

Ὅταν
τὸ ἄσπρο φτερό τοῦ γλάρου
γίνεκε ἡ σημαία τοῦ μόχθου
καὶ τῆς συμφορᾶς,
κίνησα τὸ ταξίδι
στὸ κορμὶ τῆς ἀγύρτισσας πατρίδας.
Τὰ ματωμένα χνάρια μου
περιχαράκωναν τὸ παρόν,
σφράγιζαν τὸ μέλλον
καὶ σβήναν τὸ παρελθόν,
πὺ πεισματικά μὲ κυνηγοῦσε.

Ἐνα ψεύτικο παρόν,
ἓνα ἄγνωστο μέλλον
γεννοῦσαν τοὺς πόνους
στὶς ἄθλιες ὑπάρξεις
ἐνὸς παρελθόντος τυραγνικοῦ.

Στακάτα πάνω στὸ κορμὶ μου
παίζει ὁ ἄνλος βιολιστής.
Ἀλάνι τ' ἀστέρια σημάδεψε.
Παύση στὸ χρόνο, στὰ αἰσθήματα
ἡ ἀνοιξη ξέπνοη ἀφήνει
τὸ τελευταῖο τραγούδι της
στοῦ κορμιοῦ μου τὸ σπασμένο σχοινί.

ΔΕΙΝΙΑΣ ΕΚΡΗΓΝΥΟΜΕΝΟΣ

‘Ο «μέγας» Ναπολέον Βοναπάρτης καὶ ὁ μύθος τῆς μεγαλowsύνης του...

Μὲ τοῦτο τὸ κείμενο κάποιοι θ’ «ἀνακαλύψουν» ἐπὶ τέλους (οἱ πολλοὶ θὰ ἐπα-
ναβεβαιωθοῦν γιὰ) τὸ πόσον ἡ ἐπαναστατικότης τούτης τῆς ἔκδοσης τρικλοποδιᾷ
τὴν «τάξι πραγμάτων», ποὺ στὰ πλαίσιά της ἡ ἀνθρώπινη φύσις φέρει καὶ φέρεται
στὴν ἥττα...

— Ποιὰ ἥττα;

— Αὐτὴν τοῦ νὰ ὑπαγορεύει ἢ δέχεται... «μεγάλον» ἓνα ἀσήμαντο ἄτομο: τὸ νὰ
φέρονται οἱ λοιποὶ σὲ πόνον ὅσοδήποτε μέγalon δὲν προϋποθέτει μεγαλowsύνην μὰ
ἐπιλογὴν — βούλησιν, ὅπως ἐκ τῶν πέντε σκοπῶν ποὺ ὑπάρχουν (ὑγεία, δόξα, ἀνε-
σις, ἔρωτας, ἀρετὴ — μὴ ψάξετε γιὰ ἕκτον, δὲν θὰ βρεῖτε) ἀποκλείεται ὁ τελευ-
ταῖος! Πού, εἶδαμε μόλις, εἶναι ἡ ἀρετὴ, παναπεῖ ἡ «κατὰ λόγον ἐμμονὴ καὶ ἡ σύ-
ντονη δράσις εἰς σύμπτωσιν μὲ τὸ πνεῦμα καὶ τὶς διαστάσεις» — αὐτὸ μόνον καὶ
τίποτ’ ἄλλο, τὰ λεξικά σφάλλουν...

‘Αφορμὴ στὸ νὰ γραφεῖ τοῦτο τὸ κείμενο στάθηκε ἡ ὑπαρξις στὸ «Δαυλὸν»/87
(σελ. 4968, «Αἵσιμα καὶ Ἀδήριτα») τῆς φράσης:

«... μέχρις οὗτο ὁ Ναπολέον κατάργησε τὴ δημοκρατία καὶ ἐ-
πέβαλε τὴν Αὐτοκρατορία, ἡ ὁποία δόξασε τὴ Γαλλία».

‘Η ἀπορία μου συνίσταται στὸ ὅτι, ἐνῶ τὰ λοιπὰ ἐξ ὅλων ὅσα λέγει ὁ συντά-
κτης βεβαιώνονται ὄντως ἀκριβῆ [εἰς τρόπον ὥστε νὰ καθίσταται ἄκρω ἐμφανὴς ἡ
σοβαρότης-μελέτη-εὐθυκρισία του (συντάκτου), μὲ σίγουρο δηλαδὴ πὼς στὰ πλαι-
σια τῆς παγκόσμιας ἀστοχίας μπορεῖ νὰ φέρεται εἰς σύγχυσιν ἀκόμα καὶ ὁ βαθύτα-
τα στοχαστικὸς ἄνθρωπος], καί, τουλάχιστον ὡσότου μᾶς ἐξηγηθεῖ τί ἐννοεῖται μὲ
τὴ λέξιν «ἐδόξασε» καὶ πὼς, διὰ ποίων διαδικασιῶν ἐπέτυχε αὐτὸ ἡ Αὐτοκρατορία,
εὐθαρσῶς καὶ μὲ πλήρη ἐπίγνωσιν τοῦ πόσον ἡ ἀντίληψί μου ἀντιστρατεύεται «δη-
μόσια γνώμην» [πού, κατὰ... Ἀνδρέαν (Λασκαράτον, ἐννοεῖται...) «δὲν διαφέρει
ἀπ’ τὶς ἄλλες... δημόσιες»...], ἀριθμῶ κατωτέρω ὅσα στοιχειοθετοῦν τὴν μικρότητα
τοῦ... «Μεγάλου Κορσικανοῦ» — πάντα κατὰ τὰ προσωπικά μου συμπεράσματα.

Τὰ ἄνω, αὐτονόητον, μὲ δεδομένα: πὼς ἡ αὐτοκριτική, ἐδῶ νοούμενη λειτουργι-
κὸς αὐτοέλεγχος τῆς ἴδιας τῆς ὕλης τοῦ «Δαυλοῦ»¹, ἐν ἀρετῇ καὶ τόλμῃ², ἄλλως,
ἀλληλοσυμπλήρωσις τῶν συλλειτουργῶν του³ ἐπὶ περιπτώσεων ποὺ ἀντίθετη θέα-
σις προάγει τὴν παρατήρησιν σέ... ἀπρόβλεπτη-ἀνήκουστη-ἀναπάντεχη «ὀπτική γω-
νίαν»⁴, ὅχι μόνον δὲν μειώνει τὴν ἐμπερίστατη ἐπιθεώρησιν, μὰ ἀντίθετα τῆς προσ-
δίδει ὅλο καὶ περισσότερον κῦρος... Ὅχι τὸ ἀλάθητον, μὰ ὁ συνεχὴς αὐτοέλεγχος, ἡ
συνεχὴς βάσανος αἴρουν εἰς περιωπὴν...

Λέγω λοιπόν, πὼς καθὼς ὁ «Δαυλὸς» φέρει φορτίο πολυτιμότερο τὴν ἐγκυρό-
τητα στὴν ὁποία τὸν ἀνέβασε μεῖζων ἔγκυφισ στὰ «πράγματα τοῦ κόσμου», μεῖζων
ἀδιαφορία ἐφ’ ὧσων δὲν θεμελιούνται καὶ δὲν θεμελιώνουν **ἀρχές**, γίνεται φανερό ὅ-
τι καὶ ἡ ἐλάχιστη ἀστοχία στὴν ὕλη του («Δαυλοῦ», λέμε) λαμβάνει διαστάσεις ση-
μαίνουσες! Τὶ ἄλλο, πράγματι, ἀφοῦ πᾶσα παράλειψις ἢ πλημμέλημα βεβαιώνεται

έχον τὸ δικό του «εἰδικὸ βάρος» ἀπ' τήν... ἀνάποδῃ...

Τιμὴ καὶ δόξα καὶ ἀρίστευσις, λοιπόν, σὲ μιὰν ἔκδοσι ποὺ ἀποκλείει τὴν ἀναμόλυνσις - σὲ μιὰν «ὕλην» ποὺ πασχίζει (μὲ αὐτοκριτικὴ καὶ αὐτοέλεγχον) νὰ διατηρεῖ τὴν ὑγεία-ἀλκὴ-εὐρωστίαν καὶ σφριγηλότητά της..

Μὰ ἄς πᾶμε τώρα στήν... ἀρίθμησι:

1) 'Ο Ναπολέον δὲν «δόξασε τὴ Γαλλίαν» ἀντίθετα, ἀπεκάλυψε ἐπαίσχυντη τὴ «φύσιν» τοῦ ἀνθρώπου! Τί ἄλλο, ὅταν μέσα σ' ἐλάχιστο χρόνον ἀποδεικνύεται τόσον αἰσχρὰ ἢ ἀστασία καὶ τὸ εὐαλλοίωτον αὐτῆς τῆς «φύσης», τὸ ὅτι δὲν τὴν φέρουν ἀρχὲς μὰ διάστροφη ἀγκίστρωσις σὲ περιστασιακὲς ἐπιλογές: μοναρχία-τυραννία, ἐπανάστασις («δημοκρατία», ἀποτίναξις εἰλωτείας), «Αὐτοκρατορία» (ἤγουν πάλιν εἰλωτεία - στήν ὁποίαν ὅμως, τώρα, ὑποβάλλουν τρίτους οἱ... ἀποτινάξαντες τὴν εἰλωτείαν!..) καὶ ξανὰ πάλιν ἀνακουφιστικὴ ἐπιστροφή στὴ μοναρχία...

2) 'Ο Ναπολέον προσέβαλε, περιφρόνησε καὶ ὕβρισε τὴ Ζωὴ ὅσον ἴσως δὲν τὸ 'καναν οἱ πρὸ αὐτοῦ βάρβαροι ('Αττίλας, Τιμούρ Λένκ...) — ἔτσι καὶ ἀλλιῶς ὑπολειπόμενοι σὲ πολεμικὰ μέσα.

3) 'Ο Ναπολέον ὑπῆρξε ἓνα σαφῶς ἀσήμαντο ἀνθρωπάκι — ἀνεπαρκὲς νὰ συλλάβει τὰ πιὸ ἀπλᾶ πράγματα: "Ὅτι, λογουχάριν, πέραν τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπ' τὸν Μείζονα Πόνον (ἐνστιγματικόν) δὲν ὑπάρχει κέρδος γιὰ τὸν ἀνθρώπο, οὔτε νίκη (ἄλλῃ πέραν τῆς ἀρετῆς — ποὺ εἶναι ἢ κατὰ λόγον ἐμμονὴ καὶ ἢ σύντονη δράσις εἰς σύμπτωσιν μὲ τὸ πνεῦμα). "Ὅτι ὁ ἀνθρώπος γεννιέται μὲ δίδυμὴ ἀδελφὴ του τὴν ἦττα ἢ τὴν ἀρετή!!

4) 'Ο Ναπολέον, φύσις διαστραφεῖσα, στίς ἀπὸ κάθε ἀποψιν ἄγονες ἐκστρατεῖες του σκότωσε τέσσερα ἢ πέντε ἑκατομμύρια ἄλκιμων κατὰ κανόνα ἀνθρώπων — δυὸ ἢ τρία ἑκατομμύρια νέων Γάλλων...

5) 'Ο Ναπολέον βύθισε τὴν Εὐρώπῃ στὸ αἶμα, τὸν πόνο, τὴ συμφορὰ, τὴν ἀπόγνωσι, χωρὶς νὰ ξέρει κὰν τὸ γιατί! "Ὅσο γιὰ τὴ δόξα τῆς Γαλλίας καὶ λοιπὰ ἡχηρά, εἶναι ἄστοχο νὰ ἰσχυρίζομεθα πὼς ὁ Φόνος, ὁ Πόνος, ἢ Καταστροφὴ εἶναι πού... δοξάζουν λαοὺς καὶ ἔθνη...

6) 'Ο Ναπολέον ἐξετέλεσεν χιλιάδες αἰχμαλώτους — λέγεται, καὶ δικούς του τραυματίες γιὰ νὰ μὴ αἰχμαλωτισθοῦν καί... διασκεδασθεῖ ὁ θρύλος του ὡς μεγάλου στρατηλάτη...

7) 'Ο Ναπολέον ἀπεδείχθη διακεκριμένος ληστής καὶ διαφθορέας: εὐνοημένος μεγάλως ἀπ' τὸ ὅτι λαοὶ τὸν περιέμεναν ὡς... ἐλευθερωτὴ ἀπ' τὴν τυραννίαν τῶν μοναρχῶν (ἐκφραστὴ καὶ ἐντολοδόχον τῆς Γαλλικῆς 'Επανάστασης!!), διὰ προκηρύξεων πρὸς τοὺς... δημοκράτες στρατιῶτες του ἐξεμαίευν τὴν διὰ παντός μέσου ἄλωσιν (κυρίευσιν, καταστροφὴν) μὲ δέλεαρ τὴν ἀσυδοσίαν τοὺς (στρατιωτῶν του): μπῆτε στὴν πόλιν καὶ εἰσθε ἐλεύθεροι νὰ βιάσετε, φονεύσετε, λεηλατήσετε - τοῦτο προφανῶς εἶναι ἡ στρατηγικὴ... μεγαλοφυΐα ποὺ τοῦ ἀναγνωρίζουν οἱ «ἐπιστήμονες» ἱστορικοί...

8) 'Ο Ναπολέον ἐπούλησε τὴν Λουίζιάναν στίς 'Ηνωμένες Πολιτεῖς ἀντὶ εὐτελεστάτου ποσοῦ — ἴδια ὅπως τὴν παθαίνουν οἱ δικοὶ μας ἄγιοι πατέρες, πού, ἀθῶους, τοὺς ξεγελοῦν οἱ ἀετονύχιδες καὶ τοὺς παίρνουν τίς παραλίες τζάμπα...

9) 'Ο Ναπολέον ζημίωσε τὴ Γαλλίαν ὅσον οὐδεὶς ἐκ τῶν... ἐχθρῶν της ἠδυνήθη ποτὲ νὰ τὴν ζημιώσει...

10) 'Ο Ναπολέον παρέδωσε τὴ Γαλλίαν στὴν ξένη κατοχὴ σμικρὴν ἐδαφί-

κῶς — καί, βέβαια, στοὺς Βουρβόνους, ποὺ ἐπέστρεφαν λὲς καὶ δὲν εἶχε μεσολαβήσει τίποτε...

...

Σ' ὅ,τι ἀφορᾷ στὴν «σταδιοδρομία» του, ἐξ ἄλλου, αὐτὴ ἦταν σαφῶς ἀποτελεσματικὴ συγκυριῶν, τύχης, ἄνοιας, ματαιοδοξίας καὶ κτηνώδους ἑλλειψῆς ἀνασχετικῶν. Ἔτσι, προστατευόμενος τῶν Αὐγουστίνου Ροβεσπιέρου (ἀδελφοῦ τοῦ Ἀδιάφθορου), Φρερόν, Μπαρράς, προβιβάζεται, σκανδαλωδῶς καὶ σὲ ἡλικίαν μόλις εἰκοσιπτά (ἀριθ. 27) ἐτῶν, ἀπὸ (ὑπο)λοχαγὸς σέ... ὑποστράτηγον! Αὐτὸ μετὰ τὴν ἄλωσι τῆς (δεινῶς πολιορκούμενης, ἀνυπότακτης, ἀντεπαναστατικῆς καὶ συνεργαζόμενης μὲ τοὺς Ἀγγλους) Τουλῶνος, ἀήττητης, ὥσπου τὴν ἔκαμψε ἡ προθυμία τοῦ ἀνερμάτιστου, ἀνενδοίαστου καὶ ἀφιλοπάτριδος αὐτοῦ μιλιταριστῆ νὰ τὴν ἀνασκάψει κάτι ποὺ δὲν διανοεῖτο νὰ κάμει ἄλλος ἀξιωματικὸς, ὅτι ἡ ἀπόλυτη κτηνωδία ἐσπάνιζε ἀκόμα...

Σ' αὐτὰ δίπλα πρέπει νὰ βάλουμε τὴν δευτέρη προαγωγή του (σὲ ἀντιστράτηγον) καί, βέβαια, τὸν σκανδαλώδη διορισμὸ του ὡς ἀρχιστρατήγου τῆς ἐν Ἰταλίᾳ στρατιάς. Ἐνα διορισμὸν ποὺ τὸν παζάρεψε ἐλεεινὰ μὲ τὸν ἐραστὴ τῆς... μνηστῆς του (ἕναν ἐξ... ὄλων — Παῦλος Φραγκίσκος κόμης Μπαρράς) — τόσο, ποὺ νὰ τὴν νυμφευθεῖ μόλις... σαρανταοκτὼ ὥρες πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του εἰς Ἰταλίαν (πρόκειται γιὰ τὴν Ἰωσηφίνα Μπωαρναί)!..

Ἄν ἤδη σκεφθοῦμε τί σήμαινε ἐκείνη τὴν ἐποχὴ (ποὺ οἱ στρατοὶ δὲν διέθεταν ἄρματα, ἀεροπορίαν, ὅλμους -- οὔτε καν ἐπαναληπτικὰ ὅπλα) μὴ τόσον ἐκτεταμένη «δύναμις πυρὸς» (στρατιάς!) συγκεντρωμένη στὰ χέρια ἐνὸς ἀνώριμου, ἀκαλλιέργητου καὶ παρωμένου στρατοκράτη (εὐρισκομένου στὸ ὕψιστον ὄριο τῆς φυσικῆς του ρώμης), βλέπουμε εὐχερῶς πόσον ὅλα τοῦ γίνονταν δυνατὰ... Ποὺ θὰ εἰπεῖ πῶς προσθέτοντας σ' αὐτὴ τὴν παρωμένη αὐτοπεποιθήσι-δυνατότητα τὴ φήμη ποὺ τὸν ἔφερε... ἐλευθερωτῆ τῶν λαῶν (μήπως δὲν τὴν εἶχε πάθει καὶ ὁ δικὸς μας ὁ Κοραῆς;) καὶ ἀκόμα ἀρκετὴ τύχην, βλέπουμε εὐχερῶς πάλι πόσον ἡ κατάκτησις τῆς κατὰ τὴν Βόρειαν Ἰταλίας (αὐτὴ συνέστησε τὴ ναπολεόντεια «φορὰν»...) ἦταν κάτι ποὺ θὰ ἐπετύγχανε οἷοσδήποτε «δίχως ἱερὸ καὶ ὄσιο», ματαιόδοξος καὶ ἀνερμάτιστος «πιστολάς»...

...

Θὰ μπορούσε νὰ λεχθοῦν πολλὰ γιὰ τὸν Βοναπάρτη — ἐνδεικτικὰ-ἀποδεικτικὰ ἀναξιότητος-ἐγκληματικότητος (δολοφονία τοῦ Λουκὸς τοῦ Ἀγγιέν). Μὰ περιοριζόμεθα στὸ ὅτι ἡ μόνη «ἀξία» τοῦ εὐτελοῦς τούτου ἀρριβίστα ἐξεφράσθη ἀπ' τὸ μᾶλλον σύνηθες φαινόμενο. Ἦτοι τοῦ «χειριστοῦ τοῦ ὅπλου» ποὺ, κατασκευασμένος ὑπὲρ τῆς ἐντολοδόχου, «χειρὸς» τῆς ἐξουσιαστικῆς συμπάγειας (ἀήττητης ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἀφοῦ, μὲ ὑπὲρ αὐτῆς ἄπειρα χρονικὰ περιθώρια, μπορεῖ πάντα ν' ἀφομοιώνει πᾶσαν ὑπὲρ τὸ μέτρον ἐξουσιαστικὴ διάθεσιν!..), τολμᾷ τὴν ὑποκατάστασί της νὰ τὴν ὑποκαθιστᾷ ὁ ἴδιος... Ἐδῶ μπορούμε νὰ θυμηθοῦμε τὸν... Κορδαλὸ καὶ τὸν ἀμοραλισμὸ ποὺ πετᾷ τὴ «λεμονόκουπα»: «ὅταν λέμε ἰσόβια, ἐννοοῦμε ἰσόβια»...

...

Ποτὲ δὲν κατάλαβα τί συνιστοῦσε τὴ ναπολεόντεια... μεγαλωσύνη — παρεκτός καὶ μοῦ ὑποδειχθεῖ ὁ ἐπὶ ὑπατείας συνταχθεὶς... ἀστὶκὸς κῶδιξ! Λὲς κ' ἦταν ἀπαράιτητος γιὰ τὴ σύνταξί του ὁ θάνατος τεσσάρων ἢ πέντε ἑκατομμύρια ἀνθρώπων

— τόσοσ πόνος, τόση συμφορά, τόση δυστυχία... Τοῦτος εἶναι ὁ λόγος, πού, κατόπιν ἐπισταμένης μελέτης τοῦ φαινομένου ἀπ' τὰ ἐφηβικά ἀκόμα χρόνια μου, ἀρνοῦμαι ν' ἀποτιώ φόρον στοῦ ἔργου τοῦ φαιδροῦ αὐτοῦ δορυκτήτορα... Κάτι ἤξεραν, βέβαια, οἱ πατριῶτες του Κορσικανοί, πού «ἐκήρυξαν τήν οἰκογένειάν του ἐπικατάρατον καί εἰς αἰώνιαν ἐξορίαν» — κρημνίσαντες μάλιστα τήν οἰκίαν τῶν Βοναπαρτῶν, ἔτσι πού ὁ ἴδιος «μετά τῆς οἰκογενείας του ἠδυνήθη νά σωθῇ διὰ τῆς φυγῆς».

Τέλος, εἶναι γνωστό πώς, συζητῶν μετὰ τοῦ τσάρου, ἐν Τιλσίτ, «τόν διαμελισμόν τῆς Τουρκίας, δέν ἐσκέφθη ν' ἀποδώσῃ εἰς τοὺς Ἑλλήνας τήν ἐλευθερίαν των, ἀλλά

πῶς νά διανείμῃ μετὰ τῶν Ρώσων τὰς ἐλληνικάς χώρας».

Κλείνω ὑπογραμμίζων, σχετικὰ μέ τήν ἀπορίαν (πού δηλαδή... «δέν ἐσκέφθη» — ἢ μήπως τοῦ... διέφυγε;..), ὅτι ὁ Ναπολέων, δῆθεν ἐκφραστῆς τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασης (κι αὐτῇ «δῆθεν», βεβαίως, τί ἄλλο;) καί τῆς... δημοκρατίας, λογαριάζονταν... ἐλευθερωτῆς τῶν λαῶν!.. Ὅσο γιά τοὺς ὁμόδοξους ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς Ρώσσους, πού μᾶς μοιράζονταν μέ τοὺς Γάλλους, ἡλίου φαεινότερον πῶς τὸ ἔκαναν... χριστιανικότατα...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1) Συντάκτης τοῦ «Δαυλοῦ» ἡ ταπεινότης μου αἰσθάνομαι (καί θαρρῶ ἴδια θά αἰσθάνονται καί οἱ λοιποὶ ἀρθρογράφοι-σχολιογράφοι τοῦ περιοδικοῦ) παραιτούμενος τῆς αὐτοτελείας μου στοῦ βαθμὸν πού ἀφομοιώνομαι κύτταρο σὲ ἐκδοτικὸ ὄργανισμὸν **ἀρνούμενον νά νοσεῖ-ἡττᾶται-ἐκφυλίζεται...**

2) Τόλμη ἴσον ἢ ἀφοβία συγκρούσεως μέ τὸ παράλογον τῆς διεκδίκησης ὑλικῶν συμφερόντων τρίτων **ἢ αὐτοῦ** — εὐχερῶς ἀναγνωρίζομενο στὴν ἐπιδίωξιν τοῦ περισσοῦ.

3) Συντακτῶν-ἀναγνωστῶν δηλαδή: ἡ ιερὰρχη ἐνῶ ἐπιβάλλεται λειτουργικῇ — ἂν ἐπρόκειτο γιά ιερὰρχησιν ἀξίας, θ' ἀνεφέροντο **πρῶτοι** οἱ ἀναγνώσται, ὅσο κι ἂν φαίνεται παράξενο ἐκ πρώτης ὄψεως, ὁ ἀναγνώστης **ἀριστεύει πάντα, ὁ συγγραφεὺς ποτέ...**

4) Ἐδῶ νοεῖται «ὀπτική γωνία», πού ὁ ἀπ' τήν ἐξόχως πλεονεκτικὴν θεατότητα κ' εὐδιακρισίᾳ τῆς θεώμενος θά ἡττᾶται ὅλο καὶ ὀλιγότερον...

Μιλήστε στοὺς σκεπτόμενους ἀνθρώπους τοῦ περιβάλλοντός σας γιά τήν περίπτωση τοῦ «Δαυλοῦ». Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι πού «κᾶταλαβαίνουν», ἀνεξαρτήτως πολιτικῶν καί κοινωνικῶν ἀντιλήψεων, θά ἤθελαν νά διαβάσουν ἓνα Περιοδικό σάν τὸν «Δαυλό».

ΑΚΡΟΒΟΛΙΣΜΟΙ

«Ένα Εύρωπαϊκό σχολείο γεννιέται»

1. 'Από δημοσίευμα στο «Βήμα» (5-3-89) πληροφορούμεθα ότι «ένα Εύρωπαϊκό σχολείο γεννιέται» στη Γαλλία με ιδιωτική πρωτοβουλία. Σύμφωνα με τούς οργανωτές του το σχολείο δέν αποσκοπεῖ στην προσθήκη ἑνὸς ἄλλου Εύρωπαϊκοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, ἀλλὰ σὲ μία «σύνθεση» τῶν ὑφισταμένων συστημάτων. Ἦδη ἄρχισαν οἱ ἐγγραφές γιὰ ἑκατὸ μόνο παιδιὰ ἡλικίας 5 καὶ 6 ἐτῶν, ποὺ θὰ ἀπολαμβάνουν μιὰ πολὺγλωσση διδασκαλία, μεγάλο μέρος τῆς ὁποίας θὰ εἶναι ἀφιερωμένο στὶς Τέχνες, τὴν κουλτούρα καὶ τὸν ἀθλητισμό. Ἡ ἱδρυση τοῦ σχολείου πηγάζει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὅτι «ἡ Εὐρώπη ὡς ἐνιαῖος χῶρος θὰ ὑπάρξῃ μόνον, ὅταν τὰ παιδιὰ προετοιμασθοῦν γι' αὐτὸν μὲ τὸν κατάλληλο τρόπο» καὶ ὅλα αὐτὰ βεβαίως, ἐπειδὴ οἱ γεννῆτορες λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν «τὴν ταχεῖαν ἀνάπτυξη τῆς Εὐρωπαϊκῆς καὶ διεθνοῦς οἰκονομίας». Ὑπάρχει — λέγουν — ἀρκετὴ ζήτηση γιὰ μιὰ «Εὐρωπαϊκὴ» ἐκπαίδευση ἀπὸ μέλη ἐπιχειρηματικὰ τῆς γαλλικῆς κοινωνίας. Τέλος οἱ μαθητὲς θὰ διδάσκωνται γαλλικά, ἀγγλικά καὶ γερμανικά — αὐτὸ θεωροῦν ὡς πολὺγλωσσία.

2. Τὸ θέμα ἰδρύσεως ἐνὸς «Εὐρωπαϊκοῦ σχολείου» ἀπὸ τὴν ιδιωτικὴν πρωτοβουλία εἶναι, κατ' ἀρχήν, μιὰ ἀξιοπρόσεκτη ἐνέργεια, τὸ αἰτιολογικὸ ὅμως ὅπως καὶ τὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα (σύνθεση τῶν ὑφισταμένων συστημάτων) προκαλοῦν πολλὰ ἐρωτήματα καὶ κυρίως ἐπὶ τοῦ τρόπου ποὺ βλέπουν οἱ ἐπιχειρηματίες τὸν ρόλο τους ἐντὸς τοῦ κοινωνικοῦ εὐρύτερου Εὐρωπαϊκοῦ χώρου. Ἐμεῖς ὡς μέλη αὐτῆς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος θὰ πρέπει νὰ ἀντιληφθοῦμε τοὺς ἐπιχειρηματικοὺς σκοποὺς αὐτοῦ τοῦ ἐγχειρήματος. Ἐμεῖς, ὅμως, ἐὰν καλούμεθα ὡς περιοδικὸ νὰ ὑποδείξουμε κάποια σχετικὴ ἀνάπτυξη «ιδιωτικῆς πρωτοβουλίας», θὰ προτεῖναμε τὴν ἐπανεξέταση ὅλων τῶν ἐκπαιδευτικῶν συστημάτων, διότι ἀπὸ τὴ «σύνθεσή» τους τὸ μέχρι στιγμῆς ἀποτέλεσμα εἶναι ἀπογοητευτικὸ ἔως ἐγκληματικόν. Ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἔχουμε πνευματικὴ ἀφασία μὲ ὅλα τὰ σύνδρομα φαινόμενα τῆς βίας, τῶν ναρκωτικῶν, τῶν διαστροφῶν κ.ἄ. ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ καὶ τῆς πολιτικῆς παρανοϊκότητος τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τὴν ἄλλη. Ἐὰν μέσα σ' ἓνα τέτοιο μέλλον τῶν λαῶν σκοπεύουν νὰ ἀναπτύξουν τὴν ἐπιχειρηματικὴ τους δραστηριότητα οἱ Εὐρωπαῖοι ἐπιχειρηματίες, τότε ἂς μᾶς ποῦν τί ἐννοοῦν λέγοντας «κουλτούρα», ἂν ὅχι τὸ πνευματικὸ ἀλαλούμ, τί ἐννοοῦν λέγοντας «ἀθλητισμός», παρὰ τὴν ἐμπορικὴ ἐκμετάλλευσιν... «Ἐκ τῆς παρούσης παιδείας — ἔλεγε ὁ Ἀριστοτέλης — εἶναι πλήρως συγκεχυμένη ἡ σκέψις μας καὶ εἶναι φανερό ὅτι σὲ καμμιά ἀπόφαση δὲν καταλήξαμε. Ποιὸ ἐκ τῶν δύο πρέπει νὰ τίθεται πρὸς ἄσκησιν στοὺς νέους, τὰ πρὸς τὸν βίον χρήσιμα ἢ τὰ συντελοῦντα πρὸς τὴν ἀρετὴ ἢ τὰ περιττὰ (διότι γιὰ ὅλα ὑπάρχουν οἱ ἐπικριτὲς αὐτῶν); ὡς πρὸς δὲ τὴν ἀρετὴ, καμμιά κοινὴ συναίνεσις δὲν ὑπάρχει (ὅλοι λέγουν ὅτι τὴν τιμοῦν, ἀλλὰ διαφωνοῦν ἐπὶ τοῦ τρόπου ποὺ αὐτὴ θὰ πρέπει νὰ τεθῇ πρὸς ἄσκησιν τῶν νέων)» [Πολιτικά, Θ 133 76]. Αὐτὰ βεβαίως λέγονταν τότε ποὺ καὶ «κουλτούρα» ὑπῆρχε καὶ τέχνη ὑπῆρχε καὶ ἀθλητισμός, τὸ ἐρώτημα ὅμως ἐτίθετο, διότι, ὅπως ἔλεγε ὁ

μεγάλος αὐτὸς διανοητής, «ὁ θέλων νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν ἔρευναν περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας ὀφείλει νὰ καθορίσῃ πρὸ πάσης ἄλλης ἐνεργείας ποιά μορφή πολιτικῆς ζωῆς ἐπιλέγει. Διότι ἐὰν τοῦτο ἀγνοηθῇ, δὲν θὰ καταστῇ δυνατόν κατ' ἀνάγκην νὰ καθορισθῇ καὶ τὸ ἀριστον πολίτευμα» [Πολιτικά, Η 1323 α].

3. Ὁ «Δαυλὸς» ἀπὸ μακροῦ χρόνου προσπαθεῖ νὰ δείξῃ τὸ δρόμο γιὰ τὴν ἔναρξη ἐπιλύσεως τῶν ἀνθρώπινων προβλημάτων, γιὰ τοῦτο καὶ θεωρεῖ ὡς ἐνότητά ὄχι μόνον τὸν Εὐρωπαϊκὸν χῶρον ἀλλὰ ὁλόκληρην τὴν Γῆν. Θεωρεῖ ἀκόμη ὅτι ἡ πανάρχαια ἐλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἡ προκλασσικὴ καὶ κλασσικὴ ἐλληνικὴ γραμματεία μποροῦν νὰ προσφέρουν, πρᾶγμα ποῦ ἤδη ἔχουν κάνει καὶ ἄλλοτε, στὴν ἀνθρωπότητα τὸ μόνον μέσον γιὰ τὴν ἀπόδειξη τῶν σφαλερῶν θέσεων τῆς ἐξουσίας [αὕτῃ ἄλλωστε εἶναι καὶ ἡ αἰτία τῶν σφοδρῶν ἐπιθέσεων ποῦ δέχεται ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα, ἱστορία καὶ χῶρος ἀπὸ τοὺς πάσης μορφῆς «-ισμούς»].

Γράφουμε συνεχῶς ὅτι τὸ φαινόμενο τῆς σημερινῆς ἀπόρριψης ὑπὸ τῶν νέων, ὅλων τῶν «συστημάτων» καὶ «-ισμῶν» εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα ἀνυπαρξίας δρόμου πρὸς τὴν κατεύθυνση ἀποφυγῆς τῆς τελικῆς ὑποδούλωσής τους στὸν παραλογισμό τῶν ἀδιεξόδων, ποῦ ὁ ἐξουσιασμός ἔχει ἐπιβάλλει. Τὰ ναρκωτικά, οἱ καφετέριες, οἱ ντίσκο, τὰ ποδοσφαιρικὰ γήπεδα, ἡ βία καὶ τόσα ἄλλα δὲν δείχνουν παρὰ τὴν ἀποτυχία τῶν λαῶν στὸ νὰ προσφέρουν λύσεις. Λύσεις δὲν ἔχουν· καὶ εἶναι φυσικὸ ἐπόμενο νὰ μὴν ἔχουμε οὔτε παιδεία οὔτε πολιτικὴ. Κόμματα, δυστυχῶς, ὑπάρχουν καὶ εἶναι τόσα πολλὰ ὅσες καὶ οἱ αἱρέσεις κατὰ τὸν μεσαῖωνα· ἐκεῖνο ποῦ δὲν ὑπάρχει ἢ δὲν φαίνεται νὰ ὑπάρχει εἶναι ἡ «ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία». Αὕτῃ πρέπει νὰ θέσῃ κάποια ἀρχή, ὥστε νὰ φύγουμε ἀπ' τὴν ἄθλια περίοδο τῶν συμβιβασμῶν μεταξὺ τῶν ἐξουσιαστῶν καὶ νὰ προχωρήσουμε μεθοδικὰ στὴν κατεύθυνση τῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὰ πάσης μορφῆς δεσμὰ ποῦ τὸν ὑποβιβάζουν κάτω τοῦ κτήνους (πεῖνα, ἀρρώστια, ἀνεργία, ρύπανση, ἀγλασσία, μισαλλοδοξία κ.ἄ.). Τὸ θέμα εἶναι ἀσφαλῶς πολὺ δύσκολο καὶ ἡ στρέβλωση τοῦ ἀνθρώπου, γιὰ νὰ ἐπέλθῃ ἡ ὑποδούλωση, ἡ ὑποταγή, ἀρχίζει γιὰ τοὺς λαοὺς (χειρότερη ἐκδήλωση ὁ «τρίτος κόσμος») ἀπ' τὴν παιδεία. Εἶναι βέβαιο ὅτι, ἐὰν θέλουμε νὰ ξεκινήσῃ ὄχι ἓνα «Εὐρωπαϊκὸ σχολεῖο» πρὸς στελέχωσιν τῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος, ἀλλὰ ἓνα «Οἰκουμενικὸ σχολεῖο» πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὸν ἐξουσιασμό, τότε εἶναι ἀναγκαῖο νὰ στηριχθῇ αὐτὸ στὴν ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία καὶ νὰ ἐκπονήσῃ (ὄχι «ἐκ συνθέσεως») τὸ ἐκπαιδευτικὸ του πρόγραμμα παίρνοντας παιδιὰ τῶν 5 καὶ 6 ἐτῶν.

Υπάρχουν ἄραγε ἰδρύματα ἰδιωτικὰ ἢ ἐπιχειρηματιεῖς Ἕλληνες ποῦ θὰ ἤθελαν νὰ ἐπενδύσουν τὰ χρήματά των σὲ μιὰ τέτοια προσπάθεια; Καὶ κάτι ἀκόμη: αὐτὸ τὸ «Εὐρωπαϊκὸ σχολεῖο» τῆς γαλλικῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ ξεκινήσῃ κάποιο διάλογο, τώρα στὴν ἀρχή, μήπως ἐκ τοῦ διαλόγου βρῇ τὸν πρέποντα γιὰ τὸ μέλλον τοῦ κόσμου δρόμο; Διότι ἐκεῖνο ποῦ λείπει δὲν εἶναι τὰ στελέχη τῶν Εὐρωπαϊκῶν οἰκονομικῶν ἐπιχειρήσεων, ἀλλὰ οἱ ἀπελευθερωτιστὲς τῶν ἀνθρώπων.

Ἑρινὺς

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΩΡΓΑΝΑΣ

Νέες ένδείξεις για την προϊστορική παρουσία τῶν Ἑλλήνων στὸν Εἰρηνικό

Ὁ πλέον απόμακρος γιὰ τοὺς Ἕλληνες Ὁκεανός, ὁ Εἰρηνικός, καθὼς καὶ οἱ ἄκτεις ποὺ περιβρέχει, δηλαδὴ τῆς Ἀλάσκας, Ἰαπωνίας, Κορέας, Κίνας, Φορμόζας, Ἰνδοκίνας, Ἰνδονησίας, Αὐστραλίας, Νοτίου, Κεντρικῆς καὶ Βορείου Ἀμερικῆς, καθὼς καὶ τὰ τρία κύρια νησιωτικὰ συμπλέγματα ποὺ ἀποτελοῦν τὶς λεγόμενες συστάδες νήσων τῆς Πολυνησίας, Μελανησίας καὶ Μικρονησίας πρὸ ὀλίγων ἐτῶν κανεῖς δὲν θὰ ὑπωπτεύετο, ὅτι ἔστω καὶ μεμονωμένα καὶ κατ' ἐξαίρεσιν θὰ ἦσαν γνωστὰ εἰς τοὺς Ἕλληνες καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους. Χάρης ὅμως εἰς τὴν ἀναστροφή μὲ τὰ ἀρχαιοελληνικὰ κείμενα κατέστη δυνατόν κατὰ τρόπο συγκροτημένο νὰ πλησιάσωμε τὴν ἀλήθειαν γι' αὐτοὺς τοὺς μακρυνοὺς καὶ ἀπρόσιτους γιὰ τοὺς πολλοὺς τόπους. Αὐτοὶ ὅχι μόνον ἦσαν γνωστοὶ εἰς τοὺς Ἕλληνες κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους, ἀλλὰ (χάρης στὰ ἄφθονα καὶ ποικίλα στοιχεῖα ποὺ ἔχομε εἰς χεῖρας μας) εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ διακηρύξουμε, ὅτι εἶχαν τέτοια ἐπαφή μὲ τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμό, ὥστε νὰ υφίσταται μέχρι σήμερα ἐπίδρασι τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ σὲ πολλὰ καὶ προσαρμογὴ, ὅπως κατεδείχθη σὲ προηγούμενα ἄρθρα μας ἐνδεικτικῶς ὅλως (βλ. «Δαυλόν», τόμος τοῦ 1988 καὶ τεύχη τοῦ 1989).

Εἶναι ἀλήθες ὅτι σκοπιμότητες καὶ σχέδια «μακρᾶς πνοῆς» μὲ σύστημα κατεκάλυψαν ἐπὶ δύο τουλάχιστον χιλιετίες τὴν ἀλήθειαν, διέστρεψαν τὴν ἱστορίαν καὶ ἐπέφεραν ὀπισθοδρόμησιν στὴν ἀνθρωπότητα. Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ ἄρχισαν νὰ ψαύω τὴν ἀλήθειαν (καὶ κυρίως μετὰ τὴν πρόσφατη δεκαπενθήμερη ἐρευνητικὴ ἐπίσκεψή μου στὴν Αὐστραλίαν τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1988) διεπίστωναν ὅτι σὲ οἰαδήποτε ἐκδήλωσι, σὲ οἰονδήποτε τόπον, μὲ οἰονδήποτε τρόπο, εἴτε ἀκροώμενος ξένων γλωσσῶν, εἴτε ἐνημερούμενος σὲ ἀρχαιολογικὰ ἀνακαλύψεις ἢ σὲ ἀνέλκυσιν παλαιῶν ναυαγίων εἴτε σὲ ἀνεύρεσιν χαμένων πολιτισμῶν καὶ φυλῶν, τάφων ἢ κτισμάτων εἴτε σὲ ἐπιστημονικὰ ἀνακαλύψεις, παντοῦ διεφαίνετο ἑλληνικότης.

Ὁ μαῖανδρος, ἡ διπλὴ σπεῖρα καὶ τὸ «κύμα» δὲν ἀποτελοῦν ἀπλᾶ ἑλληνικὰ διακοσμητικά, ἀλλὰ εἶναι σύμβολα τοῦ αἰωνίου-ἀτέρμονος. Τὸ ἀτέρμον συμβολίζει τὸ ἄπειρον, τὸ ἄπειρον συμβολίζει τὸ θεῖον, ἄρα εἶναι σύμβολα τῆς θεότητος. Οἱ ἀποδείξεις ἔρχονται «νομοτελειακά». Στὴν ταινίαν ποὺ περιγράφει τὴν ἐποποιίαν τῶν τεσσάρων ἐρευνητῶν γιὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς δομῆς τοῦ D.N.A., ἡτοι τῶν Rosalind Franklin, Morris Wilkins, James Watson καὶ Francis Crick, ὁ 23χρονος J. Watson, ἡδὴ διδάκτωρ τὸ 1952, συναντᾷ τὸν M. Wilkins σὲ ἐπιστημονικὸ συνέδριον στὴ Νεάπολιν τῆς Ἰταλίας καὶ μὲ τὴ βοήθειαν τῶν φωτογραφιῶν τῶν κρυστάλλων τοῦ D.N.A. τῆς R. Franklin οἱ Watson καὶ Crick ἐπιτυγχάνουν νὰ δώσουν σὲ μοντέλλον τὴ δομὴν τῆς ζωῆς, «τὸν κρυμμένο θησαυρό», «τὸ μυστικὸ τοῦ γονιδίου», ὅπου παρουσιάζονται δύο ἄλυ-

Ἰθαγενὴς τοῦ Μπαντοῦ παίζοντας ὀκλαδὸν σύριγγα.

Ὁ Θεὸς Πᾶν παίζοντας ὀκλαδὸν τῇ σύριγγά του.

Εἰδώλιο τῆς Χαβάης με ὁμηρικὴ περικεφαλαία.

σίδες — δεξιόστροφη καὶ ἀριστερόστροφη — σὲ ἐλικοειδῆ μορφή (σπειροειδῆ-διπλῇ σπεῖρα!), σὲ «ἁρμονικὴ δομή», καὶ ἀναφωνοῦν: «Εἶναι ὥραϊο, πολὺ ἀπλό, πολὺ ἀληθές». Τὸ 1953 ἡ ἐπιστήμη ἀνεκάλυψε ὅτι ἡ δομὴ τῆς ζωῆς, τὸ D.N.A., ἔχει τὸ σχῆμα τῆς διπλῆς σπεῖρας, ἀρχεγόνου ἐλληνικοῦ συμ-

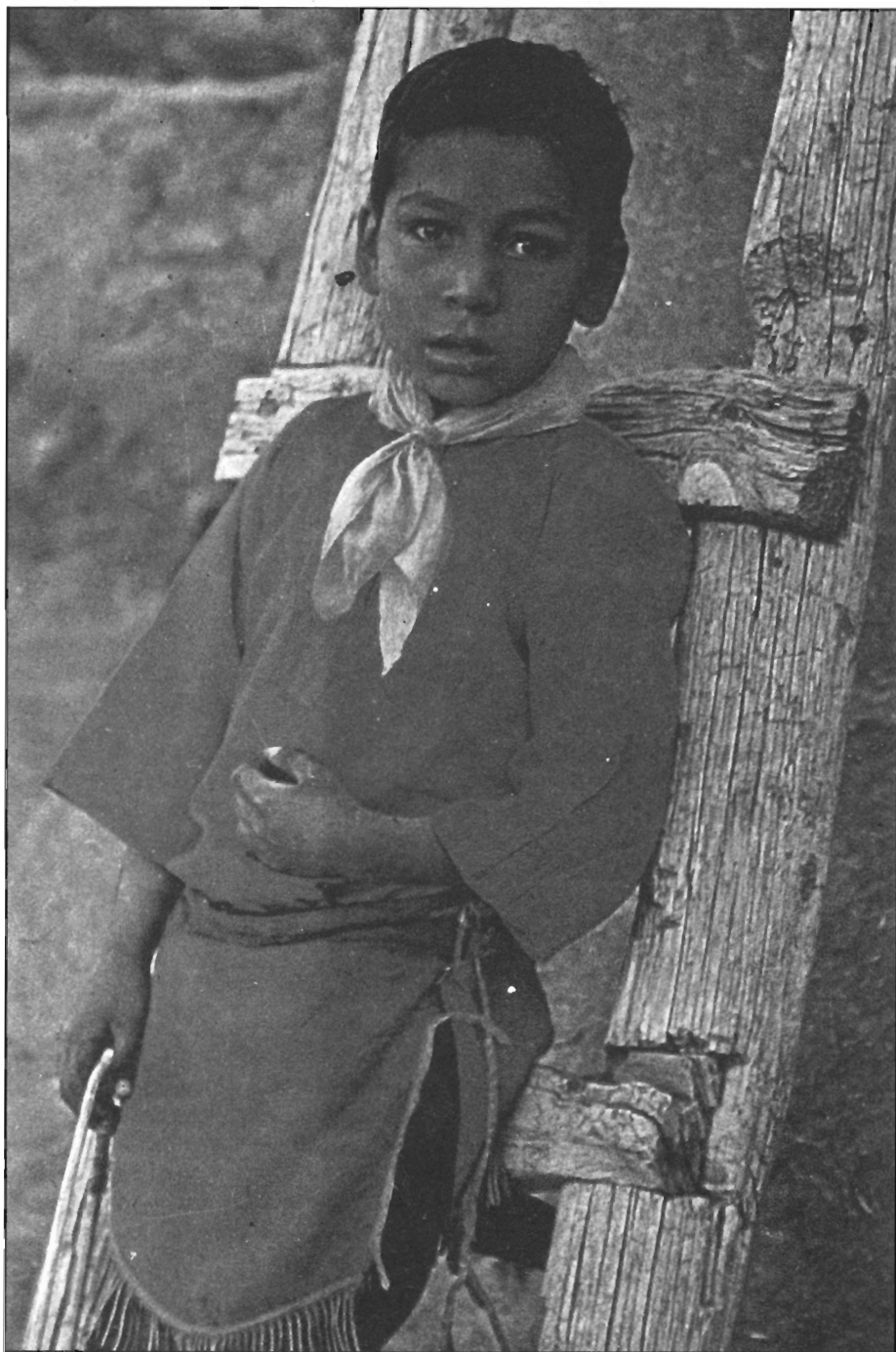
βόλου τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θεοῦ, καὶ τῆς ἱερᾶς τετρακτύος, δεξιόστροφης καὶ ἀριστερόστροφης — ἀρχαίων ἐλληνικῶν συμβόλων — πού κατακλύζουν τὸν Εἰρηνικὸ Ὠκεανό.

Τῆς προϊστορικῆς ἐλληνικῆς παρουσίας παντοῦ στὸν Εἰρηνικὸ ἀνεξίτηλα ἵχνη ὑπάρχουν, μέχρι σήμερα, ὅπως ἀποδεικνύει ἡ παρατιθέμενη φωτογραφία τοῦ ἰθαγενοῦς τῆς βορειότερης νήσου τῆς Αὐστραλίας Badu, πάνω ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριο Γιόρκ (Cape York), εἰλημμένη ἀπὸ τὴ σελίδα 179 τοῦ ἐνὸς ἀπὸ τὰ 29 βιβλία τοῦ Ἰρλανδοῦ συγγραφέως καὶ ναυτικοῦ Ion Idriess, ἐκδόσεως 1950, «*Ὁ λευκὸς ἄγριος τοῦ Badu*», πού παίζει ὁ κλαδὸν τῆ σύριγγα τοῦ Πανός. Καὶ ἀντιπαραθέτομε ἀνάγλυφο τοῦ θεοῦ Πανός ἀπὸ τὸ σπηλαιόμορφο ἀνάκτορο τοῦ Ἀγαθήμερου, πού βρίσκεται στὸ Νυμφαῖο Πεντέλης (σελ. 114 τεύχους I «Δελτίου Ἑλληνικῆς Σπηλαιολογικῆς Ἑταιρίας», 1950), ὅπου ὁ Πᾶν παίζει στὴν ἴδια στάσι 2.500 χρόνια πρὶν τὴν ἴδια ἐλληνικὴ σύριγγα.

Στὴ Χαβάη διεσώθη ἀπὸ τὴν παράδοσι τῶν ἰθαγενῶν ἡ μορφή τῆς ἐλληνικῆς περικεφαλαίας, πού βεβαίως εἶναι χαρακτηριστικὴ καὶ δὲν μοιάζει μὲ τὶς περικεφαλαῖες ἄλλων λαῶν. Σχετικῶς στὸ προηγούμενο ἄρθρο μας («Δαυλός», τεύχος 87) παραθέσαμε τὴν προσωπογραφία ἐνὸς πρίγκηπα τῆς Χαβάης μὲ ἐλληνικὴ περικεφαλαία, πού δὲν μπορείς νὰ τὸν διακρίνης ἀπὸ τὶς ἀνάλογες μορφές ἀρχαιοελλήνων πολεμιστῶν, ὡς διεσώθησαν στὰ ἀγάλματα καὶ ἀγγεῖα. Τώρα παραθέτουμε μία εἰκόνα ἀπὸ τὴ Χαβάη, πού πιθανῶς σκοπὸν εἶχε νὰ ἐμπνέη φόβο, σκαλισμένη σὲ ἐλαφρὸ ξύλο καὶ βαμμένη μὲ τᾶπα, πού ἀποτελεῖ πανομοιότυπο ἐλληνικῆς περικεφαλαίας καὶ εὐρίσκεται σήμερα στὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο. (Ἑλήφθη ἀπὸ τὴν «*Oceanic Mythology*» τῆς Roslyn Poignant, σελ. 52).

Στὶς ἀκτὲς τῆς δυτικῆς Βορείου Ἀμερικῆς καὶ ἐνδότερον ὑπάρχει ἡ φυλὴ τῶν Ἰνδιάνων Pueblos, πού διεδέχθησαν τοὺς ἀποκαλούμενους ἀπὸ τοὺς ἀρχαιολόγους cliff dwellers (κατοίκους τῶν βράχων), πού ἔκτιζαν τοὺς οἰκισμοὺς τοὺς σὲ ὀρεῖνὰ ἐδάφη, ὅπως τὰ ἐλληνικὰ χωριά. Παραθέτω τὴ φωτογραφία ἐνὸς Ἰνδιάνου Πουέμπλο μὲ ἐμφανῶς εὐρωπαϊκὰ (ἐλληνικὰ) χαρακτηριστικά, ὡς ἐπίσης καὶ μιᾶς αἰωνοβίου 107 ἐτιδος Πουέμπλο, πού θυμίζει τὶς ἐλληνίδες αἰωνόβιες τῆς ἐπαρχίας.

Στὴ δυτικὴ Βόρειο Ἀμερικὴ ἐπίσης εἶναι καὶ ἡ γνωστὴ φυλὴ τῶν Ἰνδιάνων Navahos (*navaho*= ναυαγὸς προφανῶς), πού κατάπληξι προκαλοῦν τὰ περίφημα σχέδιά τους ἐπὶ τῆς ἄμμου, πολλὰ τῶν ὁποίων ἔχουν διασωθῇ σὲ μουσεῖα καὶ δημοσιευθῇ. Παραθέτω τὸ ἀποκαλούμενο «*Τραγούδι τῶν Ἀνέμων*», ὅπου εἰκονίζεται ἓνας μαῦρος σταυρὸς· δεξιὰ κάθε πλευρᾶς τοῦ ὑπάρχει ἀνὰ μία μορφή, πού ἀντιπροσωπεύει τὸν ἀντίστοιχο ἄνεμο. Ἡ σκηνὴ εἶναι στὰ βουνά, μὲ τοὺς ἀνέμους φέροντας στὴν δεξιὰ κεραυνὸ καὶ στὴν ἀριστερὰ (καὶ τὴν κεφαλὴ) κουδούνια βροχῆς. Τὰ κοῖλα σχήματα πάνω ἀπὸ τὴν κεφαλὴ πού εἶναι προστατευτικὰ οὐράνια τόξα. Ὁ περιβάλλων σχεδὸν κύκλος, πού ἀρχίζει ἀπὸ τὴν κεφαλὴ, τὰ χέρια καὶ καταλήγει στὴ μέση καὶ τὰ πόδια, ὑποκαθιστᾷ τὸν οὐροβόρο ὄφι, τὸν ὅφι τῶν ἐλληνικῶν μυστηρίων καὶ περικλείει προστατευτικὰ τὴν παράστασι. Ὁ σταυρὸς μὲ τὰ σώματα τῶν ἀνέμων σχηματίζει τὴν ἱερὰ τετρακτύν, τὴν ἀριστερόστροφη, τὰ δὲ χέρια τῶν ἀνέμων εἶναι ἀνυψωμένα σὲ γνωστὴ ἐλληνικὴ στάσι τῶν μυστηρίων τελεουργικῇ. Σημειωτέον, ὅτι ἡ εἰκὼν εἶναι ἐγχρωμῇ, ἡ πρώτη μορφή ἐξ ἀριστερῶν, πού ἔχει τὴν κεφαλὴ, ἄνω εἶναι μαύρη, ἡ ἐπομένη πρὸς τὰ

Νεαρὸς Πουνέμπλο μὲ καθαρῶς ἐλληνικὰ χαρακτηριστικά.

107έτις γυναίκα Πουέμπλο, πανόμοια με Έλληνίδα γραία.

δεξιά γκρι μπλέ, ή με την κεφαλή κάτω λευκή και ή 4η κίτρινη. (Την εικόνα πήρα από την έγκυκλοπαίδεια “*The World of Man*”, τόμος 11, Βόρειος Ἀμερική, σελ. 91).

Περίφημος είναι και ό άποκαλούμενος «*Χορός του Ἀετού*», παραδοσιακός χορός τών Ἰνδιάνων Πουέμπλος, πού φωτογραφία του παρατίθεται στο έξώφυλλο του τεύχους αὐτοῦ τοῦ «*Δαυλοῦ*» εἰλημμένη ἀπό τόν τόμο 11 τοῦ “*The World of Man/ North America*” σελ. 85. Παρουσιάζει ἕναν Ἰνδιάνο πατέρα με φτερά αετοῦ καί τὸ νεαρό του υἱό ἐπίσης με φτερά αετοῦ· στήν κορδέλλα πού κρατᾶ τὸ πτερό τοῦ αετοῦ στήν κεφαλή του ἔχει εἰκόνες αετῶν καί διπλοῦν πέλεκυ· ἀντιστοιχῶς δὲ στήν κορδέλλα τοῦ πατέρα ἔχει τὸν ἥλιο, καί διδάσκει ὁ μεγάλος

(«Δαίδαλος») τὸν μικρὸ («Ἴκαρο») πῶς νὰ πετᾷ! Εἶναι ἐμφανὲς ἡ ταυτότης μετὰ τὴν ἱστορίαν τῆς πτήσεως Δαϊδάλου καὶ Ἰκάρου... Ἡ μελέτη μάλιστα τῶν μύθων καὶ τῆς θεολογίας τοὺς εὐρίσκει ταυτότητες μετὰ τὴν ἑλληνικὴν θεογονίαν. Στὴν ἐγκυκλοπαίδεια *“Man, Myth and Magic”*, τεύχος 82 σελ. 2299-2304, ἀναγράφεται ὅτι μεταξὺ τῶν θεῶν τῶν Ἰνδιάνων Πουέμπλος εἶναι ὁ Πατέρας Ἡλίου (Ἡλίου-Ἑκατος-Ἀπόλλων-Ζεὺς), ἡ Μητέρα Σελήνη (Ἑκάτη-Ἀρτεμις), οἱ Δίδυμοι Ἡρῶες (Διόσκουροι Κάστωρ-Πολυδεύκης) κλπ.

Ἡ ἀπειρα ἐπίσης εἶναι τὰ δείγματα τῆς ἑλληνικῆς ἐπιδράσεως καὶ παρουσίας ἀπὸ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους στὴν Κεντρικὴ καὶ Νότιο Ἀμερικὴ, στὶς ἀκτὲς ὅπου ἀνθίσαν οἱ πολιτισμοὶ τῶν Ἀζτέκων, Τολτέκων, Μάγιας καὶ Ἰνκας. Οἱ ἀποδείξεις πού κατέχομε καὶ καθημερινῶς συσσωρεύονται καὶ πολλαπλασιάζονται, σὲ προσεχὲς ἄρθρο μας θὰ συμπληρώσουν μερικῶς τὸ διαγραφόμενο σιγὰ σιγὰ «ἑλληνικὸ μωσαϊκὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ» καὶ τοῦ μεγάλου πολιτισμοῦ πού ἀνεπτύχθη σὲ χώρες του, μετὰ τὴν ζεῖδα τῶν Ἑλλήνων ἐπίδρασι ἀπὸ τοὺς προϊστορικοὺς ἀκόμη χρόνους.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ ΜΠΕΝΑΡΔΗΣ

Λάλον Ὑδωρ

Κι' εἶπαν λοιπόν: «ἀπέσβετο τὸ λάλον ὕδωρ», πάει,
καὶ χάθηκε κι' ὁ ἦχος τοῦ ὁ γλυκὸς παντοτεινά.
Εἶπαν, πῶς τὴ «λαλέουσα» πηγὴ νὰ τραγουδάη
κανεὶς στὸ μέλλον δὲν θὰ ἰδῇ καὶ δὲ θ' ἀκούσῃ πιά.

Εἶπαν: ὁ Φοῖβος χάθηκε, δὲν ἔχει πιά καλύβη,
μαράθηκε τῆς δάφνης τοῦ τὸ φύλλο τὸ στερνό...
Καὶ χάθηκαν οἱ μισοὶ, πού ἡ σκοτεινιά τοὺς κρύβει,
αὐτοί, πού δὲν τοὺς ἄγγιξε τὸ φῶς τὸ ἀληθινό.

Μὰ κάποιες ὥρες μυστικές, ὥρες πού ἀργοσιμῶναι
τὸ μάγο Φῶς τὸ θεϊκὸ καὶ λούζει τὴν ψυχὴ,
γλυκὸς ἀπλώνεται ὁ ἀχὸς κάποιας πηγῆς· μὰ μόνη
νὰ τὸν ἀκούσῃ ἡ ὕπαρξι μπορεῖ ἡ καθαρὴ.

Καὶ μεῖς, πιστοί, προσμένουμε, προσμένουμε τὴν Ὠρὰ
πού θ' ἀναβλύσῃ ζωντανὸ καὶ πάλι στὶς καρδιές
τὸ «λάλον ὕδωρ» πάνδροσο, καθάριό καὶ στὴ χώρα
τοῦ Φοίβου θὰ φανῇ ξανά ἡ δάφνη στὶς ἐρμιές.

Σ.Γ.Γ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΣ

«Δημοτική»: Πόττειον κακόν:

“Όταν ή καθολική σύγχυσις απομειώνει τή γλώσσα στήν κατά τήν ποσότητα ἐπάρκειαν καί στήν κατά τήν ποιότητα πληρότητά της.

(6η συνέχεια — τελευταία)

᾽Αποδεικτικῆς μοναδικῆς ἐγκυρότητος ἐκφράσεις καί λέξεις πού πλαστοουργεῖ ἡ ἐπαναθέτει σέ κυκλοφορία ὁ κ. ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΙΟΡΗΣ:

᾽Εκφράσεις — δειγματοληπτικά, λέμε:

χαμηλή του συνθήκη
χρηματιστήριο λέξεων
ξενόπληκτοι καινοθῆρες
πρωτογονισμού ἐπιτηδευμένου
ἐκτελωνισμένους πανεπιστημιακούς
ἐτοιμοπαράδοτων ιδεῶν
γλωσσικά μονοσύστατη ἐκδοχή
δικαίωμα στήν ἀγραμματωσύνη (!)
λιπαροῦ λαϊκισμού
ὑστατο ἄλλοθι τῆς ἀκαρπίας
γραικυλικῶς καί γελοιोटρόπως
ρεμπετόφρονος ἑλληνικότητος (!)
ρακοσυλλέκτες ξένων ιδεολογικῶν ἀπο-
φοριῶν
τερατουργοῦν γλωσσικόν ντερμπεντε-
ρισμόν (!)
νά τήν πλήξει μέ ἀμνησίαν ἱστορική...

ἀναμοχλεύει βαθύρριζα
σκοπιμότητες ἐπείσακτες
διανοούμενοι πατατολογοῦντες
χρησιμοθηρικό ἐξορθολογισμό
δημιουργική αὐτενέργεια
γλώσσα ποτημένη κ' ἐλλειμματική
οἶονεῖ κουτσαβάκιου ιδιώματος
ιδεολογία ρεμπτομαγκιάς (!)
κοσμοπολίτικης παρδαλογένειας
παραφεστιβαλικῆς πανίδος
πανσπερμιακές προφορές
συνεχῆς διάγνωσι
ἡ φολκλορικὴ ρεμπετοφροσύ-
νη τῶν πάντων (!)
σκυβαλοκρατικό πολιτισμό ζυμώ-
δους μαζοποίησεως
ένος ἀνεύρετου λαοῦ

Καί πῶς νά μὴ ζηλεύεις ἐδῶ τὴν ἀπόδειξι τῆς σερνικάδας τοῦ κ. Καλιόρη — τῆς γονιμοποιητικῆς του ἱκανότητος! Γιατὶ ποῖος εἶν' αὐτὸς ὁ λαὸς πού, δῆθεν, λέει... «ἀφουγκραστὲς κι ἀφουγκράστριες», γιατί, κ. Τρίτση, δὲν ντρέπεστε νά λέ-
τε... «πρέπει ν' ἀφουγκραστοῦμε»; Τί σὲ διαβιβρώσκει, ἔρμη καὶ σκότεινη Ψω-
ροκώσταινα;

Καὶ νά ᾽ταν μόνο αὐτό...

— ᾽Υπάρχει καὶ χειρότερο;

— Χοῦμ...

Τί φίνα πού... ἀφέθηκες κ' ἐνδίδεις
κ' ἐλέω τοῦ μονάρχου Ἀρταξέρξου

βολεύθηκες με σατραπείες καὶ τέτοια
 κι ἄφησες τὰ λοιπὰ γιὰ τὰ κορόιδα:
 στεφάνους, δήμους, ἀνεκτίμητα «εὖγε»
 — αὐτὰ τὰ πράγματα ποὺ δὲν τὰ θέλεις,
 αὐτὰ τὰ πράγματα ποὺ ὄμφακές εἰσι.
 Τί φῖνα ποὺ δὲν εἶσαι καμωμένος¹.

Ὁ ἀναγνώστης τοῦ «Δαυλοῦ» ὑποψιάσθηκε ἤδη τὸν προμηθεῖσμό τοῦ κ. Καλιόρη — με τὸ ἀπόσπασμα τῆς περίφημης, τῆς φοβερῆς «Εἰσαγωγῆς» του, ὅπως τὴν εἶδαμε στὸ «Δαυλὸν»/71. Ἦδη βλέπει ὀλοκάθαρα καὶ «συντριπτικὰ» τὰ χάλια τῶν περὶ τίς Φιλοσοφικὲς διαγκωνιζομένων «ἀνηψουδίων» (αὐτῶν με τὸν θεῖο στὰ Μοθωκόρωνα...). Δὲν ὑπερβάλλουμε σὲ τίποτε ἰσχυριζόμενοι πὼς ὁ κ. Καλιόρης εἰσάγει νέους τρόπους σκέψης στὴν Ἑλληνικὴ διανόησι, καινούργια ἐκφραστικὰ μέσα — λόγον «τελεία καὶ παῦλα» κι ἀδάμαντα καὶ μπριλλάντι (ἂν ἔχετε κάτι ἀνάλογο, κύριοι Μαρωνῖτες, Βῶροι, Βουγιούκες, ὀρίστε, θὰ τὸ δημοσιεύσουμε με τὰ μεγαλύτερα στοιχεῖα)... Μὰ φυσικὰ ἔχουμε πολλὰ ἀκόμα — δη̑τε:

Λέξεις (τοῦ κ. Καλιόρη πάντα, μετρά̑τε οἱ φασουλῆδες):

αὐτάγγελη αὐτοκατάφασι ἐπέισακτες ἀγροικοκουλτούρας αὐτοδέσποτη βαρβαρογλωσσία αὐτοτέλεστη ἰδιοπροσωπίας ἐννοημάτων αὐτοσήμαντη βιοτροπία ψευτολαϊκότροπο χυδαιοπρεπῶς μόνογενετικότητα παρασημαίνονται ξενοτροπίες ἐκκίνησι γελοιοπρεπῶς παράζευξι χαζοπρεπὲς παρενδυτικὸς ξενόμεικτη ἀπορρυθμίζει εὐένδοτο ἐτερόγλωσσες πατατολογοῦντες ἐλιτιστὲς συμπαντοστρεφεῖς γαιόφρονες οὐρανόφρονες λατινογραμμένοι ἀριστερόφρονες δεξιόφρονες ἐναντιόφρονες ἐπιδηλῶνουν ἐτοιμόσβεστες ἀλλεπαλληλίες ξενόπλεκτου περεγρινισμοὺς δισήμαντης παράζευκτοι ἐκκοινωνισμός (ἀντὶ «κοινωνικοποίησι τῆς προσωπικότητός του» — Β. ΦΙΛΙΑ, Β' τεῦχος Κοινωνιολογίας τῆς Γ' Λυκείου, Δ' Δέσμη, 1982) ἐτερόσημη ἐτεροσήμαντη ψευδόφιλες ὕβριδιες λεξιπενία ἀνορθόεπια ἀποχύμωσι λογιφοβία πλημμυρηδὸν ψυχασφαλιστικὸ ἀντιμετάθεσι Λαϊκοφροσύνης ἐκκινήθουν ρεμπετομαγκιάς λαϊκότροπης (ἐπὶ τὸ) ἀγροτορεμπετικότερον

— αὐτὰ πῶς νὰ σᾶς τὰ δώσει ἡ σατραπεῖα, κ. Κριαρᾶ²;

...

Παραπέμποντες στὴν ἐκρηκτικὴ «Εἰσαγωγή» τοῦ κ. Γ. Καλιόρη («Ὁ γλωσσικὸς ἀφελληνισμός — Πέραν τοῦ μισοξενισμοῦ καὶ τῆς ὑποτέλειας»), ἐλάχιστον μέρος τῆς ὁποίας παραθέσαμε γιὰ νὰ κοινωνήσῃ ὁ ἀναγνώστης τὸ πιὸ ἀποστομωτικὸ «ἐπιχείρημα» εἰς κατάδειξιν ἀναξιότητος τῆς νῦν «στρατηγικῆς» γιὰ τὴ γλῶσσα (φυσικὰ τῶν «ἐν τοῖς πράγματι» — «Δαυλός», τεῦχος 71), ἀντιγράφουμε ἤδη (δειγματοληπτικὰ) μερικὰ ἀποσπάσματα — ὅσα μᾶς ἐπιτρέπει ὁ χώρος. [Ἄς προσέξουν οἱ νέοι λογοτέχνες, ποὺ παραπονοῦνται πὼς «κανεῖς δὲν προσέχει τὸ ἔργο τους»: Τοῦτο τὸ περιοδικὸ γιὰ τίς ἑκατὸ μικρὲς σελίδες τοῦ κ. Καλιόρη διέθεσε... **πενήντα μεγάλες πυκνοστοιχειοθετημένες δικές του σελίδες!** Κι αὐτὸ **χωρὶς οὔτε ὑποψίαν** δεσμοῦ, φιλίας, γνωριμίας — οὔτε κατ' ὄψιν... Ἄς σημειωθοῦν αὐτὰ ἀπ' τοὺς νέους, ἃς παραδειγματίζονται κι ἃς κατανοοῦν τὴν ἰε-

ρότητα αὐτῆς τῆς «διακονίας», αὐτῆς τῆς προσφορᾶς — κυρίως ἀπ' τὴν πλευρὰ τῆς (σχεδόν... «ἀνεξήγητης» ἀνιδιοτέλειας, προσήλωσης κ' ἐμμονῆς σὲ **ναυαγισμένες Ἀρχές**) ἐκδοσης...]. Κοντὰ σ' αὐτά, βεβαιώνοντας κάθε κείμενο τοῦ κ. Καλιόρη διαμάντι μοναδικό κι ἀξετίμητο, θὰ πρόσθετα — γιὰ ὅσους μποροῦν ἀκόμα νὰ ἐνδιαφέρονται γιὰ ὅ,τι **δὲν εἶναι** Νταλάρας, Ἀλεξίου, Μαρινέλλα, καλοπέρασι καὶ «φοῦρνος μὴ καπνίσει γιὰ τοὺς ἄλλους»: εἶναι μεγάλη ἀτυχία νὰ **μὴ κοινωνοῦν τέτοιο λόγον!** Κ' εἶναι ἄτιμη σκοτεινότης, κ' εἶναι συφοριασμένη αὐτοκαταδίκη νὰ φθάνουν στὴν ὁθόνη τῶν Ἑλλήνων «ινδάλματα», «ἥρωες», ἀτέλειωτοι ἡθοποιοὶ καὶ ἡθοποιές (γιὰ νὰ **ἐπιλέξουν**, ἂν ὁ Παπαφλέσσας σκοτώθηκε στὸ Σαραντάπορο ἢ στὸ... Μπιζάνι!) καὶ οἱ... αὐνανισμοὶ τοῦ κ. Ρίτσου, μὰ ποτέ, ποτέ κουβέντες σὰν αὐτὲς ποὺ ἀκολουθοῦν ἴδια τώρα:

«Ἀπ' αὐτὴ λοιπὸν τὴ νοοτροπία τοῦ ἀνόμοιου ποὺ πασχίζει νὰ γίνεῖ ὁμοιο πρὸς ἓνα ἐξωτερικό (...) πηγάζει καὶ ἡ ψυχολογία τῆς μειονεξίας καὶ περιφερειακότητος -- ἢ, ἀντίθετα, τῆς πτωχαλαζονείας -- ποὺ σήμερα χαρακτηρίζει τὴ σύνολη φυσιογνωμία τῆς πολιτιστικῆς μας ζωῆς, ὅπου σὲ κλίμα ἀνέστιου κοσμοπολιτισμοῦ μεσουρανοῦν ἡ **νεοπλουτιστικὴ ξενομανία τῶν δημοσιογράφων**, (...) ὁ ἀκατέργαστος μεταπρατισμὸς τῶν διανοομένων καὶ ἡ φολκλορικὴ ρεμπετοφροσύνη τῶν πάντων...».

«... Πρόκειται γιὰ τὸν βαθμιαῖο γλωσσικὸ ἀφελληνισμό τῶν ἐλληνικῶν καὶ τῶν ἤδη ἐξελληνισμένων καὶ γιὰ τὸν συστηματικὸ πλέον μὴ ἐξελληνισμό τῶν νεοεισαγομένων, μὲ πρωτεργάτες ραδιόφωνο καὶ τηλεόρασι (...): ἄλλοτε-ἀπὸ πλέγμα ἐθνικῆς μειονεξίας, ποὺ κάνει ὥστε ἡ ξένη λέξι, ἡ ξένη προσφορὰ καὶ ἡ ξένη γραφὴ νὰ παρασημαίνονται ψυχολογικὰ ἀπὸ τὴν ἴδια τους τὴν προέλευσι καὶ νὰ χαρίζουν **μεγαλύτερη περιωπὴ στὸν χρήστη** καὶ **ἀξιοπιστία** στὰ προϊόντα του» (...) ἄλλοτε ἀπὸ ματαιόδοξη διάθεσι πρὸς **ἐπίδειξι γλωσσομαθείας** (...) καὶ θεωροῦν πρέπον νὰ διανθίζουν τὴ γλῶσσα τους γελοιοπρεπῶς καὶ μὲ ποικίλους ξενισμούς...».

«Ἡ σύγχρονη δημοτικὴ, ὑπονομευμένη ἀφ' ἑνὸς ἀπὸ τὴν τυφλὰ ἐκσυγχρονιστικὴ ἰδεολογία μὲ τὴν ὁποία θέλει νὰ συνυφαίνεται, καὶ ἡ ὁποία τῆς ἐπιβάλλει ἐξωγενεῖς τρόπους καὶ ρυθμοὺς ποὺ τὴ διαρρηγνύουν ἐσωτερικὰ συντονίζοντάς τὴν μὲ βηματοδότες ἐξουθενωτικούς· στερημένη ἀφ' ἑτέρου ἀπ' τὸ δυναμικὸ ἔρεισμα τῆς **λόγιας συνιστώσας, ἐναντίον τῆς ὁποίας στρέφει ἀποκλειστικὰ** ὅση ἀφομοιωτικὴ δύναμι τῆς ἔχει ἀπομεινεί· καὶ ἐπωμιζόμενη τὸ ἀδύνατον ἔργο νὰ ἐκφράσει αὐτοδύναμα τὸ ὅλον ὄντας **μονάχα ὑποσύνολό του** — ἀναγκάζεται, γιὰ νὰ καλύψει τὴν ἀνεπάρκειά της, νὰ ἐκλιπαρεῖ ξένες γλῶσσες τῶν ὁποίων στοιχεῖα μεταφυτεύει πλέον ἀνεξέλεγκτα καὶ ἀθρόα (...)» — **γιὰ δεῖγμα φθάνουν αὐτά**, ἃς τὰ ἰδοῦν οἱ φωστῆρες τοῦ Ἀριστοτελείου, ἃς τὰ παραβάλουν μὲ τὰ βουαβατικά τους ψελλίσματα (τ' αὐγὰ ποὺ πρέπει νὰ τὰ λέμε ἀβγά...), δώσαμε στὸν μελετητὴ τίς τάγιες καὶ τ' ἀναστήματα ποὺ ἔχει ἀνάγκη ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ξεκουμπίδια...

...

Ἦδη, περνώντας σὲ μιὰ γρήγορη περιληπτικὴν ἐκθεσι ὅλου τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Καλιόρη, ἰσχυρίζομαι πῶς, σ' ὅ,τι ἀφορᾷ στὴ γλῶσσα, μόνον ἀνάλογον ἔχει ἀνάγκη ὁ Ἑλληνικὸς λαός...

«Α΄ Περιδιάβασι στην περιπτωσιολογία»

Ἀποσπάσματα καὶ (δικά μας — συντομευτικά) σχόλια

Ἀφήνοντας τὴν Εἰσαγωγὴ καὶ μπαίνοντας στὸ κυρίως κείμενο, σημειώνουμε πὼς ὁ συγγραφεὺς τιτλοφορεῖ κατατοπιστικὰ τὰ κατὰ τομέα μέρη τῆς ἐργασίας. Ἔτσι, σ' ὅ,τι ἀφορᾷ στὸ πρῶτο μέρος (ὡς ὁ τίτλος ἐδῶ), ὁ κ. Καλιόρης τὸ ἀρχιτεκτονεῖ μὲ σαφήνεια, ὅπως μαρτυρεῖ μιὰ σειρὰ ὑποτίτλων ἀπόλυτα δηλωτικῶν τοῦ ἐξεταζομένου ἐκάστοτε ἀντικειμένου — πολὺ ἀποσπασματικά, ὡς ἐξῆς:

«Α. Ἀβασάνιστη λεξιλογικὴ δανειοληψία

α. Θετικά: ἀπώλεια κεκτημένων, δηλαδὴ ἀφελληνισμός μὲ ἀδικαιολόγητη ἐκκίνησι τῆς ἐλληνικῆς λέξης ἀπὸ τὴν ξένη: *ρέφερυ* (ὄχι *ρέφερης*), *κλάμπ*, *κουλουάρ*, *πρέσινγκ*, *σπριντάρω*, *κομπέρ* τοῦ *σόου*, *βιτρώ*, *καρτούν*, *μπρέκφαστ*, *ριπλέι*, *P.L.O.* (ἀντὶ *O.A.P.*), *μπήτς* (ἐξ οὗ καὶ τὸ *χαζοπρεπὲς Γερακίνα-Μπήτς* — λέγει ὁ κ. Καλιόρης), *σέτ*, *σπηκάζ*, *πρὲς ρούμ*, *κάνω μπούγκικ* (κλείνω θέσι!), *κάστ...*

β. Ἀποθετικά: *μὴ ἐξελληνισμός τῶν νέων ξενόγλωσσων λέξεων...*

Ἐδῶ προφανῶς, γιὰ νὰ γίνη ἡ δημοτικὴ... ἀπλῇ (πιὸ προσιτὴ στὸ λαό, στὸν μὴ εὐμοιρήσαντα παιδείας, καλὴ), ἐξωπετιῶνται μὲν καὶ παροπλίζονται λέξεις χρησιμότητες καὶ κάποτε ἀναντικατάστατες (συλλαμβάνω, γῆν καὶ ὕδωρ, τίθεται... λαμβάνω-λαβαίνω — τὰ τελευταῖα κρίνονται περιττά, ἐπειδὴ ὑπάρχει τό... παίρνω!), χρησιμοποιοῦνται δὲ τελείως... ἄγνωστες ξενόγλωσσες λέξεις: *μαγκατζίνο*, *τόπ σέκρετ*, *ἴν*, *σπορτκάστερ*, *φούντιγκ*, *ὄφ*, *τήμ*, *ρούφ γκάρντεν*, *τέρμιναλ*, *σπάικς*, *σπάντερ*, *μάνατζμεντ* — ἀπλούστευσις — πρόοδος ἂν λά ἐλληνικά...

«Β. Μορφολογικὴ ἀνυποταξία

α. Ἄρσι τῆς προηγούμενης κλιτικῆς προσαρμογῆς (!!!) — κάπου ἐδῶ παραμονεύει ὁ ρηξικέλευθος μπάσταρδος, ποὺ θὰ «μᾶς τρίψει στὴ μούρη» τὴ μόρφωσί του μιλώντας μας γιὰ τὸ Κολοσσαῖον τῆς *Ρώμης*, τὶς πλημμύρες τοῦ *Νεῖλο*, τὶς μπυραρίες τοῦ *Μόναχο*... Ὅτι, φανερό, ἐδῶ ἔχουμε ἄλωσιν μὲ τὴ μορφήν τοῦ ἡλίθια προγραμματισμένου, τοῦ... *χαζοπρεπῶς* σκοπευόμενου ἀφελληνισμοῦ τῶν ἤδη ἐξελληνισμένων καὶ μὴ ἐξελληνισμοῦ τῶν νεοεισαγομένων: ἀκόμα καὶ τὴν ἔρημο τῆς *Σαχάρας* ἢ τὸ λιμάνι τῆς Ἀμβέρσας θὰ τὰ λέμε ἔτσι μόνον ὅσοι διατηρούμεθα τὰ γνωστά, ἐντεῦθεν τοῦ *Αἵμου*, «ξύλα ἀπελέκητα»! Οἱ λοιποὶ (τὶ κάνει ἡ... μόρφωσι!) θὰ τὰ εἰποῦν μὲ τρόπους ἀνάλογους τοῦ, ἀπὸ τὸν μεγάλο σκηνοθέτη κ. Γιώργο Ρεμοῦνδον, *βιασμοῦ* ἐν Ἐπιδαύρῳ (ᾧ..., μὲ τὸν βαρδαλαμπούμπα...) τῆς δις Ἀντιγόνης *Λαβδάκου*...

Εὐνόητον ἐξ ἄλλου, πὼς ἡ γλωσσομάθεια ποὺ τρέχει ἀπ' τὰ μπατζάκια μας, μᾶς ἐπιβάλλει ν' ἀποδεικνύουμε ἐλληνοπρεπῶς στοὺς ἄτιμους χίππυς πὼς ἓνας ἑκαστος ἐξ αὐτῶν εἶναι μόνον χίππυ, καὶ φυσικὰ νὰ ξανακάμουμε «λευκοπλάστ» τὸν καταντὶ ἐκχυδαϊσθέντα ταλαίπωρον «λευκοπλάστην» — ταυτοχρόνως ἀλλάζοντας καὶ μερικά φῶτα τοῦ (σίγουρα φρανσαί)... *πλαγκτόν*...

β. Τήρησι ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνες τῆς καταγωγῆς (...) — Βαγγελίστρα μου!...

φίλμ-φίλμς, τέστ-τέστς — τὶ οὐίσκυσ (!!!) καὶ σόλι καὶ ρετσιτατίβι καὶ μπάρς...

«Έτσι», λέγει ὁ συγγραφεύς, «ἐνῶ ἀπλοποιοῦμε, καὶ μάλιστα ἄκριτα, τὴ δική μας γλῶσσα γιὰ λόγους πρακτικὸς ἀμφίβολης σκοπιμότητας, σὲ λίγο θὰ πρέπει νὰ διδάσκουμε στὰ σχολεῖα, ὡς *παραρτήματα τῆς ἐλληνικῆς γραμματικῆς*, τοὺς κανόνες καὶ τὶς ἐξαιρέσεις ποὺ διέπουν τὸ σχηματισμὸ τοῦ πληθυντικοῦ καὶ τῶν θηλυκῶν τῶν ἀγγλικῶν ὀνομάτων. Καὶ στὸ βαθμὸ ποὺ ἡ ρηχὴ γλωσσομάθεια τῶν ἀνελλήνιστων δημοσιογράφων³ θὰ ἐπεκτείνεται συμπορευόμενη μὲ τὸν πνευματικὸ μας νεοπλουτισμὸ, θὰ πρέπει νὰ προβλεφθοῦν καὶ ἀντίστοιχα κεφάλαια γιὰ τὶς ἄλλες γλώσσες (βιτράϊγ-βιτρό, σκιέρ-σκιέρς, λίμπερο-λίμπερι), τῶν ὁποίων ἐπὶ πλέον ὁ πληθυντικὸς ἐξαγγλίζεται αὐθαίρετα ἐν Ἑλλάδι. Ἔτσι, ὅ,τι ἐξοικονομεῖται ἀπ' τὴν ἀπλοποίησιν τῆς δικῆς μας γλώσσας, θ' ἀπορροφᾶται ἀπ' αὐτὸ τὸ ἐντελῶς περιττὸ κ' ἐπιζήμιον ἐγχείρημα — ὅχι, κ. Καλιόρη: Ἀκριβῶς τὰ «παραρτήματα τῆς ἐλληνικῆς γραμματικῆς» καὶ τὰ ἀντίστοιχα κεφάλαια» ποὺ ἀναφέρετε εἶναι ὅ,τι δὲν θὰ ἔθελαν οἱ ἐπανακάμπτοντες οἵκαδε σπόροι — ἂν αὐτὰ τὰ μάθαιναν ὅλοι, πῶς θὰ περνοῦσαν γιὰ μορφωμένοι ἐλόγου τους;

«Γ. Διατήρησι ἢ ἀναπαραγωγὴ ἐν παραλλαγαῖς, τῆς ξένης προφορᾶς»

Ἐδῶ οἱ ἀνόητοι καὶ ἀμόρφωτοι «ξενοσπουδασμένοι καὶ ξενογλωσσομαθημένοι τῆς ἀναπόφευκτῆς φεστιβαλικῆς καὶ προφεστιβαλικῆς πανίδος, ποὺ προφέρουν μπλε (...)» τὰ κατάφεραν ὅλο καὶ πιὸ σπάνια ν' ἀκούει κανεὶς στὸ ραδιόφωνο καὶ τὴν τηλεόρασι ξενόγλωσσους ὄρους ἢ ὀνόματα συγγραφέων, ἡθοποιῶν καὶ ἡρώων νὰ προφέρονται ἐλληνικά. Κι' ἀκόμα «ὅλοι αὐτοί, λοιπόν, καὶ ἄλλοι παρόμοιοι ἔχουν βαλθεὶ συστηματικὰ νὰ ἐκφωνοῦν τὰ γαλλικὰ ὀνόματα γαλλοπρεπῶς, τὰ ἀγγλικὰ ἀγγλοπρεπῶς καὶ τὰ ὑπόλοιπα πάλιν... ἀγγλοπρεπῶς, (...) καὶ καθὼς τὸ θεωροῦν μειωτικὸ καὶ “ἐκτὸς” νὰ τὰ ἐκφέρουν ἐλληνοπρεπῶς, προτιμοῦν νὰ τὰ φέρουν γραικυλικῶς καὶ γελοιотρόπως». Αὐτά. Αὐτά, ἐνῶ «οἱ γάλλοι λένε Τατσέρ ἀντὶ Θάτσερ, Σερβαντὲς ἀντὶ Θερβάντες κ.λπ.». Ἐξ ἄλλου ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα «ἀποδίδει τὰ ξένα ὀνόματα ἄλλοτε ἐπακριβῶς καὶ ἄλλοτε κατὰ προσέγγισιν (κάποτε μάλιστα τὰ ἐξελληνίζε καὶ μορφολογικὰ μ' ἐπιτυχία, ὅπως ἄλλωστε ἔκαναν καὶ συνεχίζουν νὰ κάνουν οἱ ἄλλοι λαοὶ γιὰ τὴν δική τους γλῶσσά, καὶ μίλαγε γιὰ Δάντη — ποὺ ὁ Σεφέρης ξανάκανε Ντάντε καὶ ὁ Λορεντζάτος Dante —, γιὰ Μολλιέρο, Λαμαρτίνο, Ἐγελο)...».

«Δ. Διατήρησι τῆς λατινικῆς γραφῆς τῶν ξένων κυρίων ὀνομάτων, ὄρων, λέξεων κ.λπ.»

Ἐδῶ ὁ κ. Καλιόρης σώζει τὴν τιμὴ τῶν Ἑλλήνων διανοουμένων — δὲν σώζεται μὲ τίποτε, μὰ τί νὰ εἰπείς... Ὅτι ἡ ἐλληνικὴ ντροπὴ τοῦ νὰ σημαδεύεις μὴ στόχον, τοῦ ν' ἀποκαλύπτεις μὴ ξεσκεπάζοντας, τοῦ νά... «ξεμπροστιάζεις» μὲ τὸ μοναδικὰ ἐλληνικὸν «ἐπιχείρημα τῆς σιωπῆς», αὐτὴ ἡ ἄτιμη ἐλληνικὴ ντροπὴ ποῦ... ἀπαξιοῖ νά... μὴ ἀπαξιοῖ, ὅταν τῆς πατοῦν τὸ ζουνάρι ἢ τῆς χ... τὸν μύσταξ, δὲν ἔχει τὸ ταίρι της! Δὲν κρύβεται λοιπὸν ὁ κ. Καλιόρης, δὲν ὑπαινίσσεται, δὲν περιμένει «νὰ θυμώσει», δὲν συμβιβάζεται-συναλλάσσεται: Στέλλει στὸ διάολο καλοὺς τρόπους καὶ κοσμιότητες, μὲ τὸ μαχαίρι στὰ δόντια πηδάει στὴν κουβέρτα κι ὅποιον πάρει ὁ διάολος... Γιατί, ἂν πρέπει νὰ χτυπηθοῦν οἱ ἀστοιχείωτοι τῆς πασσαλειμματικῆς φραγκομημουασίας, μὲ τοὺς Σεφέρηδες, Παπανού-

τσους, Γιανναράδες, Λορεντζάτους, τί πρέπει νά γίνει; Νά πιάνω στό κρεβάτι μου σύζυγον κ' έραστή τσίτσιδους τόν ένα πάνω στόν άλλο και νά μή κινῶ άγωγήν διαζυγίου έν άναμονή πλειόνων... άποδείξουν; Χά... 'Ονόματα, λοιπόν — τό είδαμε μέ τόν Σεφέρη, τό βλέπουμε ξανά:

«Ξενόπληκτοι καινοθήρες και διανοούμενοι πατατολογοῦντες· θορυβώδεις παραφρεστιβαλικοί τής μαζικής κουλτούρας και βαρύγδουποι διαπιστευμένοι του έκάστοτε φιλολογικού συρμού· κερδοσκόποι στό χρηματιστήριο λέξεων και ρακοσυλλέκτες ξένων ιδεολογικών άποφοριών, (...) τείνουν νά σφυρηλατήσουν ένότητα έθνική γύρω άπό ένα τουλάχιστον σημείο: όλα τά κύρια όνόματα των λατινογενών γλωσσών πρέπει ν' άποδίδονται μέ λατινικούς χαρακτήρες μέσα στό κείμενο (και όχι μόνο σέ παραπομπή ή ένδειξι βιβλιογραφική, πρᾶγμα φυσικό κ' επιβεβλημένο), κι αυτό είτε πρόκειται για σύγγραμμα είτε για μελέτημα είτε για άπλό δημοσιογράφημα (...) Και ό μέν **Ε. Παπανούτσος** τά μη λατινογενή όνόματα τά άποδίδει μέ λατινικούς χαρακτήρες κατ' έπιλογήν (Ντοστογιέφσκη και Τολστόη, αλλά: Pavlova (...), καθώς και τόν 'Ινδό Rabindranath Tagor! για τόν κ. **Ζήσιμο Λορεντζάτο**, όμως, φαίνεται πώς άποτελεϊ άνυποχώρητο ζήτημα άρχής όπως γενικώς τά μη έλληνικά όνόματα λατινογραφούνται: Dostoyevsky, ό 'Ινδός Mahatma Gandhi (...) σάν νά μή τά είχε ποτέ άποδώσει ή έλληνική γλώσσα (...) και παράλληλα ό **Π. Κολακλίδης** (...) ό **Ε. Χ. Γονατᾶς** (...) άποδίδει και τόν Κινέζο Λάο Τσέ ως Lao Tseu ...», κι άλλα πολλά (άκόμα κι ή μορφωμένη «Καθημερινή»!) όνόματα σλάβικα, κινέζικα, ινδικά, άραβικά γραμμένα όχι στό δικό μας άλφάβητο αλλά στό... λατινικό!.. Κι άκόμα: «νά μᾶς έξηγοῦσε (ό κ. Χ. Γιανναράς), πρώτον, γιατί είναι προτιμότερο νά γράφουμε Marx, Kant, Einstein και όχι Μάρξ, Κάντ, 'Αινστάιν· και, δεύτερον, ποιους λαούς (...) γνωρίζει πού ν' άπεμπολύν τό άλφάβητό τους...».

Μή γλεντήστε τώρα τόν Δ. Δημητριάδη μεταφράζοντα τό “άγνωστο άριστούργημα” του Balzac (...): “ό Roussin στάθηκε όνειροπολώντας... Gillette άγαπημένη μου καρδούλα... “Όση ώρα ό Roussin άκουγε τή Gillette, ό Frenhofer σκέπαζε μ' ένα πράσινο ύφασμα άπό σέρξ τή δική του Catherine...” Και πάει έτσι μέχρι τό τέλος».

Και πιό κάτω: «... σέ άρθρα του Γ. Δασκαλάκη συναντοῦμε κατάπληκτοι ξενομειξίες του τύπου: ή ζισκαρική γραμμή για τήν Democratiation του κόμματος· οί Experts ein άνειδίκευτοι· ή διάκριση του J.K. Galbraith New Industriel State μεταξυ Management πραγμάτων και δομών... Τό ίδιο και ό Π. Μαρτινίδης (πού κάνει άκόμα και τόν τρισχαριτωμένο Μίκυ-Μάους Mikey Mouse...) έπιτυγχάνει τό άξιοθαύμαστο: “Ο Dick Hebdige εξετάζοντας τις διάφορες λαϊκές μόδες, άπό τόν “Teddy Boy” ως τόν “Punk” όρίζει αυτές τις “Subcultures” σάν Representations of Rerpesenntations».

Ε. Ποικίλοι άνώφελοι ξενισμοί.

Έδω, πολύ ένοχλητικά, πάλιν «ό Σεφέρης (μεταφέροντας αυτούσια τήν αντίστοιχη έκδοχή του γαλλικού realiser ή του άγγλικού realize) [μά σέ κάτι τέτοιες «μεταφορές» λοιπόν συνίσταται ή «μεγαλωσύνη» του;] «εύθύνεται για τή σύγχυσι πού δημιουργεί ή χρησιμοποίησις του “πραγματοποιῶ” μέ τήν έννοια του “συνειδητοποιῶ” ή “καταλαβαίνω”: Φτάνει νά κοιτάξουμε μέ κάποια προσοχή τό χειρόγραφο τής Γυναίκας τής Ζάκυνθος λ.χ., για νά “πραγματοποιήσουμε” τόν άγώνα του νά κατακτήσει μιᾶ γλώσσα (Δοκιμές, έκδ. Φέξη 1962, σελ. 32)».

Καὶ ξανὰ ὁ Σεφέρης (ποὺ προσωπικά, πλὴν τοῦ «*Ἑρωτικοῦ Λόγου*» καὶ τῆς «*Στέρνας*» του ἐλάχιστα δικά του ἐκτιμῶ) μαζί μὲ τοὺς Πάουντ καὶ Τζόυς «*παρεμβάλλουν στίς ποιητικές συνθέσεις ἢ τὰ πεζογραφήματά τους ξενόγλωσσες λέξεις (...)*» σὲ τρόπον, ποὺ «*μιὰ ἔρευνα περιπτωσιολογικὴ θὰ ἔφερνε σὲ φῶς ἀρκετὲς περιπτώσεις κακοζηλίας καὶ πνεύματος ρηχῆς ἐπιδείξεως*». — *Ἔτσι ἐκθέτουν κι ἐκτίθενται ὅσοι ὑπάρχουν πραγματικοὶ στοχασταὶ καὶ ἄνδρες, ὅσοι μοχθοῦν καὶ δουλεύουν καὶ σκέπτονται καὶ τέμνουν τὶς ἀποβλακωτικὲς διαιωνίσεις τῶν οἰονεὶ φορμαλιστικῶν τυφλοσουρτῶν: «μεγάλοι» Σεφέρης, Ρίτσος, Βρεττάκος, Σολωμὸς (ὅταν ὁ κακομοίρης ὁμολογοῦσε πῶς, «*ἂν δὲν εἶχε δυὸ πεντάρες, ὅλοι θὰ ἔβρισκαν καλύτερη τὴν ποίησι τοῦ τζουτζέ του, Ροῖδη*»)...*

...
Κλείνουμε' ἐδῶ μὲ τὴν «*Περιδιάβασι στὴν περιπτωσιολογία*» — ἀνατριχιάζοντας: Σημειώνοντας πῶς τὰ

ἐνεπίγραφα ροῦχα, τὰ δωρεὰν καὶ βλακωδῶς διαφημιστικὰ **Κόκα-Κόλλας, Μάρλμπορο κ.λπ.** εἶναι ἀκριβότερα ἀπ' τὰ ἀνεπίγραφα, βλέπουμε στὴν ἴδια μας ἀπηλιθίωσι, τὴν κάμψι τῆς φυλετικῆς μας ὀρμῆς: Καταστήσαμε τὰ παιδιὰ μας ἐνεπίγραφους σημαιοφόρους τῶν πολυεθνικῶν

«*νὰ διαδηλώνουν εὐσυνείδητα καὶ ὀργισμένα ἐναντίον τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ καὶ τῶν στρατιωτικῶν του βάσεων, μὴ ὑποψιαζόμενα ὅτι τὸν ἱμπεριαλισμὸ τὸν κουβαλᾷνε μέσα τους κι ὅτι πιὸ ἐπικίνδυνα κι ἀπ' τὶς βάσεις τὶς στρατιωτικὲς εἶναι τὰ προκεχωρημένα του φυλάκια στὸ ἦθος καὶ τὸν ψυχισμό τους ποὺ τὶς μετατρέπουν σὲ ἀποικίες τοῦ ἐσωτερικῆς*» — αὐτὰ λέγει ὁ κ. Καλιόρης, κ' εἶναι νὰ κλαίει ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου τὰ Ἑλληνόπουλα: αἷμα τῆς φυλῆς μου, πῶς σάπισες;

...

...
Τὶ νὰ πρωτοθαυμάσει κανεὶς ἐδῶ, τὶ νὰ πρωτοεπιδεῖ, ὅλο τὸ μελέτημα **γοητεύει καὶ συνεπαίρνει..** Κι' εἶναι ντροπὴ, ἄλλο νὰ μὴν ἀκοῦς σὲ τοῦτη τὴ χώρα πάρεξ πῶς δὲν ὑπάρχουν μέσα... **ψυχαγωγίας** — ἰδιαίτερα ὅ,τι οἱ νέοι μας στεροῦνται, εἶναι:

- α) θέσις ὑπουργοῦ,
- β) θαλαμηγὸς — ὅχι πολὺ πιὸ μικρὴ ἀπ' τὴν... «Χριστίνα»,
- γ) γιωταχὶ τζέτ — ποὺ ἔχει ἀκόμα κι ὁ μουζικάντες φὸν Κάραγιαν,
- δ) ὀκτῶ ἀμάξια — τὰ τρία Ρόλλας-Ρόϋς,
- ε) τρεῖς ἐπαύλεις,
- στ) μέγαρο στὶς «Πατριάρχου Ἰωακεῖμ» Ἀθηνῶν-Παρισίων-Λονδίνου καὶ Νέας Ὑόρκης,
- ζ) δυόμισυ ἑκατομμύρια μηνιαίως — χωρὶς αὐτὰ τὶ σκ... ζωὴ νὰ κάνεις; Ἔ;

«Β' Πέραν τοῦ μισοξενισμοῦ καὶ τῆς ὑποτελείας».

Ἐποσπάσματα:

«*Ἡ ἀντίδραση σ' αὐτὴ τὴν κατάστασι νὰ εἶναι σώφρων καὶ ἰσορροπημένη καὶ ὅχι σπασμωδικὴ καὶ πανικόβλητη· οὔτε καὶ τὸ πρόβλημα μπορεῖ νὰ τεθεῖ ἐν πνεύματι ρυπάνσεως καὶ κηλίδων τῆς μιᾶς γλώσσας ἀπὸ τὴν ἄλλη. Τὸ μέγεθος*

τοῦ κινδύνου δὲν πρέπει νὰ ὀδηγήσει στὴν ὑπερβολὴ μιᾶς βιαστικῆς καὶ ἄκρατης ξενηλασίας, ποὺ δὲν εἶναι οὔτε ἐφικτὴ οὔτε εὐκταία ἀλλ' οὔτε καὶ δεῖγμα ἐθνικῆς ὑγείας. Γιατὶ ἂν ἡ ἄκριτη ξενομανία καὶ ὁ ἀβασάνιστος μιμητισμὸς ἀποτελοῦν ἐκδήλωση τοῦ πνεύματος ἐθνικῆς μειονεξίας, ἡ ξενηλατοῦσα πτωχαλαζονεὶα μιᾶς ἀγέρωχης αὐτάρκειας συνιστᾷ τὴν ἴδια ὧση τοῦ ἰδίου ἀκριβῶς νομίματος καὶ ἀποκαλύπτει ἔλλειψη βαθύτερης αὐτοπεποίθησης...».

«... Για νὰ ἐπιτελεστεῖ αὐτὸ ποὺ προτείνει ὁ κ. Βλάχος (...) καὶ νὰ ἐγκαταλειφθοῦν οἱ ἐδραιωμένες στὸ γλωσσικὸ αἶσθημα ἐξαρτήσεις, ἔτσι ποὺ τὸ φερμουὰρ νὰ γίνεи **κλειθρον** καὶ τὸ μαννεκὲν **πλαγγόνα**, θὰ χρειάζονταν ἓνας **τόσο ὑψηλὸς βαθμὸς συνειδητοποιήσεως** ἀπὸ ὅλους τοὺς γλωσσικοὺς φορεῖς (...) ποὺ θὰ ἦταν δυνατὸς μόνον ἂν σύμπασα ἡ Ἑλλάδα συγκλονιζόταν ἀπὸ ἓνα ἄνευ προηγουμένου συνολικότερο κύμα πνεύματος ἐθνικιστικοῦ (...) κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο ποὺ καὶ οἱ φορεῖς τῆς σημερινῆς λαϊκοφροσύνης αὐτολογοκρίνουν ἐπὶ τὸ ἀγροτορεμπτικότερον τὸν δικό τους. Μόνο τότε θὰ ὑπῆρχαν κάποιες πιθανότητες νὰ ἐπιτευχθεῖ αὐτὸς ὁ “πλήρης” καὶ ριζικὸς ἐξελληνισμὸς τοῦ λεξιλογίου, ἀλλὰ τὸ ἐθνικιστικὸ πνεῦμα ποὺ ἐνδεχομένως θὰ εἶχε τὴ δύναμη νὰ τὸν κατορθώσει, θὰ ἐμφάνιζε μοιραῖα **καὶ ἄλλες διαστάσεις**, ἐντελῶς ἀνεξέλεγκτες, καὶ πιθανότατα θὰ μᾶς ὀδηγοῦσε στὴν **περιπέτεια ἑνὸς 5ου ἢ 6ου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ...**» (...)»

«1) Ἐπιχειρώντας νὰ ἐκβάλουμε λέξεις δυσapόβλητες, συμμορφωμένες ἢ ἔστω καὶ ἀσυμμόρφωτες ἀλλὰ κοινόχρηστες πλέον, εὐχρηστες καὶ πολυκαιρικές καὶ πάντοτε ἀναντικατάστατες· κάνοντας τὸν μποῆμ **ρέμπελο** (...), ἀφ' ἑνὸς καθιστοῦμε τὴν **ὅλη προσπάθεια διαβλητή**, ἀφ' ἑτέρου ἀποσποῦμε δυνάμεις ἀπὸ τὸν ἀγῶνα ἐναντίον ἐκείνων τῶν ξενισμῶν ποὺ εἰσάγονται **τώρα ἀνεμπόδιστα καὶ πλημμυρηδόν**, καὶ ποὺ μὴ ἔχοντας ἀκόμα προλάβει νὰ παγιώσουν καταστάσεις, μποροῦν πιὸ εὐκόλα νὰ ἐκκινηθοῦν (πρίντ σύστημα, σπηκάρισμα κ.ἄ.)»

«Μ' ἄλλα λόγια ὁ καθαρισμὸς πρέπει ν' ἀφορᾷ **ἐλάχιστα στὸ παρελθόν**, ὅπου χρειάζεται ν' ἀνατραποῦν ἐδραιωμένες συνήθειες...»

«Ὁ συντάκτης αὐτῶν τῶν γραμμῶν δὲν ἀνήκει σ' ἐκείνους ποὺ θέλουν τὸ κράτος παναρμόδιο καὶ πανταχοῦ παρόν, (...) Ἀντίθετα, πιστεύει πῶς αὐτὴ ἡ ἐντονη ἐπιζήτηση τῆς κρατικῆς ἀρωγῆς (...) καθὼς καὶ ἡ μετὰθεσι τῶν προσωπικῶν εὐθυνῶν τοῦ καθενὸς στὶς κρατικὲς ἀρμοδιότητες, ὀδηγοῦν σὲ **κρατικὴ κηδεμονία τῆς ζωῆς**, σ' ἓναν ψυχασφαλιστικὸ προγραμματισμὸ εὐτυχίας, ποὺ τώρα μὲν μᾶς βολεῦει ἀνέμελα ἀλλὰ ποὺ κάποτε θὰ πληρώσουμε ἀκριβᾶ».

«Κι αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ αὐξημένη δραστηριότητα ἐπαυξάνει καὶ τὴν εὐθύνη του, συνεπῶς οἱ προσπάθειες ὀφείλουν νὰ συγκλίνουν κατὰ κύριον λόγον πρὸς τὴν κατεῦθυνσί του, μὲ σκοπὸ, τὸ κράτος, ἡ κυβέρνησι, τὸ ραδιόφωνο, ἡ τηλεόρασι, ὁ Κακλαμάνης, ὁ Καμπανέλλης, ὁ Βασιλικός, οἱ ζεῖμπεκικοχορεοῦντες ὑπουργοὶ κ.λπ., νὰ κατανοήσουν ἐπιτέλους τὴ φύσι καὶ τὴν ὀξύτητα τοῦ προβλήματος».

«Ἀπαιτεῖται λοιπὸν εὐρύτερη συνειδητοποίησι, ἀναγνώρισι καὶ ἐπισήμανσι τοῦ κινδύνου, καὶ οἱ σκόρπιοι ἀκροβολιστές, τῶν ὁποίων οἱ προσπάθειες ἐναντίον τοῦ ρεύματος εἶναι καταδικασμένες νὰ παραμένουν ἀτελέσφορες ὅσο κι ἂν πρὸς στιγμὴν ἐντυπωσιάζουν, πρέπει ν' ἀποδυσθῶν σὲ συντονισμένη, ἐπίμονη καὶ διαρκὴ κινητοποίηση, γιὰ νὰ εὐαισθητοποιήσουν τοὺς ἀνυποψίαστους καὶ νὰ **ἐνθαρρύνουν τοὺς πτοημένους**, καὶ ὅλοι μαζί, ὁ καθένας ἀπὸ τὴ θέση του καὶ τὰ μέσα ποὺ διαθέτει, νὰ πιέσουν πρὸς τὴν κατεύθυνσι τῆς πολιτείας, μήπως καὶ καταφέρουν νὰ τὴν ἀφυπνίσουν καὶ ἀναλάβει τίς εὐθύνες της... (...) Γιατὶ ἂν τὸ

κάνουμε ἐμεῖς, τότε, ὅταν ὁ ἀφελληνισμὸς θὰ ἔχει ἀγγίξει τὰ ἔσχατα ὅρια, πέραν τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἡ ὁ πλήρης ἀφανισμὸς ἢ ἡ βίαιη ἀνάνηψη, θὰ τὸ ἀναλάβει, ὅπως συνήθως συμβαίνει σ' αὐτὲς τὶς περιπτώσεις, ὁ μαινόμενος φανατισμὸς καὶ ἡ δογματικὴ ἀδιαλλαξία δυναμικῶν μειοψηφιῶν μὲ "ὑπεροξυμένη" συνείδηση τοῦ προβλήματος καὶ ἀποφασισμένων γιὰ ὅλα — κι αὐτὲς οἱ μειοψηφίες δὲν θὰ ἐνεργήσουν μὲ τὴν πέννα, τὸν λόγο καὶ τὴν παιδεία, ἀλλὰ μὲ τὴ βόμβα καὶ τὸν δυναμίτη.

"Ἴσως γιὰτὶ δὲν θὰ τοὺς ἔχουμε ἀφήσει τὴ δυνατότητα ἄλλης ἐκλογῆς»⁴.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1) Θὰ τὸ εἰπῶ ξάνα: 'Ο συγγραφεὺς, τὸ «δημόσιο πρόσωπο», ὁποῖος (νομίζει πῶς) «ἔχει νὰ εἰπεῖ», ὑποχρεοῦται ἐν πάσῃ περιπτώσει εἰς λογοδοσίαν. Γιὰτὶ; Γιὰτὶ ἀπ' τὴ στιγμή πού θὰ τοῦ ἀναγνωρίζαμε δικαίωμα τὸ «νὰ μὴ ἀπαντᾷ σὲ βλᾶκες», θὰ διόριζε... βλᾶκες ὅσους θὰ τὸν ξεβράκωναν...

"Ὅσο γιὰ τὴν ἐπιστήμη, ἀφῆστε με: Δὲν ὑπάρχει καμμιά ἐπιστήμη, ἂν δὲν εἶναι καὶ φαίνεται σεμνή, ταπεινὴ, παραιτημένη, ἀσκητικὴ! Δῆτε: «'Η τρομαχτικὴ ἔλλειψις ἐπιστημόνων πιθανόν ἐξηγεῖ γιὰτὶ ὁρισμένα εἶδη τροφῆς εἶναι ἀκόμη φαγώσιμα». Αὐτὰ ἔγραφε ἡ «Νταίηλυ 'Εξπρές»...

— Πάλι καλά, εἶναι μιὰ παρηγοριά κι αὐτό...

— Δὲν εἶναι: τὰ ἔγραφε πρὶν ἀπὸ... εἰκοσιοχτὼ χρόνια.

2) Κάποιοι μᾶς κακίζουσ ἴσως: «Μὰ εἶναι σωστὸ νὰ τὰ βάζετε μ' ἓνα σεβάσμιο Καθηγητὴν Πανεπιστημίου — τίποτε δὲν θὰ μείνει ὀρθοῦ σ' αὐτὸν τὸν τόπο;» 'Απαντοῦμε: «Σεβάσμιος» μπορεῖ νὰ εἶναι κάποιος μόνον, ἐφ' ὅσον δὲν ἐνεργεῖ ἐπαγγελματικά, δὲν λαμβάνει ἔξτρα ἀμοιβὴν — ἐφ' ὅσον «δὲν ξέρει» (δὲν θέλει) νὰ διεκδικεῖ καὶ νὰ παζαρεύει...

— Καλὸς εἶσαι! Νὰ πεθάνει ἀπὸ τὴν πείνα!

— Καλὸς εἶμαι! Νὰ μὴ πεθάνει ἀπὸ τὴν πείνα! 'Αλλὰ καὶ νὰ μὴ περνιέται... λειτουργός: νὰ δηλώνει ἐπαγγελματίας — μὴ ξεχνοῦμε πῶς κ' οἱ ἄλῃτες τῶν «πολλαπλῶν μισθώσεων» δηλώνουνε... λειτουργοί...

3) 'Ο κ. Καλιόρης δὲν εἶναι περιπετῆρας, διδάσκει σὲ Πανεπιστήμιο (8ο Παρισίων). Πού θὰ εἰπεῖ πῶς ἤξερε πολὺ καλά ὅτι οἱ «ἀνελλήνιστοι δημοσιογράφοι» θὰ τοῦ τό... φυλάξουν, τὸ ἤξερε, μὰ ἀδιαφόρησε — οἱ αἰτίες καὶ τά... αἰτιατὰ αὐτῆς τῆς ἀδιαφορίας τὸν φέρουν ὅ,τι εἶναι, πάει καὶ τέλειωσε. "Ὅπως... Σαββόπουλος, πάει νὰ εἰπεῖ, Νταλάρας καί... Ρίτα Σακελλαρίου...

4) Δὲν ἀπειλεῖ, βέβαια, ὁ κ. Καλιόρης. Ἀπλῶς ἀντιπαρέρχεται ἀδιάφορος τὶς κατηγορίες ἐπὶ κασσάνδρισμῳ κ' ἐξωτερικεῖ (δὲν «κουκουλώνει» τὰ δύσλεκτα... — στὰ πλαίσια κοινωνίας πού κλείει τὰ μάτια) τὴν ἀνησυχία του γιὰ τὰ δεινὰ πού, ἐπαρκῆς καὶ δαίμων, διαβλέπει: τὸ εὖρος τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἥθους μας εἶναι (ἰσοῦται μὲ) τὸ εὖρος τῆς γλώσσας καὶ τοῦ Λόγου μας — σύμμετρο γεωμετρικὸ ἀντίβαρον καὶ σύμμετρον εἰδικὸ βάρος (εἰς ἀποκατάστασιν καταγίνης ἰσορροπίας — τετράγωνης, «χειροπιαστής»!) εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑστεροῦν...

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Περὶ δουλείας καὶ δούλων — ἄλλοτε καὶ τώρα

Κύριε διευθυντά,

Οἱ δοῦλοι τυγχάνουν φύσει δοῦλοι· κα-
νείς δὲν μπορεῖ νὰ δουλοποιήσῃ κάποιον
μὴ δοῦλο ἢ νὰ καταστήσῃ ἐλεύθερο τὸν μὴ
ἐλεύθερο. Τὰ περὶ παραχωρήσεως ἐλευθε-
ριῶν καὶ δικαιωμάτων, ποὺ συχνότατα ἐ-
ξαγγέλλουν οἱ ἐκάστοτε θρησκευτικο-πο-
λιτικοὶ ἡγέτες, ἀποτελοῦν λαϊκίστικα μυ-
θεύματα, ποὺ στὴν ἔσχατη περίπτωσι μπο-
ροῦν νὰ ὑποληφθοῦν ὡς καταστατικὸς
χάρτης καὶ διακανονισμὸς μεταχειρίσεως
τῶν δούλων. Ἡ ἐλευθερία πάντως οὔτε
χαρίζεται οὔτε κληρονομίεται· Κατακτᾶται
διαρκῶς! Συμπληρώνοντας τὸ ἄρθρο «Περὶ
δουλείας ἄλλοτε — ΚΑΙ ΤΩΡΑ» («Δαυ-
λός», τ. 88) ἃς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ προσθέσω
τὰ ἑξῆς:

Οἱ δοῦλοι — κι αὐτὸ τὸ γνωρίζουν οἱ
δουλαγωγοὶ — τῇ χαίρονται τὴ δουλεία
τους, γιατί αὐτὴ εἶναι ἡ φυσικὴ τους κατά-
στασις κι ὡς ἐκ τούτου ἀδυνατοῦν νὰ ζή-
σουν χωρὶς αὐτήν. «Ἐτσι «πολλοὶ δοῦλοι
φυγόντες δεσπότης, ἐλεύθεροι ὄντες, τὴν
αὐτὴν φάτιν ζητοῦσι πάλιν», γιατί «μόνον
δουλικὸν βίον δύνανται ἴσχειν».

Οἱ δοῦλοι εἶναι δοῦλοι τῶν ἐνστίκτων
τους, τῶν ἀνεξέλεγκτων παθῶν καὶ θελή-
σεών τους, τῶν ἀντιφατικῶν ἐπιθυμιῶν
τους· δὲν ἔχουν τὸν «σταθερὸν οἶακα πρὸς
στάθμην βίου», τὸ σταθερὸ σημεῖο ἀναφο-
ρᾶς. Ὁ ἐσωτερικὸς νόμος, ὁ «ἐν τῇ ψυχῇ
λόγος», εἶναι βουλιαγμένος ὑπὸ τὸν τάρα-
χον τῶν ἀγαλήνευτων ψυχικῶν ρευμάτων
κι οἱ δοῦλοι μεταπίπτουν ἀπὸ κατάστασι
σὲ κατάστασι, μὴ γνωρίζοντας τί ζητοῦνε,
«ὅττι δίχα τοῖς τὰ νοήματα» (Σαπφώ).

Κι ὅσον ἀφορᾷ στὶς πρακτικὰς ἀνάγκας
τῆς ζωῆς, οἱ δοῦλοι μποροῦν νὰ ἀντεπε-
ξέλθουν πιθανόν· ὅ,τι ὅμως τοὺς βασανίζει
εἶναι τὸ ἄγχος, ἡ ἀπουσία δυνατότητας καὶ
θέλησις ζωῆς, κάτι ποὺ ἀναζητοῦν ἀπ'
τοὺς ἄλλους· πρᾶγμα ποὺ σημαίνει ὅτι εἶ-
ναι εὐδαίμονες, ἂν τοὺς συμβῇ «δεσπότης
χρηστοὺς τυχεῖν».

Οἱ Ἕλληνες τῆς καλῆς ἐποχῆς ἦταν ἐ-
λεύθεροὶ ἄνθρωποι, σ' ἀντίθεσι μὲ τοὺς
ἄλλους λαοὺς. «Πᾶς μὴ Ἕλληνα βάρβα-
ρος», ἔλεγαν, ἐννοώντας ὅτι οἱ μὴ Ἕλλη-
νες εἶναι δοῦλοι τοῦ θεοῦ, τῶν ἀρχόντων
τους, τῶν ἀφύσικων καὶ ἀταίριαστων — ἄ-
δικων — νόμων, τῶν παθῶν τους καὶ ἐν γέ-
νει τῶν καταστάσεων· Ἕλληνες δὲ ἐκαλοῦ-
ντο «οἱ τῆς παιδεύσεως τῆς Ἑλληνικῆς
μετέχοντες...».

Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐλεύθεροὶ ἄνθρωποι δὲν ἔ-
χουν ἀνάγκη δούλων, γιατί τότε θὰ ἔπαυαν
νὰ ἔναι ἐλεύθεροὶ καὶ θὰ μεταβάλλονταν σὲ
δούλους τῶν δούλων· μόνο οἱ δοῦλοι ἔχουν
ἀνάγκη τῶν ὁμοίων τους, ὅπως καὶ μόνο
κακοποιημένες καὶ τυραννισμένες ψυχὲς εὐ-
χαριστοῦνται κακοποιώντας καὶ βασανίζο-
ντας ἄνθρώπους. Οἱ ἐλεύθεροὶ ἄνθρωποι σέ-
βονται τὴ φύσιν καὶ τὰ δημιουργήματά της,
ἄρα καὶ τοὺς δούλους, στοὺς ὁποίους φέ-
ρονται ἀνάλογα μὲ τὴν ἰδιάζουσα κατά-
στασίν τους.

Ἡ δυστυχία τῶν δούλων ἄρχισε, ἀφό-
του ἐλευθερόμορφοι δοῦλοι ἐπέτυχαν τὴν
παραπλάνησι τῶν ὁμοίων τους, τοὺς ὁ-
ποίους, ἀφοῦ τοὺς ἐνοχοποίησαν καὶ τοὺς ἐ-
ξῆψαν τὰ πάθη τους, ἔστρεψαν ἐναντίον
τῶν ἐλευθέρων, ἐναντίον τῶν ἀρίστων. Ἐ-
κτοτε ἡ ἀπέραντη μᾶζα τῶν δούλων κατρα-
κυλᾷ διαρκῶς στὴν ἄβυσσο τῆς κακοδαι-
μονίας χωρὶς γνώμονα πιά καὶ χωρὶς τρο-
χοπέδες. Οἱ δουλαγωγοί, οἱ νέοι ἀφέντες
τους, εἶναι οἱ κάκιστοι δοῦλοι, ποὺ τοὺς
μεταχειρίζονται σκαιότατα· οἱ τελευταῖοι ὡ-
σαύτως, μὴ ὄντες φυσικοὶ ἡγέτες καὶ διαι-
σθανόμενοι τὸ ἀνασφαλὲς τῆς θέσεώς τους,
τοὺς βασανίζουν καὶ χωρὶς λόγο ἀκόμη, ἔ-
τσι ἀπὸ φιλοποψία καὶ πρόληψιν.

Ὁ Ἀθηναῖος εἰς τοὺς «Δειπνοσοφι-
στάς» (133-4) ἀναφέρει τὴν ἱστορίαν ἐνδὸς τέ-
τοιου δουλαγωγοῦ, ὁ ὁποῖος ἐπέτυχε ν' ἀ-
ναδειχθεῖ τοιοῦτος χάρη στὸ θράσος καὶ
τὴν ἐγκληματικότητά του. Ὁ ἀρχιδούλος
αὐτὸς τόσα βασανιστήρια καὶ κακοποιή-

σεις επέβαλλε στους όμοιους του, ώστε οι δούλοι και στο άκουσμα του όνόματός του και μόνον κατελαμβάνοντο από «τρόμον μέγαν». Οί Χίοι «νοικοκύρηδες» ώσαύτως και μετά τό θάνατο του άρχιδούλου αυτού του άνήγειραν άγαλμα, στο όποιο κατέθεταν στεφάνους, «ίνα ένθυμούμενοι οί δούλοι συμμορφώνωνται».

Σήμερα ό Δρίμακος — αυτό ήταν τ' ό-

νομα του δούλου εκείνου — προβάλλεται ως υπόδειγμα στους μαθητές των σχολείων, υπόδειγμα «λαϊκού άγωνιστή», ήρωος «διψώντος τήν έλευθερίαν»! Γιατί άραγε;

Εύχαριστώ
Παναγιώτης Σιαράμπαλης
Καλλιθέα, 'Αθήνα

Λεξικά και «Μακεδονική γλώσσα»

Κύριε διευθυντά,

Δέν είναι πολύς καιρός πού άρχισα νά διαβάζω τό περιοδικό «Δαυλός», και αυτό διότι άγνοούσα τήν ύπαρξή του. Τελευταία τό ανακάλυψα κάτω από στοίβες άλλων περιοδικών. Είμαι άπαράδεκτο νά βλέπη κανείς γύρω του κάθε είδους πορνογραφήματα και περιοδικά «ποικίλης ύλης», όταν ό «Δαυλός» είναι κρυμμένος στις στοίβες. Χαίρομαι ιδιαίτέρως, πού έπί τέλους διαβάζω ένα περιοδικό, τό όποιο μέ κάνει υπερήφανο γιά τήν Έλληνική καταγωγή μου. Είμαι εύτυχής, πού άποκτώ γνώσεις, πού έπιμελώς άπεκρύβησαν και έντέχνως πλαστογραφήθηκαν. Είναι άδιανόητο, μέ θλίβει δέ βαθύτατα, νά βλέπουν τά παιδιά μου, ήλικίας σήμερα 12 και 9 έτών, τόν πατέρα τους νά γράφη Έλληνικά, τά όποια δέν καταλαβαίνουν. Ποιά νήματα κινούνται και ποιές καταχθόνιες δυνάμεις προσπαθούν νά άποκόψουν τις νέες γενιές των Έλλήνων από τό μεγαλείο του Έλληνικού Προτύπου;

Πρόσφατα άγόρασα ένα 'Αμερικανικό Λεξικό, τό "The Random House Dictionary". Στην πρώτη του σελίδα έχει σχηματική άνάλυση της προελεύσεως και έξελίξεως των γλωσσών όλου του κόσμου. Θεωρώ βεβήλωση της 'Ιστορίας και σπίλωση

του Έλληνικού Πνεύματος τήν άναφορά του λεξικού αυτού σέ «Μακεδονική γλώσσα» ως άπορρέουσα έκ της «ίνδοευρωπαϊκής» Σλαβικής. (Σας έσωκλείω φωτο-άντίγραφον).

Κύριε διευθυντά, έπιθυμώ νά γράψω ένα γράμμα στόν Έκδοτικό Οίκο ύτου του Λεξικού διαμαρτυρόμενος και ζητών έξηγήσεις γιά τήν άναφορά του σέ «Μακεδονική γλώσσα» ως δήθεν σλαβικής προελεύσεως. Θά ήθελα δέ νά μάς στείλουν δείγμα αυτής της γλώσσας, πλύν όμως στεροΰμαι των άπαιτουμένων γνώσεων και δέν διαθέτω αρκετά έπιχειρήματα, προκειμένου νά άντικρούσω όποιαν δήποτε άντίθετη άποψη. Διά τουτο σας παρακαλώ θερμώς νά μέ βοηθήσετε στο μέτρο των δυνατοτήτων σας ή άλλως νά μέ παραπέμψετε σέ άνάλογη πηγή πληροφοριών έπί του θέματος.

Σας εύχαριστώ
Δημήτριος Εύσταθίου
'Αλκυόνης 38-40
Παλαιό Φάληρο

Υ.Γ.: Δύο λόγια άκόμη πρίν κλείσω. Θά ήθελα νά πώ, ότι δέν πρέπει νά άρκούμεθα στην άνάγνωση του «Δαυλού», αλλά νά γνωστοποιούμε τήν ύπαρξή του.

[Σημ. «Δ»: Τά περί «ίνδοευρωπαϊκής» προελεύσεως των εύρωπαϊκών γλωσσών έχουν άνασκειασθή στόν «Δαυλό» μέ συντριπτικό τρόπο διά των έρευνών γιά τή δημιουργία της γλώσσας πού δημοσιεύονται στο περιοδικό αυτό. Για τήν πρωτοελληνική μητέρα γλώσσα βλ. επίσης τά άρθρα του καθηγητού κ. Colin Renfrew στόν «Δαυλό» (τόμος 1988). Για τήν ελληνική προέλευση της σλαβικής θά δημοσιευθή σύντομα είδική έρευνα].

Ὁ δολοφονικὸς ἀνηθικισμὸς τῆς Ἑξ-ουσίας

Ἀγαπητὲ Κύριε Λάμπρου,

Διάβασα αὐτὲς τὶς ἡμέρες στὶς ἐφημερίδες τὶς συνταρακτικὲς ἀποκαλύψεις τοῦ πρώην ἀρχηγοῦ τῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Αὐστραλίας, συμφώνως πρὸς τὸν ὁποῖον ἡ ἡγεσία τῆς Ἀγγλίας γνώριζε μετὰ λεπτομερειῶν τὴν ἐπικειμένη ἐπίθεσι τῶν Ἰαπώνων στὸ Πέρλ Χάρμπορ, ἀλλὰ δὲν γνωστοποίησε τοῦτο στοὺς Ἀμερικανοὺς φίλους (καὶ «ἐξαδελφούς»), ὥστε νὰ ἐκβιάσῃ τὴν ἐξοδὸ τῶν στὸν πόλεμο. Τὸ ὅτι τοῦτο ἀνταποκρίνεται στὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια καθίσταται κατάδηλο ἀπὸ τὴν ὀργίλη καὶ σπασμωδικὴ ἐνέργεια τῆς σημερινῆς ἡγεσίας τῆς, κατὰ τὰ ἄλλα, φιλελεύθερης* Γηραιᾶς Ἀλβιόνης νὰ ἀπαγορεύσῃ πάραυτα τὴν κυκλοφορία τοῦ ἐπιμάχου βιβλίου.

Αὐτὴ ἡ ἀποκάλυψι θὰ πρέπει νὰ ὑπομνήσῃ σ' ἐμᾶς τοὺς Ἕλληνες κάτι, ποὺ κακῶς παραμένει γνωστὸ μόνο σὲ κύκλους ὀλιγαριθμῶν εἰδημόνων. (Καλὲς οἱ φιλίες καὶ οἱ συμμαχίες καὶ οἱ «προαιώνιοι δεσμοί», ἀλλὰ ὁ ἀφασικὸς ἐξωραϊσμὸς τῆς ἱστορίας ὁδηγεῖ στὴν πολιτισμικὴ ἰσοπέδωσι καὶ στὴν ἐθνικὴ αὐτοχειρία). Ἐδῶ καὶ χρόνια ὁ ἱστορικὸς Δημήτριος Κιτσίκης ἔχει ἀπο-

δείξει ὅτι ἡ Ἀγγλία εὐθύνεται κατὰ ἓνα μεγάλο μέρος γιὰ τὸν ἐνσκήψαντα λιμὸ τῆς Κατοχῆς. Πῶς; Παρεμποδίζουσα φορτία μὲ τρόφιμα, ἰδίως σιτηρὰ (ἐλληνικῆς μάλιστα ἰδιοκτησίας), τὰ ὅποια ἦταν ἐτοιμὰ νὰ ἀποστείλῃ ἡ ἐξόριστος ἐλληνικὴ κυβέρνησι στὸν πενόμενον καὶ ἐξαθλιωμένο ἐλληνικὸ λαό.

Ὁ λόγος; Νὰ ἐξαναγκασθοῦν οἱ Ἕλληνες νὰ πάρουν τὰ βουνὰ ἢ νὰ ἐξεγερθοῦν κατὰ τῶν κατακτητῶν. (Θαυμάστε τοὺς κυνικοὺς μακιαβελλικοὺς χειρισμοὺς τῶν διαφόρων «Μεγάλων»... Ἐξ ἄλλου, πόσο χονδροειδῶς λανθασμένος ὑπῆρξε ὁ ψυχρὸς μέχρι θανάτου ὑπολογισμὸς αὐτός, ὅπως τόσο γλαφυρῶς ἐκθέτει ὁ Δ. Κιτσίκης).

Ἐνα ἐκ τῶν συμπερασμάτων-διδαγμάτων ἀπὸ τὸν (ἔστω καθυστερημένο) φωτισμὸ αὐτῶν τῶν μελανῶν συμβάντων (πράξεων ἢ παραλείψεων), εἶναι ὅτι σίγουρα ἡ ἱστορία τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου δὲν ἔχει ἀκόμη γραφῇ, οὔτε ἰσχύουν ἀφελεῖς δυῖσμοι-καραμέλλες τοῦ εἶδους καλοὶ-κακοὶ, ἄσπρο-μαῦρο.

Μετ' ἐκτιμήσεως,

Ἀθανάσιος Κ. Παπατζίμας

Παστέρ 6

546 33 Θεσσαλονίκη

* Ἄν καὶ αὐτὸ θὰ ἀμφεσβῇται ἴσως ὁ τόσο σύγχρονός μας προφήτης διὰ Χριστὸν σαλὸς μαίνόμενος μάντις (ἐξ οὗ καὶ *mad*) William Blake.

Υ.Γ.: Θὰ ἦταν ἐνδιαφέρον νὰ ἀκούσῃ κανεὶς τὴν γνώμη τοῦ κ. Chris Woodhouse ἐπ' αὐτοῦ.

Ὁ ξυρρύγχιοι πάπυροι

Ἀγαπητὲ κ. διευθυντά,

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον περιῆλθεν εἰς χεῖρας μου, ἐν φωτοτυπία, ἐργασία τοῦ μακαρίτου Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ ἀκαδημαϊκοῦ Κων. Τσάτσου. Εἰς αὐτὴν παρυσιάζονται ἐν μεταφράσει ἀπὸ τὴν Λατινικὴν ἀποσπάσματα ἐπιστολῶν, τὰς ὁποίας ἀπέστειλεν ὁ Ρωμαῖος συγκλητικὸς Μενέτιος Ἀπίος πρὸς τὸν διαδεχθέντα αὐτὸν ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἀχαΐας (Ἑλλάδος) Ἀτίλιον Νάβιον.

Μὲ κατέπληξεν, πράγματι, ἡ παρατη-

ρητικότης καὶ ἡ ὀξύνοια τοῦ Ρωμαίου ἐκείνου συγκλητικοῦ, ὁ ὁποῖος μὲ τόσην βαθύτητα ἐνέκυψεν εἰς τὸν ψυχισμόν, τὰ ἐλαττώματα ἀλλὰ καὶ τὰς ἀρετὰς τῶν ὑψηλῶν τότε τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας Ἑλλήνων. Ἐπειδὴ αὐτὰ ταῦτα, ἰδίως τὰ ἐλαττώματα, τὰ ὅποια διέκρινον τότε τὸ ὑπόδουλον καὶ φθίνον ἔθνος τῶν Ἑλλήνων στιγματίζουν καὶ τὴν σημερινὴν ἐλληνικὴν πραγματικότητα, νομίζω ὅτι ἡ δημοσίευσίς των, περιορισμένη ἀρκετὰ ἄλλωστε, εἶναι δυνατόν νὰ διεκδικήσῃ τὴν φιλοξενίαν εἰς

τήν πρωτότυπον καὶ λίαν ἐπαγωγὸν ὕλην τοῦ περιοδικοῦ σας.

Οἱ ἐν λόγῳ πάμπουροι ἀνευρέθησαν πρὸ δολίγων ἐτῶν εἰς τὴν Ὁξύρρυγχον τῆς Αἰγύπτου, σημερινὴν πόλιν Μπενεζά, πλησίον μιᾶς σαρκοφάγου. Ἴδου καὶ τὰ ἀποσπάσματα τῶν ἐπιστολῶν, εἰς τὰ ὅποια ὁ συγκλητικὸς Μενένιος Ἄπιος χαρακτηρίζει τοὺς Ἑλληνας καὶ δίδει εἰς τὸν διάδοχόν του Ἀτίλιον Νάβιον πολυτίμους συμβουλὰς:

α') «Ὁ Ἑλληνας εἶναι πιὸ ἐγωϊστὴς ἀπὸ μᾶς, συνεπῶς ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου. Τὸ ἄτομό του εἶναι “πάντων χρημάτων μέτρον”, κατὰ τὸ ρητὸν τοῦ Πρωταγόρα· ἀδέσμευτο, αὐθαίρετο καὶ ἀτίθασσο, ἀλλὰ καὶ ἀληθινὰ ἐλεύθερο ὀρθώνεται τὸ ἐγὼ τῶν Ἑλλήνων».

β') «Ὁ Ἑλληνας ἔχει πιὸ ἀδύνατη μνήμη ἀπὸ μᾶς καὶ γι' αὐτὸ ἔχει λιγώτερη συνέχεια στὸν πολιτικὸ του βίον. Εἶναι ἀνυπόμονος καὶ κάθε λίγο, μόλις δυσκολέψουν λίγο τὰ πράγματα, ἀποφασίζει ριζικὲς μεταρρυθμίσεις. Θέξ νὰ σαγηνέψῃς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου σὲ μιὰ πόλιν ἑλληνική; Πές τους: “Σὰς ὑπόσχομαι ἄλλη γῆ”· πές τους: “Θὰ θεσπίσω νέους νόμους”. Αὐτὸ ἀρκεῖ, μὲ αὐτὸ χορταίνει ἡ ἀνυπομονησία τους, τὸ ἀψίκоро πάθος τους».

γ') «Οἱ Ἑλληνες γὰρ νὰ κρίνουν ἂν ἔνας νόμος εἶναι δίκαιος, θὰ τὸν κρίνουν μὲ τὸ μέτρον τῆς προσωπικῆς των περιπτώσεως, ἀκόμη καὶ ὅταν ὑπεύθυνα τὸν κρίνουν στὴν ἐκκλησίᾳ ἢ στὸ δικαστήριον. Ὁ Ἑλληνας ζητεῖ ἀπὸ τὸ νόμον δικαιοσύνην γιὰ τὴ δική του προσωπικὴ περίπτωσιν. Ἄν τύχῃ καὶ ὁ νόμος, δίκαιος στὴν ὁλότητά του, δὲν ταιριάζει στὴν περίπτωσίν του, δὲν μπορεῖ αὐτὸ νὰ τὸ παραδεχθῇ. Δὲν δεχεται νὰ θυσιάσῃ τῇ δικῇ του περιπτώσει, τὸ δικό του ἐγὼ σ' ἓνα νόμον σκόπιμον καὶ δίκαιον στὴ γενικότητά του. Ἔτσι εἶναι οἱ πολλοὶ στίς πόλεις, ποὺ πρόκειται νὰ διοικήσῃς, ἔτσι διαφορετικοί, ἂν ὅχι ἀπὸ μᾶς, ὅμως ἀπὸ τοὺς πατέρες μας, ποὺ θεμελίωσαν τὸ μεγαλεῖο τῆς παλιάς, τῆς ἀληθινῆς μας δημοκρατίας».

δ') «Ὅσο περνοῦν οἱ αἰῶνες τόσο κι' ἐμεῖς καὶ οἱ λαοὶ ποὺ κυβερνοῦμε γινόμαστε περισσότερο ἀτομιστές, ὥς ποὺ μιὰ μέρα

νὰ μαραθοῦμε ὅλοι μαζί μέσα στὴ μόνωση τῶν μικρῶν ἑαυτῶν μας. Νομίζω πὼς οἱ Ἑλληνες, ἐπάνω στοὺς ὁποίους ἐσὺ τώρα ἄρχεις, εἶναι πρωτοπόροι σ' αὐτὸν τὸ θανάσιμο κατήφορον».

ε') «Τὸ ἀνυπόταχτο σὲ κάθε πειθαρχία, ἡ περιφρόνησις τῶν ἄλλων καὶ ὁ φθόνος, ἡ ἄρρωστημένη διόγκωσις τῆς ἀτομικότητος, σπρώχνουν σχεδὸν τὸν κάθε Ἑλληνα νὰ θεωρῇ τὸν ἑαυτὸν τοῦ πρώτου ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους. Ἀδιαφορῶντας γιὰ ὅλους καὶ γιὰ ὅλα, παραβλέποντας ὅ,τι γίνεται πρὶν καὶ ὅ,τι γίνεται γύρω του, ἀρχίζει κάθε φορὰ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ καὶ δὲν ἀμφιβάλλει πὼς πορεύεται πρῶτος στὸ δρόμον τὸ σωστό. Ταλαιπωρεῖ ἀπὸ αἰῶνες τὴν ἑλληνικὴ ζωὴ ἡ ὑπέρμετρη ἐμπιστοσύνη τοῦ Ἑλληνα στὴν προσωπικὴ του γνώμη καὶ στίς προσωπικὰς του δυνατότητες».

ς') «Ἄν λείπῃ κάτι ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας πολιτικούς, δὲν εἶναι οὔτε ἡ δύναμις τῆς σκέψεως οὔτε ἡ ἀγωνιστικὴ διάθεσις. Στὸ χαρακτῆρα, στὸ ἦθος φωλιάζει ἡ ἀρρώστια. Φωλιάζει στὴν ἄρνησίν τους νὰ δεχθοῦν νὰ ἀφανίσουν τὸ ἄτομό τους γιὰ τὴν εὐδωσὴν ἑνὸς ὁμαδικοῦ ἔργου. Δὲν κρίνουν ποτὲ μὲ δικαιοσύνην τὸ συναγωνιστὴ τους καὶ γι' αὐτὸ δὲν ὑποτάσσονται στὴν ὑπεροχὴν του».

ζ') «Ἡ θέλησὴν τους γιὰ ἰσότητα, ἅμα τὴν ἀναλύσεως, θὰ δῆς ὅτι δὲν ἀπορρέει ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῆς δικαιοσύνης, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ φθόνον τῆς ὑπέρμετρης ἀξίας. “Μιὰ ποὺ ἐγὼ”, λέει ὁ Ἑλληνας, “δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ ἀνεβῶ ψηλότερα ἀπὸ σένα, τότε τουλάχιστον καὶ σὺ νὰ μὴν ἀνεβῇς ἀπὸ μένα ψηλότερα. Συμβιβάζομαι μὲ τὴν ἰσότητα”».

η') «Ὁ ἐγωϊσμὸς δὲν κάνει τοὺς Ἑλληνας μόνο κακοὺς πολῖτες στὴν ἀγορά, τοὺς κάνει καὶ καλοὺς στρατιῶτες στὸν πόλεμον, ἔχουν αἰώνων τρόπαια, ποὺ μέσα στὴ μνήμην τους γίνονται σὰ νόμοι ἄγραφοι καὶ ἐπιβάλλουν τὴν περιφρόνησιν τῆς καουχίας καὶ τοῦ κινδύνου. Μὴ συγχέῃς τὴ διάλυση τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως, ποὺ ἔχει ἀφορμὴ τίς ἐμφύλιες ἐριδες, μὲ τὴν ἀτομικὴ γενναϊότητα καθὼς καὶ τὴν πολεμικὴ δεξιότητά των Ἑλλήνων».

θ') «Ὅλα αὐτὰ δὲν σοῦ τὰ λέγω, γιὰ νὰ σὲ κάμω νὰ περιφρονῇς τοὺς Ἑλληνας· ἀ-

πεναντίας σου τὰ γράφω, γιὰ νὰ τοὺς καταλάβης καὶ γιὰ νὰ τοὺς προσέξῃς. Ἀκόμη καὶ σήμερα διατηροῦν τὰ ἔχνη μερικῶν ἀρετῶν, πὺ μοιάζουν μὲ τὴ χόβολη μιᾶς μεγάλης πυρᾶς. Μελετητές τῆς ψυχῆς τῶν ἀτόμων καὶ τοῦ ὄχλου, θὰ τοὺς δῇς νὰ ἐκτελοῦν μερικοὺς θαυμάσιους ἐλιγμούς, νὰ χαράζουν πολιτικὰ σχέδια περίλαμπρα μὲ μιὰν εὐκίνησιὰ στὴ σκέψη τους καὶ μὲ μιὰ γοργότητα στὶς ἀντιδράσεις τους, πὺ ἐμεῖς ἐδῶ ποτὲ δὲ φτάσαμε. Μόνο πὺ ὕστερα θὰ μελαγχολήσης βλέποντας πῶς εἶναι πιά ἀσήμαντοι οἱ σκοποὶ γιὰ τοὺς ὁποίους ξοδεύονται αὐτὰ τὰ ἐξαισία χαρίσματα».

Φαίνεται, ὅτι «ἀπὸ τὴ χόβολη τῆς μεγάλης πυρᾶς», ὅπως λέγει πρὸ εἰκοσιν αἰώνων ὁ Μενέλιος Ἀπίος, ἀκόμη καὶ σήμερον διατηροῦμεν τὰ ἔχνη μερικῶν ἀρετῶν, ἀλλὰ καὶ κακιῶν τῶν ἀρχαίων μας προγόνων, τὰς ὁποίας περιέγραψε μὲ θαυμαστήν ἐνάργειαν, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὰς πρὸς τὸν Ἀτίλιον Νάβιον ἐπιστολὰς του.

Ἀφοῦ περὶ ἐπιστολῶν πρόκειται, θὰ ἀναφερθῶ καὶ εἰς μιὰν ἄλλην, τῆς αὐτῆς περὶ τοῦ ἐποχῆς, περὶ τῆς ὁποίας περιέργως ὁ μακαρίτης Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας Κ. Τσάτσος δὲν ἀναφέρει τίποτε εἰς ἓν ἐκ τῶν πολλῶν βιβλίων του, τὸ ὁποῖον μάλιστα ἐπιγράφει «Κικέρων», ὅπου καὶ μὲ τὴν βιογραφίαν τοῦ Κικέρωνος ἀσχολεῖται. Ἐπιστολογράφος ὁ περίφημος ρήτωρ Κικέρων καὶ ἀποδέκτης ὁ φίλτατος αὐτοῦ Τίτος Πο-

μπώνιος Ἀττικός, ἐπιφανὴς Ρωμαῖος λόγιος, ὁ ὁποῖος πολλὰ συγγράμματα τοῦ Κικέρωνος, δι' ἀντιγραφῆς, ἐξέδωκεν, ὅπως ἐπίσης καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐπιστολῶν, τὰς ὁποίας, κατὰ καιροὺς, παρὰ τοῦ ρήτορος ἔλαβεν*.

Εἰς μιὰν, λοιπόν, ἐξ αὐτῶν ὁ Κικέρων ἐξομολογεῖται εἰς τὸν φίλον του, πῶς κατάρθρωσεν ἀπὸ ἄσχημος, πὺ ἦτο, νὰ διαπρέψῃ εἰς τὴν ρωμαϊκὴν κοινωνίαν. Αὐτό, λέγει, τὸ ὤφειλεν εἰς ἓνα μικρὸν σωματικόν του ἐλάττωμα: ἓνα μικρὸν ἑπαρμα, μιὰν κρεατοελιά μεγέθους ρεβιθιοῦ, πὺ εἶχεν ἀναπτυχθῇ ἐπὶ τῆς ρινὸς του. Εἰς τὴν Λατινικὴν τὸ ρεβίθι λέγεται *cicer*, καὶ οἱ συμμαθηταὶ του τὸν ἐπείραζον καὶ τὸν ἐξηρέθιζον ἐπαναλαμβάνοντες τὸ σκωπτικὸν παρωνύμιον (παρατσούκλι): “Cicero!”, “Cicero!” Καὶ ὁ δεινὸς κατόπιν ρήτωρ γράφει πρὸς τὸν φίλον του: «καὶ ὥρκισθην τὸ παρωνύμιον τοῦτο, τὸ ὁποῖον τόσῃν κατασχύνῃν καὶ ὄνειδος μοῦ προσῆπτε, νὰ τὸ κάμω περιβλεπτον εἰς τοὺς αἰῶνας».

Αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν παλαιότερον ἐδιδάσκομεν εἰς τὴν Ε΄ τάξιν τοῦ ἐξαταξίου Γυμνασίου, πρὸς φρονηματισμὸν τῶν μαθητῶν.

Μετὰ τιμῆς
Φώτιος Σ. Μπουζάνης
Φιλολόγος-Γυμνασιάρχης

ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΔΗΜΟΥΛΗΣ

Καταφυγή

“Οθρη, δίνεις τὸ χέρι στὸ Βελοῦχι·
ἐσύ, Βελοῦχι μου, στὴ Γκιώνα καὶ στὴν Οἶτη·
Οἶτη, πλαγιάζεις μὲ τὸν Καλλίδρομο συντροφικά.
Κύκλος αἰετῶν,
στὰ χεῖλῃ σας ἡ καλημέρα.

Βράχια, ρουμάνια, ξέφωτα,
ρίζες, ἀγρίμια, καταβόθρες,
λιθάρια, δέντρα καὶ νερά
αἰῶνες ἀποκούμπι.

Ζωὴ σὰν τὸ ἀλάτι· πατρίδα χωρὶς ἐπίθετα.

Ναί, όρκα! Πρόκειται για τὸ μεγαλύτερο κῆτος πὸν ὑπάρχει. Εἶναι καὶ φάλαινα καὶ καρχαρίας μαζί κι ἔχει ὅλες τὶς ιδιότητες πὸν ἔχουν τὰ δύο τους, γι' αὐτὸ κιόλας λέγεται καὶ «φάλαινα-καρχαρίας». Γνώρισα μία όρκα στὸ Ἐνυδρεῖο τῆς Ν. Ὑόρκης, ὅπου δούλευα σὰν ἐπιμελητής. Ἀλλὰ τὸ πιὸ περιεργὸ εἶναι πῶς καὶ ἡ όρκα μὲ γνώρισε.

Καθόμουν ὥρες ὁλόκληρες, κυρίως στὴ σκόλη μου, καὶ χάζενα τὰ μουσούδια τῆς όρκας. Πλησίαζε πρὸς τὸ χοντρὸ γυαλί — πανάκριβο γυαλί, πὸν κοστίζει τόσο, ὅχι μονάχα γιατί εἶναι ἀνθεκτικό, ἀλλὰ κυρίως γιατί δὲν παραμορφώνει (τὰ μουσούδια) — καὶ φαίνεται πῶς μᾶλλον θὰ ἔπρεπε καὶ αὐτὴ νὰ μ' ἔκανε χάξι πολύ. "Υστερα ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀλληλοκατασκόπευση ἔδινε μὴ μὲ τὴν πελώρια οὐρά της σηκώνοντας ἓνα κύμα ὁλόκληρο βουνὸ — ἀλλὰ εὐτυχῶς πάντα μέσα στὴν ἐνδοχωρική ἐπικράτεια τῶν βυθῶν — καὶ ἀπευθυνόμενη πρὸς τὸ ἑτερό της ἡμισυ (πὸν λόγῳ τοῦ ὄγκου του θ' ἀκριβολογούσαμε ἀν λέγαμε «ἑτερό της διπλάσιο», γιὰ νὰ θυμηθοῦμε καὶ λίγο τὸν μακαριτὴ τὸν Σπύρο Μελά) θὰ πῆρπε ν' ἀφηνε κατὶ ἀηχους συριγμούς. Μᾶλλον κατὶ θὰ ἔπρεπε ν' ἀφηνε, πάντως, γιατί ἀπὸ τὸ ρύγχος της ἔβγαιναν φουσαλίδες. Τὸ ἑτερό της διπλάσιο ἀρχίζει καὶ αὐτὸ τοὺς σαλλιδισμούς κι ὕστερα καὶ τὰ δύο μαζί πλησιάζανε τὸ χοντρὸ κρύσταλλο καὶ μὲ παρακολουθοῦσαν μ' ἐκεῖνο τὸ ψυχρὸ βλέμμα τοῦ καρχαρία - κανονικοῦ πὸν σὲ παγώνει. "Ομως ὅσοι ἔτυχε νὰ συναντήσετε αὐτὸ τὸ καρχαρήσιο βλέμμα — καὶ θὰ ἴσαστε ἀσφαλῶς πολὺ λίγοι, γιατί πρέπει νὰ συναντήσετε τὸν καρχαρία ἐκ τοῦ φυσικοῦ, γιὰ νὰ τοῦ δίνετε τὴ δυνατότητα νὰ ἐπηρεαστεῖ, ὥστε ν' ἀποκτήσει κάποιον νόημα ἢ ἐρμηνεία τῆς ματιᾶς του — θὰ σᾶς ἔκανε ἐντύπωση, φαντάζομαι, αὐτὴ ἢ παγερότητα τοῦ βλέμματός του, πού ναι σὰν νὰ σᾶς ἀντικρύζουν οἱ δύο στρογγυλές γωνίες ἐνὸς τετράγωνου τραπεζιοῦ, μὴ παγερότητα, ὡστόσο, πὸν ἡ φρίκη πὸν προκαλεῖ ἐντείνεται ἀπὸ τὴ σκέψη πῶς δὲν πρόκειται ἀπλῶς γιὰ τὶς στρογγυλές γωνίες ἐνὸς ἄψυχου τραπεζιοῦ, ἀλλὰ γιὰ τὰ δύο μάτια ἐνὸς θα-

λάσσιου τέρατος πὸν ἐξακολουθοῦν νὰ σᾶς κυττάζουν τὸ ἴδιο ψυχρά, παρόλο πὸν πέ- ρασε ἀρκετὴ ὥρα πὸν σᾶς παρακολουθοῦν καὶ θὰ μπορούσαν ἴσως νὰ πάρουν κάποιον χρῶμα κατανόησης.

Τὸ γεγονὸς ὅτι καὶ τὸ ζευγάρι αὐτὸ τῶν ὀρκῶν μὲ παρακολουθοῦσε ἐντατικά, μ' ἔβαλε σὲ πολλὲς σκέψεις. Ἐνῶσα πῶς ἀπὸ μέρους μου διαμορφωνότανε μὴ ὑποχρέωση γι' αὐτὸ τὸ ζευγάρι, ἀν ὅχι τίποτα ἄλλο, τουλάχιστο μοῦ ἐπιφορτιζότανε ἡ ἐννοια τῆς συναδελφικῆς ὑποχρέωσης πὸν ἔχει ἓνας, πὸν κι αὐτὸς τὸ ἔχει τὸ χοῦι νὰ «μπανίζει» πολὺ, ὅμως αὐτὸς ὁ τελευταῖος ἔχει κάποιες δυνατότητες νὰ προσφέρει κάτι, νὰ κινηθεῖ διαφορετικά, τέλος πάντων, ἀπὸ αὐτὰ τὰ κῆτη πὸν ἦσαν περιορισμένα μέσα στὸ κρυτάλλινο κουτί. Ἄν καὶ τελικὰ ἀποδείχτηκε ὅτι οἱ ὀρκες ἦσαν αὐτὲς πὸν προσέφεραν καί, μάλιστα, συνέβαλαν σὲ μὴ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες ἀνακαλύψεις πὸν ἔκανε ὁ ἀνθρωπος ποτέ.

Συγκεκριμένα, κάποια μέρα δὲν ἄντεξα καὶ κόλλησα ἄγαρμπα ἐνὸς φιλαράκου, Ἑλληνα κι αὐτοῦ, πὸν δούλευε στὴ Ν.Α. Σ.Α., στὸν Τομέα τῶν ὑπολογιστῶν γιὰ τὴν ἀνίχνευση κοσμικῶν ὑπερήχων. Κάτι πὸν τοῦ πα, ἔτσι, πολὺ γενικά, κάτι πὸν τοῦ ἐξατομίκευσα, κατόπιν, γιὰ τὴν όρκα, κάτι πὸν ἦρθε κι αὐτὸς νὰ ρίξει ἐπὶ ὅπου μὴ ματιὰ κι ἀλληλοκυττάχτηκαν μὲ τὶς ὀρκες μὲ ἀμοιβαία δυσπιστία, θὲς πάλι πὸν τὸ εἰσιτήριο γιὰ τὸ Ἐνυδρεῖο ἦταν τσουχερότατο καὶ γὼ ἄφηνα νὰ μπαίνουν τζάμπα τὰ τρίδυμα παιδιὰ του πὸν κουβάλαγαν μαζί ὁλόκληρη τὴν τάξη κάνοντας τὸ κομμάτι τους, πάντως ἓνα ὥραῖο ἀπόγευμα μοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία ν' ἀπολαύσω γούρλωμα ματιῶν ὀρκῶν, ὅπως βλέπανε τὸν δέκτη ἐπεξεργασίας ἤχων νὰ κατεβαίνει σιγὰ-σιγὰ μέσα στὸ ὑγρὸ τους βασίλειο καὶ νὰ ἐγκαθίσταται ἐκεῖ, αἰωρούμενος καὶ μὴ ἐκδηλώνοντας καμμία πρόθεση, οὔτε καν μελλοντική, γιὰ ἐπανάκαμψη εἰς τὰ πάτρια ἐδάφη ἀπὸ πού τους ἦρθε.

Καὶ γὼ πιά παράτησα τὸ «ἀλλολομπα- νιστήριο» μὲ τὶς ὀρκες, γιὰ νὰ γίνω μόνιμος τηλεθεατῆς τοῦ ἐξαιρετικά ὕπουλου αὐτοῦ

ώτακουστή, πού δέν τοῦ ὄφθανε πού κρυφά-κουγε τίς ξένες στιχομυθίες, δέν τοῦ ὄφτανε πού τίς κατέγραφε ἢ πού, πολύ χειρότε-ρο, τίς «πάσσαρε» στήν ὀθόνη γιά νά τίς δῶ καί γώ, ἀλλά τίς ἐπεξεργαζόταν κιόλα, τίς ἐρμήνευε, τίς ἀποκωδικοποιούσε, ἂν χρειάζοταν. Ὁ σύγχρονος πολιτισμός δέν προήγαγε μόνο τὰ τεχνολογικά μέσα· ὁ σύγχρονος πολιτισμός μπορεί νά κλιμα-κώσει τεχνολογικά ἕνα ἄθωο, ὅπως χαρα-κτηρίζοταν παλιά τὸ ἐλάττωμα τοῦ ὡτα-κουστή, βίτσιο, νά τὸ πλουμίσει μὲ τίς εὐ-κολίες καί τὴν πολυτέλεια πού παρέχει ἡ τεχνολογία καί, τελικά, νά τὸ ἀναδείξει στή μεγαλύτερη παλιανθρωπιά.

Ὅταν παραβάλαμε τὰ πρῶτα φύλλα κα-ταγραφικοῦ χαρτιοῦ πού πήραμε, μείναμε μὲ ἀνοικτὸ τὸ στόμα (ἂν καί αὐτὸ τὸ τελευ-ταῖο, γιατί νά μείνει ἀνοικτό, ἀφοῦ οὕτως ἢ ἄλλως δέν ἦταν σὲ θέση ν' ἀρθρώσει λέξη; μᾶλλον τὰ μάτια καί τ' αὐτιά μας ἦσαν αὐ-τὰ πού ἔπρεπε νά μένουν ἀνοικτά). Ἡ κυ-ματομορφή τῶν ἡχῶν εἶχε μιὰ τέτοια ἀλ-ληλοσυνέπεια, μιὰ τέτοια ἀλληλουχία, πού ἦταν φύσει ἀδύνατο νά ἐπρόκειτο γιά σύ-μπτωση. Κατ' ἀρχήν, ὅταν μετὰδιδε ἡ μία ὄρκα, ἡ ἄλλη ἦταν ὅλο αὐτιά. By return mail, ἡ σύγκριση τῶν ἡχοδιαγραμμάτων ἀ-ποδείκνυε πῶς ὑπῆρχε κάποια ὀργανικὴ συνοχὴ ἀπαντητικῆς ὕψης, ἐπιπλέον δὲ ὑ-πῆρχαν καί διαστήματα μονολόγων, ὅπου ἡ ἀπάντησή τους σ' αὐτὰ περιεῖχε πανο-μοιότυπες σειρὲς ἡχογραμμάτων, ἡ δὲ ἐπε-ξεργασία τους ἀπὸ τὸν ἠλεκτρονικὸ ὑπο-λογιστὴ δέν ἄφηνε τὴν παραμικρότερη ἀμφιβολία πῶς ἐπρόκειτο γιά φράσεις ἐνὸς νοήμονος ὄντος, φράσεις πού προκλήθη-καν ὅστερα ἀπὸ ἕνα λογικὸ ἐρώτημα ἐνὸς ἄλλου νοήμονος ὄντος. Στείλαμε τίς παρα-τηρήσεις μὲ τὰ σχετικὰ ἀντίγραφα στὰ διά-φορα ἐνυδρεῖα ὅλου τοῦ κόσμου πού εἶχαν ὄρκες, ἐγινε μεγάλος σάλος, τὰ Κράτη βάλθηκαν νά μαζεύουν ὄρκες, καί, πρὶν πε-ράσουν δυὸ χρόνια, εἴχαμε ὅλοι πειστεί πῶς ἡ γλῶσσα τῶν ὀρκῶν περιλαμβάνει πά-νω ἀπὸ δύο ἑκατομμύρια λέξεις, ἐνῶ οἱ ἀν-θρώπινες οἱ φτωχίες δέν ξεπερνοῦν τίς ἐξή-θρα χιλιάδες. Τὸ ἐρώτημα ὅμως ἦταν: γιά τί πρᾶγμα μιλοῦσαν αὐτὲς οἱ ὄρκες, τί εἶχαν νά ποῦν, πού νά χρειάζονταν τόσα ποικίλα

σύμβολα;

Κι ἕνα ἀπόγευμα εἶχα ἐπιτέλους τὴ φα-εινὴ ἔμπνευση: Πῆρα κι ἔβαλα ἀπέναντι ἀ-πὸ τίς ὄρκες μιὰ σειρὰ ἀπὸ φωτεινὲς παρα-στάσεις πού ἐξιστοροῦσαν «χωρὶς λόγια», πῶς τὰ θηλαστικά βγήκαν ἀπὸ τὴ θάλασσα, πῶς κουνούσαν στήν ἀρχὴ τὰ περύγιά τους πού τελικὰ ἐξελίχθηκαν σὲ χέρια καί πόδια, πῶς φτάσαμε στὸν πύθηκο καί μετὰ στὸν ἄνθρωπο. Ἡ ἀντίδραση τῶν κητῶν δέν περιγράφεται· εἶχανε μιὰ ἑξαλλή συ-μπεριφορὰ σὰν καί κείνη πού θὰ μπορού-σαν νά ἔχουν οἱ πύθηκοι, ἂν σταματοῦσαμε προσωρινὰ τὴ ροὴ τῶν φωτεινῶν παραστά-σεων στὸ δικὸ τους στάδιο, τοὺς ξεκολλά-γαμε ἀπὸ τίς εἰκόνες, τοὺς ζωντανεύαμε καί τοὺς μοστράραμε μιὰ ἀρμαθία λαχταριστῆς μπανάνες. Ἦταν ἡ πρώτη φορὰ πού τὰ κή-τη φάνηκαν πῶς μπορούσαν νά διαθέτουν καί μιὰ ἀσύστολη ἀγένεια, γιατί ἀνέπτυξαν μιὰ τέτοια λογοδιάρροια, πού ἀναγκάστη-καν νά ἐκπέμπουν καί τὰ δύο μαζί καταρ-γώντας περιπτωσιακὰ κάθε λειτουργικότη-τά τους πού εἶχαν καί σὰν δέκτες. Νομίζω, πῶς αὐτὴ τους ἡ ἀντίδραση μοῦ ὅσωσε καί τὸ κλειδί γιά τὴ λύση τοῦ μυστηρίου.

Τὸ λόγιο πού ἔκανε τὰ θαλάσσια ὄντα νά ἐγκαταλείψουν τὸ ὑγρὸ τους στοιχεῖο πρέπει νά τὸν ἀναζητήσουμε μέσα στίς τα-γὲς τοῦ ὀρμέφυτου ἐκείνου πού εἶναι συν-δεμένο μὲ ὅλο τὸ συμπαγτικὸ κύκλωμα. Ἕνα τέτοιο ἀρχέτυπο ξέρει πολὺ καλὰ πῶς ὁ ἥλιος μιὰ μέρα θὰ κρυώσει, καί ἡ Γῆ θὰ καταντήσῃ ἕνας πολὺ ἀφιλόξενος πλανή-της. Αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία πού ὠθεῖ τὰ ζῶα σὲ μιὰ ἑξοδὸ ἀπὸ τὰ βάθη τῶν Ὠκεανῶν, πού τὰ ὠθησε νά γίνουν λογικά ὄντα μὲ τελικὸ στόχο τὴν ὁμαδικὴ μετανάστευση ἀπὸ ἕναν καταδικασμένο πλανήτη σὲ μιὰ περισσό-τερο ἐλπιδοφόρο περιοχὴ.

Ὅμως οἱ ὄρκες, πού ἦσαν ἤδη ἀνα-πτυγμένες, σκέφτηκαν ἐγωιστικά. Παρέ-μειναν μέσα στὸ ὑγρὸ τους στοιχεῖο καλὰ προφυλαγμένες, καί καταπίαστηκαν μ' ἕνα διαλογισμό πού διέθετε διαλεκτικὲς διακυ-μάνσεις πολὺ πλουσιότερες ἀπὸ τίς διάφο-ρες πτωχώσεις τῆς τεχνολογικῆς ἐξέλιξης.

Σκεφτεῖτε ἕναν Ἡράκλειτο, ζωντανὸν γιά ἑκατομμύρια χρόνια, πού νά συλλογιέ-ται διαλεκτικά. Σὰν τι μπορεί νά σκέπτεται;

Μὰ καὶ μόνο ἡ διαπίστωση ὅτι ἡ δομὴ τῆς ὕλης εἶναι αὐτὸ τοῦτο τὸ μηδέν, ὅπου ὅλα εἶναι τέλεια, ἀλλὰ, πάλι, πὼς πρέπει αὐτὸ τὸ μηδέν νὰ φτιάξει τὴν ἀντίθεσή του, πὺ εἶναι ὁ κόσμος μας, γιὰ ν' ἀνταγωνιστεῖ μαζί του διαλεκτικά, καὶ μόνον αὐτὸ εἶναι ἀρκετὸ γιὰ νὰ ἐφευρεθοῦν ὄχι μονάχα δύο

ἐκατομμύρια σύμβολα, ἀλλὰ νὰ γίνεῖ μιὰ ἐναγώνια προσπάθεια, πὺ νὰ 'χει στόχο τὰ ἅπειρα σύμβολα.

Ναί, φίλη ὄρκα, μπορεῖς νὰ μὲ κυττᾷς σὰ νὰ 'μαι κουνούπι, ὅμως, φιλιτάτη μου ὑπερόπτιδα, ὑπάρχει κάτι ἀνώτερο ἀπὸ τὸ πνεῦμα, πὺ ἐσύ, ὥστόσο, δὲν ὑπηρετήσεις.

Ἰπεκτῆδες καὶ «χειρώνακτες»

«... Τὸ φοβερό μας κήρυγμα... χτυπᾶτε, πολέμαρχοι!..
Μὴ λησμονεῖτε τὸ σχοινί, παιδιά, τοῦ Πατριάρχη!..»

Νά, κάτι τέτοιες ἀηδίες ἔγραφε ὁ Βαλαωρίτης καὶ τὸν ἔκαναν δρόμο στὸ Κολωνάκι. Δὲν τοῦ 'φτανε τοῦ ἐρίφη πὺ ἦταν συντηρητικὸ ἡγετῆς, ἀποδείχεται τώρα περίτρηνα ἱμπεριαλιστῆς, πράκτορας τῆς CIA, πὺ μαζί μὲ κάτι ἄλλους ἀσήμαντους καὶ γελοίους στιχοπλόκους σὰν τὸ Σολωμό, τὸν Ραγκαβῆ, τὸν Μαβίλη καὶ τὸν Παλαμᾶ προσπάθησε νὰ δυναμιτίσῃ τὸ πάντα καλὸ κλίμα τῶν Ἑλληνοτουρκικῶν σχέσεων. Εὐτυχῶς πὺ ὑπάρχει τὸ «Βραβεῖο Ἰπεκτῆ», γιὰ νὰ ἀποκαταστήσῃ κάπως τὰ πράγματα. Καθόσον ποιοὺν Ὑμνο στὴν Ἐλευθερία καὶ ποιά μεγάλη ἰδέα, βρὲ ξάνα καὶ ἀρτηριοσκληρωτικοί; Ἐδῶ προέχει ἡ Ἑλληνοτουρκικὴ φιλία καὶ κατανόηση. Ἄν δὲν ὑμνήσῃς τὴν πατοπαράδοτη αὐτὴ φιλία, τί στὸ διάολο ἔργο θὰ δώσῃς στὴν κοινωνία; Τί θ' ἀφήσῃς παρακαταθήκῃ στὶς ἐπόμενες γενιές; Τώρα, βέβαια, θὰ μοῦ πῇς ὅτι ἔχουμε καὶ κάτι ψιλοδιαφορὲς μὲ τοὺς γείτονές μας. Αὐτές, ὅμως, εἶναι ἀσήμαντες. Μπροστὰ στὴ δόξα ἑνὸς Ἰπεκτῆ, τί σημασία ἔχει ἡ μισὴ Κύπρος, δυὸ χιλιάδες ἀγνοούμενοι, λίγο Αἰγαῖο καὶ 5-6 νησιά; Ἐμεῖς οἱ λογοτέχνες ἀγαπᾶμε τὸ βραβεῖο Ἰπεκτῆ καὶ εἵμαστε περήφανοι γι' αὐτό. Εἶναι, σὰ νὰ λέμε, τὸ «Νταβὸς τῶν γραμμάτων μας». Καὶ γεμίζουμε ἀπὸ ἐθνικὴ ὑπερηφάνεια κάθε φορὰ πὺ κάποιος συνάδελφος βραβεύεται, γιὰτὶ ξέρουμε ὅτι οἱ Ἰπεκτῆδες ὀδηγοῦν τὴν Λογοτεχνία μας στὸ δρόμο τῆς προόδου. Φεύγουμε, βρὲ ἀδελφέ, ἀπὸ τὸ τέλμα τῆς Μεταπαλαμικῆς ἐποχῆς. Ἔτσι, ἔχουμε ἱερὴ ὑποχρέωση, στὸ ὄνομα τῆς φιλίας μας μὲ τὸν ἐξ Ἀνατολῶν γείτονα καὶ ποιήματα νὰ συνθέσουμε, καὶ πεζὰ νὰ γράψουμε, καί... «στῶλο» νὰ δώσουμε, πὺ λέει ὁ λόγος. Καὶ σ' ὅποιον δὲν ἀρέσει, τὴν βόλτα του, καθόσον εἶναι ὄργανο τῶν σκοτεινῶν κύκλων τῆς ἀνωμαλίας καὶ ὑπέρτης τοῦ ντόπιου καὶ ξένου κατεστημένου. Καὶ νὰ μὴν ἀκούω σαχλαμάρες γιὰ Ἀριστεῖον Ἑθνικῆς Μειοδοσίας, γιὰτὶ τότε ἔχετε μαῦρα μεσάνυχτα ἀπὸ πρόοδο.

Λένε, ὅτι ὁ «χειρώνακτισμός» εἶναι ἀκριβώτερος ἀπὸ τὴν συνουσία, γιὰτὶ εἶναι χειροποίητος. Πάνω σ' αὐτὸ τὸ δόγμα φαίνεται ὅτι στηρίχτηκαν οἱ ἕτεροι φιλοπρόοδοι φοιτητῆς πὺ συγκεντρώθηκαν γιὰ νὰ ἀποδοκιμάσουν τὸν μητροπολίτη Σεβαστιανό, πὺ μιλοῦσε γιὰ τὴν Β. Ἠπειρο. Ἐκεῖ διετράνωσαν τὶς ἀκριβὲς τους ἰδέες γιὰ ἐπέκταση τῆς Ἀλβανίας μέχρι τὴν Λάρισα. Καί, βέβαια, δὲν θὰ σχολιάσουμε τὰ μυαλὰ πὺ κουβαλοῦν οἱ πατριῶτες αὐτοὶ καὶ «χειρώνακτες» μὲ τὸ χυδαῖο σκεπτικὸ ὅτι τὸ κάτω κεφάλι ἔχει φάει τὸ πάνω! Μονάχα μιὰ σύσταση ἔχει νὰ κἀνῃ αὐτὴ ἡ στήλη. Ἄν σὲ κάποιους γουστάρῃ τόσο πολὺ ἡ βόρεια γείτων, δὲν ἔχουν παρὰ νὰ ζητήσουν πολιτικὸ ἄσυλο καὶ νὰ δουλέψουν μὲ πάθος γιὰ τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἀρκετὲς καρέκλες τρύπησαν στὶς διαφορὲς καφετέριες καὶ pub. Ὅχι μόνο σουλάτσο Δεξαμενῆ, Κολωνάκι, Σύνταγμα. Νὰ πιάσουν καὶ κανένα τσαπί, ἔτσι γιὰ νὰ μὴ χάνουν τὴν φόρμα τους. Χορτάσαμε ἀπὸ ἐπαναστάτες. Φτάνει πιά...

Γιῶργος Πετρόπουλος

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ ΔΑΚΟΓΛΟΥ, *Ὁ Μυστικὸς Κώδικας τοῦ Πυθαγόρα
(καὶ ἡ ἀποκρυπτογράφηση τῆς διδασκαλίας του)*

Ἡ Πυθαγόρειος διδασκαλία, προφορική, συμβολική, αὐστηρῶς μυστική μεταξύ τῶν μαθητῶν, καλύπτουσα σχεδὸν ὅλους τοὺς τομεῖς τοῦ ἐπιστητοῦ, ἔφθασε εἰς ἡμᾶς ἀποσπασματικὴ μέσα ἀπὸ τὰ ἔργα καὶ τὶς πραγματεῖες Ἑλλήνων συγγραφέων, οἱ ὅποιοι ἔζησαν περὶ τὰ 100-600 ἔτη μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Πυθαγόρα. Ἔτσι, ἡ προσωπικότης καὶ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου Σαμίου φιλοσόφου καὶ μύστου περιεβλήθησαν τὸν πέπλο τοῦ μυστηρίου καὶ τοῦ θρύλου. Ὡστόσο, φαίνεται, ὅτι ὁ Πυθαγόρας ἐδίδασκε βάσει ἰδιοχειρῶν σημειώσεων καὶ γεωμετρικῶν σχεδίων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ σπουδαιότερο ἦταν τὸ μεγάλο γεωμετρικὸ σχέδιο τῆς Ἀρμονίας τῶν Οὐρανίων Σφαιρῶν. Ἡ ἀποκωδικοποίηση τῆς Πυθαγορείου διδασκαλίας, ἡ παρουσίαις της ὑπὸ τὴν πλήρη μορφή της καὶ ἡ ἑρμηνεία της ἀπετέλεσαν φιλόδοξο στόχο πολλῶν ἐρευνητῶν ὡς τώρα.

Τὸ ἐν ἐπικεφαλίδι βιβλίον, πρῶτο μέρος ἑνὸς ἔργου ποὺ ὁλοκληρώνεται μὲ ἄλλους τρεῖς τόμους, ἀναγγέλλει τὴν ἀνακάλυψη τοῦ ἀναζητουμένου «Μυστικοῦ Κώδικα» καὶ προχωρεῖ εἰς τὸν ἀποσυμβολισμό τῶν «Πυθαγορείων Ἀκουσμάτων» ἀποκαλύπτοντας τὶς Πυθαγόρειες κοσμογονικὲς ἀντιλήψεις, τοὺς μαθηματικοὺς νόμους τῆς Γεωμετρικῆς καὶ Ἑνεργειακῆς Δημιουργίας τοῦ σύμπαντος, τῆς συνθέσεως καὶ ἀποσυνθέσεώς του, καθὼς καὶ τὸ γενεσιουργὸ γεωμετρικὸ θεώρημα τῆς ἐπιλύσεως καὶ κατασκευῆς τοῦ Μεγάλου Σχεδίου τῆς Ἀρμονίας τῶν Οὐρανίων Σφαιρῶν (συνπάντων). Ἐπίσης παρουσιάζει τοὺς μαθηματικοὺς νόμους (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς σήμερα χρησιμοποιούμενους ἐμπειρικοὺς)

Διάλογος καὶ Ἐπιστήμη

Ὁ διάλογος εἶναι χαρακτηριστικὸ πολιτισμένων ἀνθρώπων. Ἔχομε διαφορετικὰ ἀπόψεις καὶ συζητοῦμε μὲ ἐπιχειρήματα καὶ στοιχεῖα. Τὸν διάλογο ἀρνοῦνται ὅσοι σφάλλουν καὶ δὲν θέλουν νὰ παραδεχθοῦν τὸ λάθος τους ἢ ὅσοι ἔχουν συμφέρον νὰ μὴν ἀντεπισθῇ ἀντίθετη γνώμη ἀπὸ τὴ δική τους.

Γιατὶ λέμε αὐτὲς τὶς κοινὲς ἀλήθειες; Διότι ὑπάρχει μία κρατικὴ ὑπηρεσία, τὸ «Παιδαγωγικὸ Ἰνστιτοῦτο», στὸ ὁποῖο στέλλονται ἀναφορὲς, ποὺ μένουν ἀναπάντητες. Τέτοιο δικαίωμα νομικῶς δὲν τὸ ἔχει μία κρατικὴ ὑπηρεσία. Δεοντολογικῶς βεβαίως δὲν τίθεται θέμα. Τὸ ξενότιτλο «Παιδαγωγικὸ Ἰνστιτοῦτο» ὀφείλει νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν του τὶς ἐπιστημονικὲς ἀπόψεις, ποὺ ὑπευθύνως τοῦ στέλλονται καὶ, ἂν ἔχη ἀντίθετη γνώμη, νὰ τὴν διατυπώσῃ ἢ ἄλλως νὰ τὶς ἀποδέχεται. Ὅπως δὲ ποτε ὅμως ὑποχρεοῦται νὰ ἀπαντᾷ.

Στὴ νομικὴ καὶ ἠθικὴ ὑποχρέωσι τοῦ διαλόγου τὸ «Παιδαγωγικὸ Ἰνστιτοῦτο» ἔδωκε δείγματα γραφῆς: δὲν καταδέχεται νὰ ἀπαντᾷ. Γιατί; Μήπως νομίζει, ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο προάγει τὶς ἐπιστῆμες; ἢ μήπως νομίζει, ὅτι μὲ τὸ «ἐτσι θέλω» θὰ ἐπιβάλῃ ἀντεπιστημονικὲς ἀπόψεις. Δὲν θὰ πρέπει νὰ ὑποθέσῃ κανεῖς, ὅτι χάθηκε ἡ εὐαισθησία ἀπὸ τοὺς ἐπιστήμονες, ποὺ ἐργάζονται σ' ἐκείνη τὴν ὑπηρεσίαν ποὺ κατευθύνει τὴν ἐκπαίδευσιν, ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενό της.

για τις αποστάσεις των τροχιών των πλανητικών συστημάτων και για την κατανομή της ενεργείας εις τα μορφοποιημένα σύμπαντα. Ἀποκαλύπτει τὴν ὑπαρξὴν εἰς κάθε σύμπαν εἰδικῶν σφαιρικῶν μηνίσκων, τῶν ὁποίων οἱ ἐνεργειακὲς ιδιότητες ὁμοιάζουν μὲ αὐτὰς τῶν Μελανῶν Ὀπῶν, ὑπολογίζει δὲ καὶ ἐντοπίζει τὴν χαμένη μᾶζα-ἐνέργεια τοῦ σύμπαντος.

Τὸ δεύτερο μέρος τοῦ βιβλίου αὐτοῦ καλύπτει ἡ «Πυραμιδολογία», δηλαδή ἡ ἀρχιτεκτονικὴ σύνθεσις καὶ ἡ εὕρεσις τῆς ἀκριβοῦς μονάδος μετρήσεως τῶν κλιμακωτῶν (Ζιγκουράτ) καὶ τῶν αἰγυπτιακοῦ τύπου πυραμίδων, ὁ προορισμὸς καὶ τὰ μηνύματα, τὰ ὁποῖα μᾶς στέλλουν ἀπὸ τὸ παρελθόν, καθὼς καὶ ἡ περιγραφή καὶ ἐρμηνεία τῶν γνωστῶν πυραμιδικῶν ἐνεργειακῶν φαινομένων, ὅπως τὰ παραδίδει ἡ Πυθαγόρειος διδασκαλία.

Παρ' ὅτι ὁ συγγραφεὺς, πολιτικὸς μηχανικὸς τὸ ἐπάγγελμα, ἐπιφυλάσσεται νὰ παρουσιάσῃ τὸν «Μυστικὸ Κώδικα» καὶ τὶς ἐφαρμογὰς του εἰς τὸν τέταρτο τόμο, ὁ ὁποῖος θὰ ἐκδοθῇ προσεχῶς, ἡ Πυθαγόρειος διδασκαλία ἐκτυλίσσεται εἰς τὶς σελίδες τοῦ κειμένου μὲ συναρπαστικὸν τρόπον ἀλλὰ καὶ μὲ ἀναμφισβήτητη λογικὴ συνέπεια μέσω μαθηματικῶν σχέσεων καὶ γεωμετρικῶν σχημάτων οὕτως, ὥστε νὰ ἀποκαλύπτωνται εἰς τὸν ἀναγνώστη βῆμα πρὸς βῆμα οἱ νόμοι τοῦ σύμπαντος καὶ οἱ θεωρίαι τοῦ μεγάλου διδασκάλου γιὰ ὅλα τὰ ἀστροφυσικὰ καὶ θεοφυσικὰ προβλήματα. Μέσα ἀπὸ τὸ μεγάλο σχέδιον τῆς Ἀρμονίας τῶν Οὐρανίων Σφαιρῶν προβάλλουν ὅλα τὰ γνωστὰ Πυθαγόρεια σύμβολα, ἀλλὰ καὶ σύμβολα ἄλλων θρησκειῶν, γιὰ νὰ ἐπιβεβαιώσουν τὴν γνησιότητα τῆς ἀναπτυσσόμενης θεωρίας.

Ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ μέγας μύστης ὄχι μόνον συνέλαβε καὶ διετύπωσε κατὰ τρόπον θεωρητικὸν καὶ πρακτικὸν τοὺς νόμους τοὺς διέποντες τὸ πλανητικὸν μας σύστημα, οἱ ὁποῖοι ἐπιβεβαιώθηκαν ἀπὸ τὶς σύγχρονες ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις, ὅπως φαίνεται καὶ εἰς τοὺς παρατιθέμενους συγκριτικοὺς πίνακες, ἀλλὰ καὶ κατεῖχε γνώσεις πέρα τῶν ὁρίων τῆς σημερινῆς ἐπιστήμης, ὅπως εἶναι ἡ θεωρία περὶ σφαιρικῶν μηνίσκων, ἡ ἐρμηνεία τῶν πυραμιδικῶν φαινομένων, τὸ μαθηματικὸν ὑπόβαθρον τοῦ διαλογισμοῦ, ἡ πρόβλεψις τῆς ὑπάρξεως δύο ἀκόμη πλανητῶν εἰς τὸ πλανητικὸν μας σύστημα, τῶν ὁποίων δίδει καὶ τὶς πι-

→

Μᾶλλον κατὰ ἄλλο συμβαίνει. Τὸ πιθανώτερον εἶναι ὅτι ἡ διοίκησις τοῦ «Ἰνστιτούτου» ἐμποδίζει τὴν ἔκφρασιν γνώμης τῶν ἐπιστημονικῶν συνεργατῶν τῆς, τοὺς ὁποίους θέλει νὰ μετατρέψῃ σὲ πειθαρχικοὺς ὑπαλλήλους. Ἄν βλέπετε κάποια ἄλλη ἐξήγησι, νὰ μᾶς τὴν πῆτε. Ἄν οἱ ἰθύνοντες τοῦ «Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου» διαφωνοῦν, νὰ τοὺς ἀκούσωμε. Τὰ γεγονότα ἀποδεικνύουν ὅτι αὐτὸ πὺ λέγεται «Παιδαγωγικὸ Ἰνστιτούτο» ἐπιδιώκει νὰ διατηρήσῃ ἓνα ἐξουσιαστικὸν κατεστημένον στὴν ἐκπαίδευσιν. Ἐνα κατεστημένον, πὺ εἶναι ἀντιεπιστημονικὸν καὶ σὲ πολλὰ ἀνθελληνικόν. Τὸν συνδυασμὸ ἀντιεπιστημονικότητος καὶ ἀνθελληνισμοῦ τὸν εἶδαμε καθαρὰ στὸ θέμα τῆς καταγωγῆς τοῦ Ἀλφαβήτου μας.

Ἐνα πρακτικὸν παράδειγμα τῆς τακτικῆς τῆς «μὴ ἀπαντήσεως» τοῦ «Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου» σὲ τεκμηριωμένους ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις εἶναι μία ἐπιστολὴ δικηγόρου τῶν Ἀθηνῶν πρὸς τὸ Π.Ι. τὴν 19 Ὀκτωβρίου 1988 (ἀριθμ. 5674) πὺ ἔθετε ἓνα θέμα ἱστορικῆς ἀκρίβειας, σχετικὸν μὲ τὸ βιβλίον τῆς Ἱστορίας τῆς Δ' Δημοτικῆς. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐπιστολήν, ἡ ὁποία εἶναι γενικὴ, ἀλλὰ μὲ συγκεκριμένους παραπομπάς, ἐστάλη καὶ σχετικὸν βιβλίον. Σ' ὅλα αὐτὰ τὰ Π.Ι. ἀπάντησε μὲ σιωπὴ. Γιατί;

☆

θανές μέσες αποστάσεις και χρόνους περιφορᾶς και πολλές άλλες.

Ἡ ἔρευνα και ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ὅλου θέματος ἔχει γίνει κατὰ τρόπο ἀπολύτως πραγματικό, ἀποκλειομένης κάθε μεταφυσικῆς περιπλανήσεως και μυστικιστικῆς τάσεως. Ἀπομυθοποιεῖ δὲ και ἀπογυμνώνει ἀπὸ κάθε μαγικὸ περιεχόμενο σύμβολα τῶν σημερινῶν δογματικῶν θρησκειῶν (ἀριθμὸς τρία, ἀριθμὸς ἑπτὰ, δένδρο τῆς ζωῆς κ.τ.λ.) καταδεικνύοντας τόσο τὸν ρόλο τους εἰς τὴν Δημιουργία τοῦ Σύμπαντος ὅσο και τὴν πηγὴ προελεύσεώς των.

Κατόπιν ὅλων αὐτῶν ἀναμένεται μὲ ἔντονο ἐνδιαφέρον νὰ ὁλοκληρωθεῖ τὸ ἀξιοθαύμαστο αὐτὸ ἔργο, ὥστε νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ φῶς ὅλο τὸ ἀπώλεσθὲν "Corpus Pythagoricum".

Νίτσα Ἀργυροπούλου

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, *Αἱ ἡδοναὶ — Φαινομενολογικὴ ἔρευνα ἐνίων προνομιούχων συνειδησιακῶν καταστάσεων*

Τὴ ματαιότητα τῆς ἡδονοθηρίας παρουσιάζει ὁ ἀκαδημαϊκὸς καθηγητὴς Εὐάγγελος Μουτσόπουλος σ' αὐτὸ τὸ σύγγραμμά του. Ἡ προσπάθειά του νὰ προσδιορίσῃ τὸ νόημα τῶν ἡδονῶν δίνει στὴν ὅλη μελέτη ἐρευνητικὴ χροιά και δυναμικὴ πρωτοτυπία. Τὸ προσωπικὸ στοιχεῖο εἶναι ἔντονο στὸ σύγγραμμα, ὑπογραμμιζομένης ἔτσι τῆς στοχαστικῆς δυνάμεως τοῦ συγγραφέως. Ὅπως ἐξηγεῖται στὸν Πρόλογο (σσ. 3-4), «... ἡ ἔρευνα αὐτὴ ἀποσκοπεῖ κυρίως εἰς τὸ νὰ διαγράψῃ τὸν οὐσιώδη χαρακτήρα τὸν ὁποῖον λαμβάνουν διὰ τὴν συνείδησιν αἱ ἀνωτέρω καταστάσεις (σ.Σ.: οἱ ἡδονές), καθ' ὅσον συντελοῦν εἰς τὴν ἐντατικοποίησιν τῶν ἐκάστοτε συνειδησιακῶν βιωμάτων τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουν» (σελ. 3).

Στὸ Α' κεφάλαιο (σσ. 5-23) ἐπιχειρεῖται σημασιολογικὴ προσέγγιση τῶν ἡδονῶν. Ὁ καθηγητὴς Μουτσόπουλος ἀξιοποιῶντας τὴ φιλοσοφικὴ ἐνατένιση τοῦ παρελθόντος σχετικῶς μὲ αὐτὸ τὸ ζήτημα φιλοσοφεῖ ὁ ἴδιος δίνοντας στὴν ἡδονὴ τὴ δική του ἐννοιολογικὴν ἀπόχρωση. Τὸ Β' κεφάλαιο (σσ. 24-28) ἀφιερώνεται στὶς θεωρίες ποὺ ἔχουν διατυπωθῇ γιὰ τὶς ἡδονές. Αὐτῶν τῶν θεωριῶν κάνει κριτικὴν ἀξιολόγησιν ὁ κ. Μουτσόπουλος συσχετίζοντάς τες μὲ τὴν ἠθικὴ σπουδαιότητα, ποὺ ἔχουν γιὰ τὴν ὑπαρξῇ. Χαρακτηριστικῶς γράφει: «... ἡ ἠθικὴ σημασία ἡ ὁποία ἀπεδόθη εἰς τὴν ἡδονὴν ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι αὕτη, ὡς και τὸ ἄλλος, ἐνέχει μίαν χροιάν ποιοτικὴν. Ἐφ' ὅσον ὁ ποιοτικὸς αὐτὸς χαρακτήρ παραμένει ἀντικειμενικὸς, ἀφορᾷ κυρίως εἰς τὸν θεωρητικὸν λόγον, ἥτοι εἰς τὴν γνῶσιν. Μόλις ὅμως οὗτος ἀποδοθῇ εἰς τὴν θυμικὴν και βουλητικὴν συνείδησιν, ἀποκτᾷ ἀντιστοίχως χροιάν συναισθηματικὴν και ἠθικὴν. Ἡ ἄμεσος παρουσία τῆς ἡδονῆς και τοῦ ἄλλους εἰς τὴν συνείδησιν συνεπάγεται ἄμεσον ἐπιδοκιμασίαν τῆς μὲν και ἄμεσον ἀποδοκιμασίαν τοῦ δέ» (σσ. 24-25). Ἡ ἠθικὴ-ποιοτικὴ συγκρότηση τῆς ἡδονῆς δείχνει τὴ σχέση της μὲ τὸ ὑπαρξιακὸ εἶναι τοῦ ἀνθρώπου. Στὸ Γ' κεφάλαιο (σσ. 49-73) ἀναλύονται και ἀξιολογοῦνται οἱ καταστάσεις τῆς ἡδονῆς. Κατὰ τὸν συγγραφέα ἡ συνειδησιοκεντρικὴ ἀποτίμησις τῆς ἡδονῆς προσδιορίζει τὴν ποιοτικὴ της καταξίωσις. Γι' αὐτὸ «... ὁ χαρακτήρ μᾶς ἡδονῆς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ὑπὸ τῆς συνειδήσεως εἰς αὐτὴν ἀποδιδόμενην ἀξίαν, ἥτοι ἀπὸ τὸ ἂν ἐκείνη θεωρῆται ὑπ' αὐτῆς ὡς ἀνταποκρινομένη πρὸς μίαν ἀνάγκην ἢ και πρὸς μίαν ἐπιθυμίαν οὕτω ἱκανοποιουμένην ἢ ἐκπληρουμένην ἀντιστοίχως, ἢ και ὡς κατάστασις ἀνεξάρτητος συνειδητῇ κατὰ ἢ και μετὰ τὴν ἐμφάνισίν της ἥτοι ὡς κατάστασις ἐλευθέρα» (σελ. 50). Ἡ ἡδονὴ δὲν μπορεῖ νὰ ἀποτελέσῃ ἀξία. Ναὶ μὲν ἡ ἐκπλήρωσὴ της ἀποβαίνει καταξιοτική γιὰ τὴν ὑπαρξῇ, ἀλλὰ δὲν μονιμοποιεῖται στὴ συνείδηση ὡς ἀξιολογικὸ στοιχεῖο, ἀρετὴ ἢ ἠθικὴ ἀρχή. Ποτὲ ὁ ἀνθρώπος δὲν κορέννεται ἀπὸ τὴν ἱκανοποίησιν τῆς ἡδονῆς. Ἐτσι οἱ ἡδονές δὲν σταθεροποιοῦνται ὡς ἀξιολογικές

καταστάσεις. Καταξιώνουν την ύπαρξη, χωρίς νά την προσανατολίζουν. Πρέπει νά σημειωθῇ ὅτι ὁ καθηγητής Μουτσόπουλος σ' αὐτό τὸ κεφάλαιο εἰσάγει στὴ φιλοσοφικὴ ὀρολογία τὸν ὅρον *αὐταισθησία* (σελ. 72, σημ. 19). Τό Δ' κεφάλαιο (σσ. 74-95) ὀριοθετεῖ τὴν ἀξιολογία τῶν ἡδονῶν. Γίνεται ἡ διαπίστωση ὅτι ἀκόμη καὶ οἱ ἑναργεῖς μορφές ἡδονῶν ἀποτελοῦν «... περιπτώσεις ἐλευθέρως συνειδησιακῆς δραστηριότητος, ὅπερ ἀποκλείει τὴν θεώρησιν μιᾶς ἡδονῆς ὡς συμπληρώματος μιᾶς ἀτελείας, ἥτοι ὡς ἱκανοποίησεως μιᾶς ἀνάγκης» (σελ. 78). Οἱ ἡδονές δὲν καθορίζουν ἀνθρωπολογικῶς τὴν ὑπαρξή. Μόνο τὴν παροδικὴ ἐπιθυμία ἐκφράζουν. Ὁ συγγραφεὺς δὲν διστάζει μάλιστα νά συμπερασματολογήσῃ: *«ἡδονὴ ἐκφυλιζομένη εἰς ἕξιν ἢ πάθος τείνει ν' ἀπολέσῃ τὸν ἐλεύθερον αὐτῆς χαρακτήρα, ἐνῶ συγχρόνως καταλύει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ὑποκειμένου. Ἡ ἄσκησις καὶ ἡ ἐγκράτεια εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἐξασφαλίζουν... τὴν ὡς ἄνω ἐλευθερίαν»* (σελ. 91, σημ. 1). Ἡ ἄσκησις καὶ ἡ ἐγκράτεια πιστοποιοῦν τὸν ἀκατάβλητο δυναμισμό τῆς ἀξιολογικῆς νοηματοδοτουμένης ὑπάρξεως.

Ὁ καθηγητής Μουτσόπουλος δέχεται ὅτι «... αἱ ἡδοναί, ὡς συνειδησιακαὶ καταστάσεις, ἔχουν χροιάν σαφῶς ὑπαρξιακὴν» (σελ. 94). Μὲ τὴν πρωτοτυπία του, τὴ δύναμη τοῦ φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ του καὶ τοὺς ὑπαρξιακοὺς προσανατολισμοὺς τῆς ἐρεῦνης του ὁ καθηγητής Μουτσόπουλος μᾶς ὑπέδειξε ἕνα πνευματικὸ κριτήριον ἀξιολογήσεως τῶν τέρψεων, τῶν ἱκανοποιήσεων, τῶν θυμικῶν καταστάσεων.

Νίκος Χ. Χαρακάκος

Α. ΛΑΖΑΡΟΥ, *Ἰλλυρολογία καὶ Βορειοηπειρωτικὸς Ἑλληνισμός*

Ἀποτελεῖ σχεδὸν ἱστορικὴ νομοτέλεια, ὅτι στὶς χειρότερες στιγμὲς αὐτοῦ τοῦ τόπου, ὅποτε κάποιον Ἀσιατικῆς καταγωγῆς δόγμα σκίαζε τὸν ἥλιο τῆς ἀλήθειας ἢ τῆς ἀλάθειας (στὴ βάση τους, στὶς ρίζες τους, ὅλα τὰ δόγματα ὑπῆρξαν εἰσαγόμενα, ἔλκοντα ἐξ Ἀσίας τὴν καταγωγή, αὐτῶν ἢ τῶν ιδρυτῶν τους) μετατρέποντας σὲ ὁπαδοὺς τοῦ τὸ πλῆθος τῶν πνευματικῶν ταγῶν τοῦ ἔθνους, ξεχώριζαν πάντοτε οἱ λίγοι. Οἱ λίγοι, ποὺ σὲ συνθῆκες ἀντίξοες κρατοῦσαν μέσα τους τὴ σπίθα καὶ πάλευαν γιὰ τὴ διατήρησίν της. Οἱ λίγοι, ποὺ ἀπέφευγαν τὴν «ὁπαδοποίηση» καὶ ποὺ χαρακτηρίζοντο ἄλλοτε «Ἑθνικοὶ» καὶ «εἰδωλολάτρες», ἄλλοτε «αἰρετικοὶ» καὶ ἄλλοτε «σκοταδιστές», «ὀπισθοδρομικοὶ» καὶ «ἐχθροὶ τῆς προόδου»...

Εὐτυχῶς γιὰ αὐτὸν τὸν τόπο, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐπέκταση γιὰ τὸν ὅπου γῆς ἄνθρωπο, δὲν ὑπάρχουν μόνο οἱ «προοδευτικοὶ» ποὺ φροντίζουν «γιὰ βαθέματα» καὶ «πλατέματα» ἀλλαγῶν ἢ ἀπαλλαγῶν, ποὺ κομματικολογοῦν ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὡς τὸ βράδυ στὰ κάθε μορφῆς καὶ ἀποχρώσεως ἐρτζιανὰ, ποὺ ἀποπροσανατολίζουν τὸ λαὸ ταῖζοντάς τον μὲ ἄφθονο κουτόχορτο λαϊκισμοῦ καὶ τὸν βλακιάζουν μὲ τὶς «προοδευτικὲς-καλλιτεχνικὲς» κουλτουροδημιουργίες τους. Εὐτυχῶς σ' αὐτὸν τὸν τόπο δὲν ὑπάρχουν μόνο αὐτοί, ποὺ, ἐνῶ ὑποφέρουν καὶ πονοῦν γιὰ τοὺς δημοκράτες (μὲ εἰσαγωγικὰ ἢ ὄχι) τῶν Τουρκικῶν δικαστηρίων, ἔχουν βουλῶσει τὰ αὐτιά τους καὶ δὲν ἀκοῦν τὶς οἰμωγὲς τετρακοσίων χιλιάδων Ἑλλήνων τῆς Βορείου Ἡπείρου.

Αὐτὲς τὶς τετρακόσιες χιλιάδες σκλάβους τῆς χειρότερης μορφῆς τυραννίας, αὐτὸ τὸ στίγμα τοῦ «πολιτισμένου» κόσμου, τελευτῶντος τοῦ 20οῦ αἰῶνα, αὐτὰ τὰ θύματα τῆς βρώμικης σκοπιμότητος τῆς διεθνούς διπλωματίας, τῶν σκοτεινῶν συμφερόντων καὶ τοῦ πιὸ ἀπάνθρωπου δογματισμοῦ ποτὲ ὑπῆρξε ποτὲ τὸν πλανήτη ἔρχεται νὰ μᾶς θυμίσει τὸ βιβλίον τοῦ Δρος Φιλοσοφίας Ἀχ. Γ. Λαζάρου, τ. Γεν. Ἐπιθ. Μ.Ε. Μὲ τὴν ἐμπεριστατωμένη μελέτη του, βασισμένη στὴν ἐπιστημονικὴ του κατάρτιση καὶ στὸ πλῆθος τῶν συγγραμμάτων Ἑλλήνων καὶ ξένων ποὺ ἔχει χρησιμοποίησει στὴν ἐρευνά του ὁ Α.Γ.Λ. ἀπο-

δεικνύει την Ἑλληνικότητα τοῦ εὐρύτερου χώρου καὶ πέραν τῆς τρεῖς φορές ἀπελευθερωθείσης καὶ παραμένουσας στὸ σκοτάδι τῆς σκλαβιάς Βορείου Ἡπείρου.

Σ' αὐτὸν τὸν τόπο, ποῦ σήμερα βάλλεται ἐξ ὅλων τῶν σημείων τοῦ ὀρίζοντος καὶ ποῦ ἡ ἄγνοια ἢ ἡ ἀδράνεια στὴν ἀντιμετώπιση οὐσιωδῶν ἐθνικῶν θεμάτων ἀπὸ τοὺς ταγοὺς τοῦ Ἑλλαδικοῦ κράτους φθάνει μέχρις ἀνθελληνικότητας, εὐτυχῶς ὑπάρχουν οἱ λίγοι ποὺ κρατοῦν τὴ σπίθα ἄσβηστη, ἀκοίμητη, ἔχοντας τὶς γνώσεις, τὸ κουράγιο καὶ τὴν ικανότητα νὰ τὴν μεταδίδουν.

Γιὰ τὴν περίπτωση ποῦ τὰ ὑπογραμμισμένα τῆς προηγούμενης παραγράφου θεωρηθοῦν ὑπερβολή, συνιστῶ τὴν ἀνάγνωση τῶν τριῶν τελευταίων παραγράφων τοῦ βιβλίου, στὴ σελ. 64.

Ἐλευθ. Ε. Μαρματσούρης

RUDY RUCKER, *Νοητικὰ ἐργαλεῖα — Τὰ πέντε ἐπίπεδα τῆς μαθηματικῆς πραγματικότητας*

Ἡ ἀδελφότης τῶν Πυθαγορείων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐπίστευε ὅτι ὁ κόσμος εἶναι μία αὐταπάτη καὶ ὅτι ἡ ἀληθινὴ, ἢ κρυπτομένη πίσω ἀπὸ αὐτὸν πραγματικότης εἶναι ὁ ἀριθμός. Ἀπὸ τὴν σκοπιὰ αὕτῃ τὸ τραπέζι δὲν εἶναι μία κατασκευὴ ἀπὸ ξύλο καὶ μέταλλο ἀλλὰ μία σειρὰ ἀριθμῶν, ἢ ὅποια περιγράφει τὸ βάρος καὶ τὶς διαστάσεις του. Ἡ μελωδία δὲν εἶναι μία ἀκολουθία ἀπὸ εὐχάριστους τόνους ἀλλὰ μία σειρὰ ἀναλογιῶν, οἱ ὁποῖες ἐκφράζουν συχνότητες καὶ ἐντάσεις τοῦ ἤχου. Ὁ μαθηματικὸς Rudy Rucker δέχεται ὅτι ἡ πραγματικότης στηρίζεται ἐπάνω σὲ ἓνα «ἰκρίωμα» ἀπὸ μαθηματικὲς σχέσεις, ἀλλὰ ἀμφισβητεῖ, ὅτι αὐτὲς ἀποτελοῦνται μόνον ἀπὸ πραγματικοὺς ἀριθμούς. Τὸ σύμπαν, λέγει, μπορεῖ νὰ περιγραφῇ ἐπίσης μὲ τὴν γλῶσσα τῆς γεωμετρίας, τῆς λογικῆς καὶ τῆς πληροφορικῆς.

Τὰ «Πέντε ἐπίπεδα τῆς πραγματικότητας» τοῦ Rucker περιλαμβάνουν ἓνα πλήθος μαθηματικῶν ἐννοιῶν, ἐκτεινομένων ἀπὸ τὴν Ἀριστοτελικὴν λογικὴν καὶ τοὺς δέκα ἐννέα ἰσχύοντες τύπους συλλογισμοῦ μέχρι τῆς κατὰ τὸν δέκατο ἑνατο αἰῶνα ἀνακαλύψεως τοῦ Georg Cantor, ὅτι μερικοὶ ἄπειροι ἀριθμοὶ εἶναι μεγαλύτεροι ἄλλων καὶ τῆς κατὰ τὸ 1930 ἀποδείξεως ἀπὸ τὸν Gortel, ὅτι τὰ μαθηματικὰ ἀδυνατοῦν νὰ ἀποδείξουν ὅλα τὰ μαθηματικὰ θεωρήματα. Ὁ Rucker φαιδρύνει τὴν ἐξέταση τόσο δυσκόλων ἐννοιῶν μὲ ἔξοχες δόσεις ἐξωτικῶν μαθηματικῶν, οἱ ὁποῖες περιλαμβάνουν πολλὰς σελίδες ἀλγεβρικῶν καμπυλῶν μὲ ἀξέχαστα ὀνόματα, ὅπως τὸ Μαργαριτάρι τοῦ Sluze κ.λπ.

Ἀλλὰ ὅ,τι ἀρχίζει σὰν μία σπουδαία διασκέδαση παίρνει μία τροπή, ἢ ὅποια φέρει εἰς ἀμηχανίαν τὸν ἀναγνώστη, δεδομένου ὅτι ὁ Rucker φέρει τὴν ἄποψη τῶν Πυθαγορείων εἰς τὰ ὅριά της θεωρώντας ὅτι ὅλα τὰ μαθηματικὰ καὶ ὅλη ἡ πραγματικότης θὰ μπορούσαν νὰ συνοψισθοῦν εἰς τὰ μηδενικά καὶ τὶς μονάδες τῆς θεωρίας τῆς πληροφορικῆς. Καθὼς ὁ διαλογισμὸς τρέχει ξέφρενα, τὸ βιβλίο φαίνεται νὰ παίρνει τὴν μορφὴ μυθιστορήματος ἐπιστημονικῆς φαντασίας, εἰς τὸ ὁποῖο τὰ μαθηματικὰ ἐμπλέκονται μὲ τὴν ἀπερίοριστη φαντασία. Μόνον ἀναγνώστες μὲ ἐξαιρετικὴ πνευματικὴ ἀντοχή θὰ μπορέσουν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν εἰς τὸ συμπέρασμα, πυθαγορικὸν ὡς πρὸς τὸ ἀνεξιχνίαστον, ὅτι ἡ πραγματικότης εἶναι «ἓνας ἀκατανόητος ὑπολογισμὸς ἀπὸ ἑναν ἀπείρων διαστάσεων ὑπολογιστή».

Νίτσα Ἀργυροπούλου

ΚΑΤΕΡΙΝΑ Ι. ΚΑΚΟΥΡΗ, *Γενετική του Θεάτρου*

Υπάρχουν δύο είδων συγγραφείς: αυτοί που είναι «πηγή» και αυτοί που αναπαράγουν τη γνώση· χωρίς με τοῦτο νά υποτιμᾶμε τοὺς δευτέρους. Σ' αὐτὴν τὴν κατηγορία κατὰ ἓνα μέρος ἐντάσσεται μὲ τὸ ἀνά χεῖρας βιβλίο της καὶ ἡ Δρ Κατερίνα Ι. Κακούρη. Πρὶν προχωρήσουμε στὴν κριτικὴ ἀποτίμηση τοῦ ἐπεραστοῦ ἔργου της, ἅς διευκρινίσουμε γιὰ τοὺς ἀδασεῖς τί εἶναι θεατρολόγος, γιατί ὑπότιτλο τὸ βιβλίο της ἔχει: *«Διεπιστημονικὴ Ἑρευνα Θεατρολογίας»*. Θεατρολόγος ἢ δραματολόγος, κατὰ τὴν δική μας ἀντίληψη, εἶναι τὸ ἄτομο ποὺ ἔρχεται πολὺ κοντὰ μὲ τὸ θεατρικὸ κείμενο, γιὰ νά συνεργαστεῖ μὲ τὸ σκηνοθέτη. Εἶναι κάτι ἐνδιάμεσο μεταξύ σκηνοθέτη καὶ θεατρικοῦ συγγραφέα.

Ἄς τὸ δηλώσουμε σαφῶς: Ἡ *«Γενετικὴ τοῦ Θεάτρου»* εἶναι ἓνα ἀξιολογότατο βιβλίο, τοῦ εἶδους ποὺ δὲν βλέπουμε δυστυχῶς συχνά, ὄχι μόνο στὴν Ἑλλάδα ἀλλὰ καὶ διεθνῶς. Πέραν τούτου, ἐντοπίζουμε μερικὰ μειονεκτήματα ποὺ ἴσως ἀμαυρώνουν τὸ ψηφιδωτό: Εἶναι γραμμένο μὲ ἀκαδημαϊκὸ τρόπο (μὲ σαφεῖς προδιαγραφές), ἀλλὰ δὲ μᾶς δίνει κάποια χαρά. Ἡ συγγραφεὺς τοῦ δὲν μπορεῖ νά χρησιμοποιήσῃ καὶ νά ἀξιοποιήσῃ πλήρως τὸ τεράστιο δυναμικὸ της. Οἱ μεγάλοι γράφουν γιὰ περίπλοκα πράγματα ἀπλά, οἱ μικροὶ γιὰ ἀπλά περίπλοκα. Εἶναι σημαντικὸ στοιχεῖο νά δίνεις κάποια χαρά ὄχι στὸν κατέχοντα, ἀλλὰ στὸν ἐλάχιστο, αὐτὸν ποὺ ἔχει τὴν ἑλλειψη. Αὐτὸ τὸ ἐλάττωμα ἀπὸ τὴν συγγραφέα δὲν μπορεῖ τελειῶς νά ὑπερβαθεῖ, νά ξεπεραστεῖ, παρὰ τίς ὁμολογουμένως ἀριστέες της προθέσεις. Δὲν εἶναι ἀμιγῆς τὸ βιβλίο. Ὑπάρχει πολὺ γλυκό, ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ μερικὰ «δηλητηριώδη» σημεῖα: 1) Ἀναφερόμενη στὴν γραφὴ ἡ σ' ἄλλα θέματα παραθέτει δαιδαλώδη «τσιτᾶτα» «εἰδικῶν». Ἀφοῦ ὅμως ἡ ἴδια, ὡς εἰδικός, δὲν μπόρεσε νά καταλάβῃ ἀπὸ ποῖο σημεῖο ξεκινᾷ ἡ μιμικὴ, ποῖος ὁ λόγος παράθεσής τους; Ὁ «Δαυλός» διαρκῶς δίνει μάχη γιὰ τὸ μέγιστο θέμα τῆς γραφῆς ἀδιαφορώντας γιὰ τίς κατ' ἐπίφασιν αὐθεντίες. 2) Συχνά ἀναφέρεται στὴν ἀνάγκη νέων εὐρημάτων καὶ ἔρευνας. Ὁ ἐπιστήμονας ὅμως βάζει τὸ χέρι του σὲ ὅ,τι βρίσκει στὴν ἐποχὴ του καὶ δὲν μεταθέτει σὲ ἄλλους καὶ στὸ μέλλον τὴν εὐθύνη. 3) Ὑπάρχουν ὀρισμένες ἀρχαιογνωστικὲς ἀνακρίβειες στὸ ἔργο. Π.χ. ὁ Ἡρόδοτος δὲν ὁμιλεῖ περὶ Σουμερίων, ἀλλὰ περὶ Βαβυλωνίων καὶ Χαλδαίων...

Παρ' ὅλ' αὐτὰ καὶ παρ' ὅλη τὴν μανιχαϊκὴ ἀντίληψη ποὺ τὸ διέπει, τὸ βιβλίο αὐτὸ πρέπει, γιὰ τὴν ἐπιστημοσύνη του, νά διαβαστεῖ ἀπὸ ὅλους ὅσοι νομίζουν ὅτι κάθε προσπάθεια ἀναδίφησης καὶ ἐμβάθυνσης στὶς ἱστορικὲς ρίζες μας ἀξίζει τὸν κόπο. Καθὼς ἐπίσης καὶ ἀπὸ τοὺς θεατράνθρωπους.

Ὁθων Μ. Δέφνερ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Ν. ΠΕΛΕΓΡΙΝΗΣ, *Κεφάλαια Ἠθικῆς Φιλοσοφίας*

Μὲ ζητήματα Ἠθικῆς Φιλοσοφίας — ὅπως συνάγεται ἀπὸ τὸν τίτλο του — ἀσχολεῖται τὸ ἐν λόγω σύγγραμμα. Ὁ καθηγητὴς Θεοδόσιος Ν. Πελεgrίνης ἐξετάζει διεξοδικῶς τὸν ἠθικὸ λόγον, χωρὶς νά ὠθηταί σὲ μονιστικὲς ἐκτιμήσεις. Στὴν Εἰσαγωγὴ (σσ. 9-10) διευκρινίζει, ὅτι *«ὁ ἠθικὸς φιλόσοφος, ὁ ὁποῖος ἔχει ὡς ἔργο νά κρίνῃ τὴν ἰσχὺ τῶν διαφόρων ἠθικῶν θεωριῶν, ἀποσκοπεῖ πρωταρχικῶς στὸν ἔλεγχον τῶν προϋποθέσεων τους, τῶν ὀρισμῶν δηλαδὴ τῆς ἐννοίας τοῦ ἀγαθοῦ ποὺ υἱοθετοῦνται ἀπὸ τοὺς εἰσηγητὲς αὐτῶν»* (σελ. 10). Μελετώντας τὸ σύγγραμμά του διαπιστώνουμε, ὅτι πράγματι ὁ συγγραφεὺς πρῶτα παρ ο υ σ ι ἀ ζ εῖ μίαν ἠθικὴ θεωρίαν καὶ μετὰ τὴν κ ρ ί ν εῖ ἀποφεύγοντας ἔτσι τίς συμπερασματικὲς αὐθαιρεσίες.

Τὸ Α' κεφάλαιο (σσ. 11-28) ἀφιερώνεται στὴν ἀνάλυση τῆς ἡδονοκρατίας. Ἐπιχειρώντας κριτικὴ της ὁ καθηγητὴς Πελεgrίνης συμπεραίνει ὅτι *«... ἡ θεωρία τοῦ ἡδονι-*

σμοῦ, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ὑπὸ τὴν ψυχολογικὴ τῆς σημασίᾳ διατηρεῖ τὸ κύρος τῆς, ὑπὸ τὴν ἠθικὴ τῆς ἔννοια παρουσιάζει μία σοβαρὴ ἀδυναμία, γεγονὸς ποῦ δὲν ἐπιτρέπει τὴν υἱοθέτησίν τῆς» (σελ. 14). Στὸ Β' κεφάλαιο (σσ. 29-58) ἐξετάζεται ἡ αὐτοσυντηρησιοκρατία. Ἡ Ἀξία εἶναι ἡ ἐπισήμανση ὅτι «τὰ μακροπρόθεσμα ἀγαθὰ νοσηματοδοτοῦν ἀξιολογικῶς τὰ μικροπρόθεσμα ἀγαθὰ» (σελ. 30). Ἀποδίδεται μὲ αὐτὴν τὴν ἐπισήμανση βαρύνουσα σημασία στὰ ἀξιολογικῶς ὑπέρτερα ἀγαθὰ, ποῦ ἐνδέχεται νὰ εἶναι ἁ ρ ε τ ἐ ς ἡ ἰ δ ε - ὡ δ η . Πάντως προσδιορίζουν τὴν ὑπαρξιακὴν αὐθεντικότητα τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ Γ' κεφάλαιο (σσ. 59-79) ἔχει ἰδιαίτερη σπουδαιότητα. Σ' αὐτὸ γίνεται οὐσιαστικὴ ἀξιολόγηση τῆς ὠφελιμοκρατίας. Ἀπομυθοποιεῖται ἡ ἀπολυτότης τῆς ἡδονῆς, διαψεύδεται ἡ μακρὰ βιωσιμότης τῆς, διαπιστώνεται ὅτι «... ὑφίσταται πάντοτε ἐντὸς ὁρισμένων χρονικῶν παισίων» (σελ. 59). Αὐτὴ ἡ διαπίστωση συνάδει πρὸς ἀνάλογη κρίση τοῦ A. Gresson ποῦ γράφει: «ἡ ἰδέα μιᾶς ἡδονῆς μόνιμης εἶναι ἰδέα ἀντιφατικὴ...». Ἡ ἡδονὴ ἀποτελεῖ παροδικὴν εὐχαρίστηση, ποῦ μπορεῖ νὰ ἐλαύνεται ἀκόμη καὶ ἀπὸ ἀπλὸ αἰσθητηριακὸ ἐρεθισμὸ. Δὲν εἰσάγει καμμία ἀξιολογικὴ θεμελίωση στὴν ἀνθρωπολογικὴν ἀποτίμηση τῆς ὑπάρξεως. Κατὰ τὸν ἀκαδημαϊκὸν καθηγητὴ Εὐάγγελο Μουτσόπουλον ὑπάρχει ἡ ἐξῆς ἀντιδιαστολὴ μεταξὺ χαρᾶς καὶ ἡδονῆς: «... ἡ χαρὰ εἶναι ἔντασις ὁλοκλήρου τῆς ὑπάρξεως καὶ, ταυτοχρόνως, συνειδήσεως τῆς ἐντάσεως αὐτῆς. Εἶναι συναίσθημα· ἐνῶ ἡ ἡδονὴ εἶναι ἔντασις μέρους τῆς ὑπάρξεως, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου προσωρινῶς συγκεντροῦται ἡ συνειδήσις πρὶν ἢ διὰ γενικεύσεως ἀναφερθῇ εἰς τὴν ὅλην ὑπαρξιν». Τὸ Δ' κεφάλαιο (σσ. 80-96) ἔχει ὡς ἀντικείμενό του τὴν ἐνορασιοκρατία. Ἐντύπωση προξενεῖ ἡ διαπίστωση ποῦ κάνει ὁ καθηγητὴς Πελεγρίνης ἀναφερόμενος στὴ θεωρία τοῦ W.D. Ross: «ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ποῦ ἔχουν ἀνεπτυγμένη ἠθικὴ συνείδηση συλλαμβάνουν ἐνορατικῶς, κατὰ τρόπο ἄμεσο, τίς ἠθικὰς... ἀλήθειες» (σελ. 85). Στὸ Ε' κεφάλαιο (σσ. 97-116) ἐξετάζεται ἡ ἐπιτακτικοκρατία.

Χαρακτηριστικὸ γνῶρισμα τοῦ συγγράμματος τοῦ καθηγητοῦ Πελεγρίνη εἶναι ὁ πλουραλιστικὸς τρόπος μεθοδολογικῆς παρουσιάσεως τῶν ζητημάτων τῆς Ἠθικῆς Φιλοσοφίας, ποῦ συνυφαίνεται μὲ τὸ δυναμισμό τῆς κριτικῆς δεξιότητος τοῦ συγγραφέως ποῦ διαμορφώνει ἕναν ὥριμο καὶ ἀκέραιο στοχασμό.

Νίκος Χ. Χαρακάκος

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΟΣΧΟΣ, *Μύρο καὶ δάκρυ*

Τὰ δοκίμια τοῦ κ. Εὐάγγελου Μόσχου ἔχουν ἐδῶ μιὰ γόνιμη ἀτμόσφαιρα καὶ μᾶς περνᾶν ἀπὸ διαφόρους στενωπούς, γιὰ νὰ μᾶς βγάλουν σ' ἕνα ξέφωτο. Ἰδιαίτερα ξεχωρίζει τὸ μελέτημα γιὰ τὸν Ἀμερικανὸ (ποῦ πολιτογραφήθηκε ὡς Ἀγγλος) νομπελίστα T.S. Eliot. Ὁ κ. Μόσχος, μαζὶ μὲ τὸν Ἀριστοτέλη Νικολαΐδη, εἶναι ἀπὸ τοὺς σημαντικότερους ζωντες Ἕλληνες «ἐλιοτιστές». Κατὰ τὴν δική μας γνώμη, ὁ Eliot ξεκίνησε ἐξατομικεύοντας τὴν ποίησίν του. Στὸ τέλος ὅμως δὲν ἔσκυβε συνακόλουθα πολὺ στὴ γῆ, γιὰ νὰ μὴ γίνεи χαμαιζηλος. Ὁ κ. Μόσχος πάντως πιστεύει πὼς ὁ Eliot πέρασε ἀπὸ τὴν ἀποσύνθεση καὶ τὸν μηδενισμό τῆς «*Ερημῆς Χώρας*» σὲ σύντηξη ἐνσυνειδήτη, στὴν ψυχικότητα, διανοητικότητα καὶ θρησκευτικότητα, παρ' ὅλο ποῦ τὰ «μεταερημικὰ» ποιήματά του δὲν ἐκτιμήθηκαν ὅσο τὰ πρῶτα. Αὐτὲς οἱ δύο στῆλες, οἱ δύο παραστάδες, ὅμως τῆς ποίησής του εἶναι ὁμοούσιες καὶ συνεπεῖς πρὸς ἀλλήλας.

Σ' ἕνα ἄλλο του δοκίμιο παίρνει ἕνα ἐξειδικευμένο καὶ σχετικὰ «παρθένο» θέμα: «*Ἡ χριστιανικὴ μαρτυρία τοῦ Καβάφη*». Ὑπάρχει μιὰ στενὴ ἀντιστοιχία ἀνάμεσα στὸν Eliot καὶ στὸν Καβάφη. Πράγματι, ὁ Καβάφης, ὅπως καὶ ὁ Eliot, ἔχουν τὴν ρίζα τους στὴν κοινὴ θρησκευτικὴ τους ἀφετηρία, μὲ τὴ διαφορά ὅτι ὁ Καβάφης ἡγεμονεύετο ἀπὸ τὸ πάθος του, ποῦ τοῦ διαμόρφωσε ὁλόκληρη νοοτροπία καὶ ψυχολογία. Ὁ κ. Μόσχος — ὁρᾷ — πιστεύει ὅτι: «Ὁ ποιητὴς, κάθε ποιητὴς ἀσφαλῶς, ἐκφράζει μὲ τὸ ἔργο του τίς περισσό-

τερες φορές τὸν ἑαυτό του...». Νομίζουμε ὅμως ὅτι ἡ προσφορά του εἶναι νοητὴ καὶ ὑπολογίζεται στὰ πλαίσια καὶ τίς διαδικασίες μιᾶς εὐρύτερης ἠθικῆς στρατηγικῆς.

Ἐπίσης ὁ κ. Ε.Μ. ἀναπτύσσει ἰσόρροπα τὸ ἔργο τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ. Τὸ τερατώδες καὶ φρικῶδες — ὅπως θεωρήθηκε ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους του στὴν ἐποχὴ του — ἔργο τοῦ Ψυχάρη τὸ ἀντιπαρέρχεται μὲ λίγες γραμμὲς καὶ ἐπικεντρώνει τὸ ἐνδιαφέρον του στὸν ἄνθρωπο Ψυχάρη. Τὸν ἑλλαδικὸ "Ἀγγελὸ Σικελιανὸ δὲν τὸν ἀνατέμνει σχηματικά, ἀλλ' εἰς βάθος. Ἐπίσης μᾶς γνωρίζει τὸν σεμνὸ λογοτέχνη Τάκη Παπατσώνη, πού, ἂν καὶ ἀκαδημαϊκὸς ὅσο ζοῦσε, εἶναι terra incognita στὸ εὐρύτατο ἀναγνωστικὸ κοινό. Ὁμοίως, ὁ κ. Ε.Μ. γράφει γιὰ τὸ κριτικὸ καὶ δοκιμιογραφικὸ ἔργο τοῦ Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου, πού ἱκανοποιεῖ καὶ χειραγωγεῖ ἀκόμα καὶ σήμερα. Ὡσαύτως τὸ βιβλίον περιέχει δοκίμια καὶ μελετήματα γιὰ τὸν πολυγραφότατο Βίκτωρα Οὐγκώ, τὸν Ἰωάννη Πολέμη καὶ μερικοὺς ἄλλους, γιὰ τοὺς ὁποίους ἐμεῖς ἔχουμε ὑπολανθάνουσες ἐμπειρίες, καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἀναφέρουμε.

Γενικά, παρατηροῦμε ὅτι ὁ κ. Μόσχος, παρ' ὅλη τὴν χριστιανικὴ του τοποθέτηση, στέκεται κατὰ τεκμήριο ἀνένταχτος πέρα ἀπὸ ποικιλῶνιμους «-ισμούς», ὀριοθετώντας τὸν ἰδανικὸ μελετητὴ προσώπων καὶ πραγμάτων τῆς λογοτεχνίας (ἐλληνικῆς καὶ ξένης).

ἸΘΩΝ Μ. Δέφνερ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠὸ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΜΑΣ ΑΠΕΣΤΑΛΗΣΑΝ

ΛΙΛΗ ΠΡΕΒΕΛΑΚΗ, *Ποιήματα, Οἱ Ἐκδόσεις τῶν Φίλων, Ἀθήνα 1988.*

«Ὅταν μοῦ χάρισαν τὸν ἥλιο/ κάθησα στὴ σκιά ἑνὸς τριαντάφυλλου/ γιὰ νὰ χαρῶ τὸ φῶς». Ποιήτρια λεπταίσθητη. Γράφει σὲ ἕναν ποιητικὸ, θερμὸ τόνο, μὲ θρησκευτικότητα καὶ μεγάλη ἔμπνευση. Πάντοτε οἱ ποιητὲς φθέγγονται δι' ἄλλου τινός. Εἶναι τὸ θέμα τῆς θεοπνευστίας τῶν μεγάλων ποιητῶν. Αὐτὸ κάνει κι ὁ κορυφαῖος τῶν ποιητῶν, ὁ Ὅμηρος («Μῆνιν ἄειδε, θεά...»).

Ο.Μ.Δ.

ΑΛΕΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΔΗΣ, *Κύματα (ποίηση), Ἀθήνα 1989.*

«Καινούργιες ρίμες καὶ ὡδὲς / θὰ γράψω
πάλλι/
ξανά τῆς λύρας τίς χορδές / θ' ἀγγίξω
στ' ἀκρογιάλι
καὶ θὰ φωνάξω στοὺς ἀφροὺς / πάρτε
τοὺς στίχους/...»

Τὴ θάλασσα, τὰ καράβια καὶ τοὺς καμηλοῦς τῶν ἀνθρώπων τοὺς τραγουδεῖ στὸ νέο του βιβλίον ὁ ἐκλεκτὸς ποιητὴς καὶ πεζογράφος καὶ τὸ ἀφιερώνει «σ' αὐτοὺς πού ἀγαπᾶνε τὴ θάλασσα». Ὁ στίχος τοῦ Α.Χ. πάντοτε λυρικός, τρυφερός καὶ ἀνθρώπινος.

Ε.Ε.Μ.

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ, *Ἑρμητικὰ δωμάτια (ποίηση), Ρόδος 1988.*

«Οἱ πόρτες πονοῦν καὶ τὰ πουλιά λαβωμένα/
ξεψυχοῦν στὶς σχισμές τους».

Ὡραία ἡ ποίηση τοῦ Π.Ε. Ὁ ποιητὴς μὲ μιὰ πετυχημένη ἀφαίρεση ἐκφράζει τοὺς φόβους, τὸν πόνο καὶ τὴν ἀγωνία τοῦ σύγχρονου σκεπτόμενου ἀνθρώπου γιὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ περιβάλλοντος καὶ τὸν κίνδυνο τοῦ πυρηνικοῦ δολέθρου.

Ε.Ε.Μ.

